

AÐALSKIPULAG DALABYGGÐAR 2020-2032

Drög að skipulagstillögu – **Í vinnslu**

Dags. 3. mars 2021

Frumdrög – til athugunar

Hér liggja fyrir frumdrög aðalskipulags Dalabyggðar, frumdrög greinargerðar og uppdráttar. Eðli málsins samkvæmt eru einstakir hlutar aðalskipulagsins mislangt komnir í vinnslu og fjölmörgum spurningum er ósvarað. Áætlað er að vinnslutillaga aðalskipulagsins verði tilbúinn í vor og gert er ráð fyrir að umhverfis- og skipulagsnefnd verði upplýst reglulega um vinnslu draga og ráðgjafar vísi til hennar spurningum eða atriðum sem taka þarf ákvörðun um við gerð vinnslutillögunnar.

FRUMDRÖG

AÐALSKIPULAG DALABYGGÐAR 2020-2032

Drög að skipulagstillögu – **Í vinnslu**

Dags. 3. mars 2021

FERLI SKIPULAGSTILLÖGU – HVAR ERUM VIÐ STÖDD?

EFNISYFIRLIT

Inngangur	6	4.4	Flóðasvæði	21
1 <i>Aðalskipulag</i>	7	4.5	Aftakaveður	21
1.1 Skipulagssvæði	7	4.6	Markmið og stefna – Náttúruvá og öryggi	21
1.2 Framsetning	7	5	<i>Lífriki og landslag</i>	23
1.3 Vinnuferli	8	5.1	Lagaumgjörð náttúruverndar	23
Umsagnir, samráð og þátttaka hagsmunaaðila	8	5.2	Gildi náttúrunnar og verðmætamat	23
Samráð við stofnanir og aðliggjandi sveitarfélög	9	5.3	Náttúruverndarsvæði	24
1.4 Afgreiðsla skipulagsins (uppfært síðar)	9	5.4	Tillögur á B-hluta náttúruminjaskrár	24
1.5 Helstu breytingar frá gildandi aðalskipulagi	10	5.5	Friðlýst æðarvarp	25
1.6 Umhverfismat	10	5.6	Óbyggð víðerni	25
1.7 Eftirfylgni og vöktun	10	5.7	Markmið og stefna – Lífriki og landslag	25
Helstu áherslur	11	6	<i>Auðlindir</i>	27
2 <i>Leiðarljós og meginmarkmið</i>	12	6.1	Orka	27
2.1 Leiðarljós	12	6.2	Neysluvatn	28
2.2 Meginmarkmið	13	6.3	Loftgæði og hljóðvist	29
Náttúra	13	6.4	Markmið og stefna - auðlindir	30
Samfélag	13	7	<i>Menningar- og búsetuminjar</i>	31
Innviðir	14	7.1	Menningarminjar	31
Náttúra og landslag	15	7.2	Byggingararfur og húsfriðun	32
3 <i>Staðhættir</i>	16	7.3	Sögustaðir og söfn	32
3.1 Landslag	16	7.4	Búsetu og menningarlandslag	33
3.2 Jarðfræði	16	7.5	Markmið og stefna - menningar- og búsetuminjar	33
3.3 Vatnafar	16	8	<i>Hverfisvernd</i>	35
3.4 Veðurfar	16	8.1	Hverfisvernd í þéttbýli	35
3.5 Jarðvegur	17	8.2	Hverfisvernd í dreifbýli	35
3.6 Lífriki	18	8.3	Markmið og stefna – hverfisvernd	35
4 <i>Náttúruvá og öryggi</i>	19	9	<i>Óbyggð svæði</i>	36
4.1 Loftslagsbreytingar og viðbrögð við þeim	19	9.1	Strandsvæði	36
4.2 Ofanflóð	20	9.2	Heiðarlönd	36
4.3 Gróðureldar	20	Samfélag	37	
		10	<i>Byggð</i>	38
		10.1	Þróun byggðar	38
			Saga byggðar	38

Aðalskipulag Dalabyggðar 2020-2032 - DRÖG

10.2	Íbúapróun.....	38	13.1	Skipulag byggðar og lífsgæði fólks.....	50
	Íbúafjöldi.....	38	13.2	Útivist og íþróttir.....	50
	Samsetning íbúa.....	39	13.3	Opin svæði.....	50
10.3	Mikilvægi búsetuskilyrða í Dalabyggð.....	39	Innviðir.....	51	
10.4	Íbúðasvæði.....	40	14	<i>Veitur og fjarskipti.....</i>	52
	Þéttbýli.....	40	14.1	Veitur.....	52
	Dreifbýli.....	40		Rafveita.....	52
10.5	Frístundasvæði.....	41		Vatnsveita.....	52
10.6	Markmið og stefna – Byggð.....	42		Hitaveita.....	52
11	<i>Atvinna.....</i>	44		Fráveita.....	52
11.1	Atvinnuþróun.....	44	14.2	Fjarskipti.....	52
11.2	Þjónustu- og vinnusókn.....	44	15	<i>Samgöngur.....</i>	54
11.3	Landbúnaður.....	44	15.1	Göngu- og Hjólaleiðir.....	54
<i>Flokkun landbúnaðarlands.....</i>	<i>44</i>		15.2	Reiðleiðir.....	54
<i>Endurheimt votlendis.....</i>	<i>45</i>		15.3	Vegir og gatnakerfi.....	55
<i>Skógrækt.....</i>	<i>45</i>		15.4	Vegir í náttúru Íslands.....	55
	Markmið og stefna - landbúnaður.....	45	15.5	Flugvellir.....	56
11.4	Afþreyingar- og ferðaþjónusta.....	45	15.6	Almenningssamgöngur.....	56
	Markmið og stefna – Afþreyingar- og ferðaþjónusta.....	46	15.7	Markmið og stefna - Samgöngur.....	56
11.5	Verslun og önnur þjónusta.....	46	Skipulagsákvæði.....	57	
	Markmið og stefna – Verslun og önnur þjónusta.....	47	16	<i>Almenn atriði.....</i>	58
11.6	Iðnaðar- og athafnasvæði.....	47	17	<i>Landnotkun.....</i>	59
	Mamrkið og stefna – Iðnaðar- og athafnasvæði.....	47	17.1	Íbúðarbyggð (ÍB).....	59
11.7	Orkuvinnsla.....	47	17.2	Miðsvæði (M).....	60
11.8	Hafnarsvæði.....	47	17.3	Verslun og þjónusta (VÞ).....	lx
11.9	Sjávarnytjar.....	47	17.4	Samfélagsþjónusta (S).....	62
11.10	Sorp.....	47	17.5	Athafnasvæði (AT).....	65
11.11	Efnistaka og vinnsla.....	47	17.6	Iðnaðarsvæði (I).....	66
12	<i>Samfélagsþjónusta.....</i>	48	17.7	Efnistöku- og efnislosunarsvæði (E).....	68
12.1	Grunnþjónusta.....	48	17.8	Frístunabyggð (F).....	lxxiii
12.2	Skólar og íþróttahús.....	48	17.9	Afþreyingar- og ferðamannasvæði (AF).....	76
12.3	Menning.....	48	17.10	Íþróttasvæði (ÍÞ).....	78
12.4	Félags- og heilbrigðismál.....	48	17.11	Kirkjugarðar og grafreitir (K).....	79
13	<i>Útivist, íþróttir og opin svæði.....</i>	50			

Aðalskipulag Dalabyggðar 2020-2032 - DRÖG

17.12	Opin svæði (OP).....	80
17.13	Hafnir (H).....	81
17.14	Landbúnaðarsvæði (L).....	82
17.15	Skógræktar- og landgræðslusvæði (SL).....	83
17.16	Óbyggð svæði (ÓB).....	lxxxv
17.17	Sérstök not haf- og vatnssvæða (SN).....	lxxxvi
17.18	Vötn, ár og sjór (V).....	87
17.19	Strandsvæði (ST).....	lxxxviii
17.20	Flugvellir (FV).....	89
17.21	Vegir, götur og stígar (VE).....	90
17.22	Veitur og helgunarsvæði (VH).....	91

Takmarkanir á landnotkun.....	92
18 Verndarákvæði.....	93
18.1 Minjavernd (MV).....	93
18.2 Vatnsverndarsvæði og Vatnsból (VF, VG, VB).....	98
18.3 Hverfisvernd (HV).....	100
19 Heimildir.....	105
20 Viðaukar.....	107

FRUMDRÖG

INNGANGUR

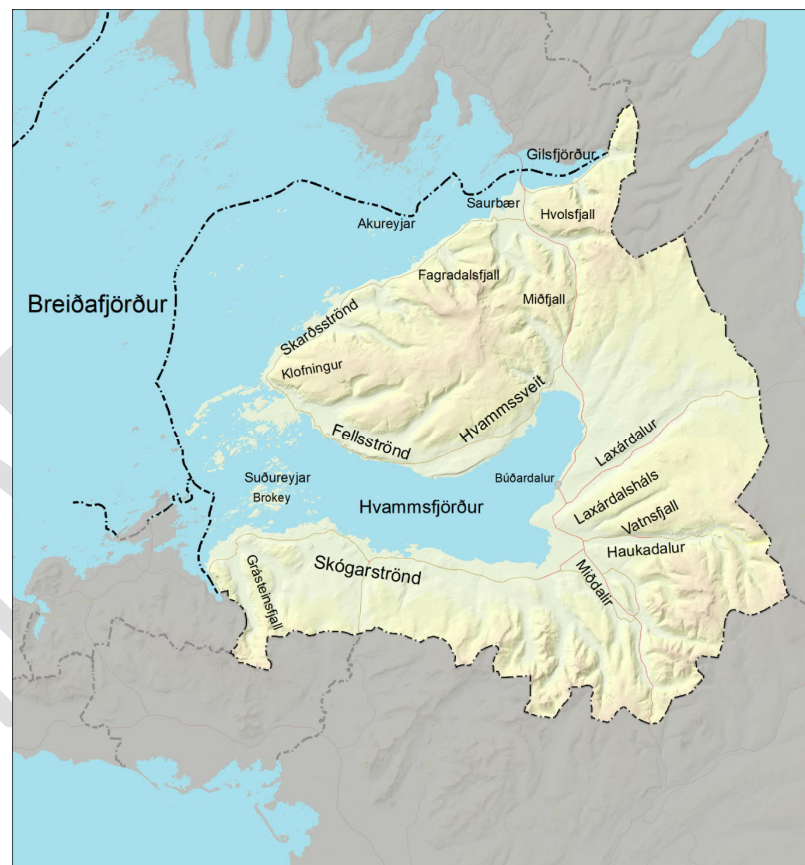
1 AÐALSKIPULAG

Aðalskipulag Dalabyggðar 2020-2032 er nýtt aðalskipulag fyrir Dalabyggð og telst vera heildarendurskoðun á *Aðalskipulagi Dalabyggðar 2004-2016*. Fyrri skipulag tók staðfest árið 2009 og frá þeim tíma hafa tekið gildi ný skipulagslög nr. 123/2010 og ný skipulagsreglugerð nr. 90/2013. Umhverfis- og skipulagsnefnd Dalabyggðar taldi þörf á að uppfæra aðalskipulagið með hliðsjón af nýrri löggjöf, hvað varðar framsetningu og efnistöð og með tilliti til breyttra forsendna. Nefndin lagði til við sveitarstjórn á fundi sínum þann 5. júlí 2018 að hefja vinnu að nýju aðalskipulagi Dalabyggðar og samþykkti sveitarstjórn bókun umhverfis- og skipulagsnefndar þann 12. júlí 2018.

Aðalskipulag Dalabyggðar 2020-2032 er unnið samkvæmt skipulagslögum nr. 123/2010 og lögum um umhverfismat áætlana nr. 105/2006 en samkvæmt síðarnefndu lögnum er aðalskipulagið háð umhverfismati áætlana. Umhverfismatið, þ.m.t. kynningar og samráðsferlið og greiningarvinna, var unnið samhliða endurskoðun aðalskipulagsins. Umfjöllun um einstaka þætti umhverfismatsins er fléttuð inn í greinargerðina en nánari upplýsingar um umhverfismatið, svo sem forsendur þess, aðferðir og niðurstöður, er að finna umhverfisskýrslu.

1.1 SKIPULAGSSVÆÐIÐ

Aðalskipulagið tekur til alls lands innan sveitarfélagsmarka Dalabyggðar, þ.e. til þéttbýlisins í Búðardal og dreifbýlisins. Sveitarfélagið er um 2.421 km² að stærð. Megin landnotkun í sveitarfélaginu er hefðbundinn landbúnaður, einkum sauðfjárrækt og mjólkurframleiðsla. Búðardalur er eina þéttbýlissvæðið og það er vel staðsett landfræðilega, miðsvæðis í sveitarfélaginu, og stærsti hluti byggðarinnar í innan 40 km fjarlægð.

Mynd 1.1 Skipulagssvæðið. (Mynd: Verkís)

1.2 FRAMSETNING

Aðalskipulagið er sett fram sem greinargerð og skipulagsuppráttur auk umhverfisskýrslu. Uppdrættirnir eru prentaðir á eitt blað í stærð A0. Auk þess er skipulaginu skilað á starfrænu formi til Skipulagsstofnunar.

Greinargerðinni er skipt upp í átta meginhluta. Í inngangi er lýst afmörkun aðalskipulagsins, helstu gögnum og aðferðum við skipulagsvinnuna. Leiðarljós og meginmarkmið aðalskipulagsins eru í kaflanum „Helstu áherslur“. Stefna aðalskipulagsins er sett fram eftir málaflokkum, þ.e. „Náttúra og landslag“, „Samfélag“ og „Innviðir“. Þar er lýst forsendum og sett fram markmið og leiðir fyrir einstök viðfangsefni. Þá er gerð er grein almennum og sértækum ákvæðum fyrir landnotkunarflokka í sérstökum kafla „Skipulagsákvæði“. Að lokum er kafli um takmörkun á landnotkun, þ.e. viðbótarákvæði sem varða takmörkun á landnotkun annarra landnotkunarflokka. Auk þess er í greinargerðinni viðauki með viðbótarupplýsingum og greiningarlyklum fyrir framfylgd aðalskipulagsins.

Uppdrættir aðalskipulagsins eru eftirfarandi:

- Sveitarfélagsuppdráttur: Drög að tillögu, xx 2021. Mælikv. 1:100.000
- Þéttbýlisuppdráttur: Drög að tillögu, xx 2021. Mælikv. 1:10.000

Í umhverfisskýrslu er fjallað um áhrif aðalskipulagsins á umhverfi og samfélag, en einnig er umfjöllun um það efni fléttuð inn í umfjöllun um einstök viðfangsefni skipulagsins.

1.3 VINNUFERLI

Skipulagsfulltrúi, formaður og varaformaður umhverfis- og skipulagsnefndar og ráðgjafi mynda verkefnisstjórn sem heldur utan um vinnuna við endurskoðun aðalskipulagsins. Dalabyggð samdi í janúar 2020 við Verkís um ráðgjöf vegna skipulagsvinnunnar.

Rík áhersla er lögð á aðkomu íbúa og hagsmunaaðila að skipulagsvinnunni. Leitað er álits sérfræðinga þegar þörf er á faglegu mati eða öðrum sérhæfðum upplýsingum vegna skipulagsvinnunnar.

Ákveðið er að hafa allt ferlið opið og gegnsætt og að íbúar og aðrir hagsmunaaðilar eru upplýstir um gang mála. Þannig er gengið mun lengra í samráði og kynningu en krafist er í skipulagslöggjöfinni. Áhersla er lögð á beina þátttöku íbúa og hagsmunaaðila við gerð skipulagstillögunnar.

Lýsa hvað var gert...

Umsagnir, samráð og þátttaka hagsmunaaðila

Aðalskipulagsvinnan var kynnt í samræmi við skipulagslög nr. 123/2010 og skipulagsreglugerð nr. 90/2013. Þar er gert ráð fyrir kynningu á skipulags- og matslýsingu, kynningu skipulagstillögu á vinnslustigi og auglýsingu skipulagstillögu. Jafnframt skal senda lýsingu til umsagnaraðila.

Samvinna við íbúa, hagsmunaaðila og umsagnaraðila – helstu áfangar og viðburðir:

- ♦ **Kynning skipulags- og matslýsingar.** Lýsingin var samþykkt í sveitarstjórn 5. mars 2020 og auglýst í framhaldinu. Hún var aðgengileg á vef Dalabyggðar og vefsíðu sem og á skrifstofu sveitarfélagsins.
 - Opið var fyrir athugasemdir frá 11. mars til 1. apríl 2020. Á sama tíma var lýsingin send til umsagnar.
 - Vegna aðstæðna í þjóðfélaginu var ekki haldinn kynningarfundur. Sérstök kynning var sett á vef Dalabyggðar og opnaður hugmynda- og ábendingavefur í tengslum við endurskoðunina.
- ♦ Kynning á vinnslustigi
 - Afurðir auglýstar og birtar á vefnum xx.
 - Kynningarfundur xx.
 - Afurðir sendar stofnunum til umsagnar xx.
- ♦ Afgreiðsla og auglýsing skipulags (síðar)
 - Umhverfis- skipulagsnefnd lagði til við sveitarstjórn þann xx að aðalskipulagið yrði auglýst skv. 1. mgr. 31. gr. skipulagslaga. Sveitarstjórn samþykkti fundargerð nefndarinnar þann xxx.
 - Skipulagsstofnun fékk tillögu að aðalskipulaginu til yfirferðar xx og skilaði stofnunin umsögn sinni þann xx.

Samráð við stofnanir og aðliggjandi sveitarfélög

Eftirtaldir aðilar fengu skipulagslýsinguna og skipulagstillöguna til umsagnar, auk Skipulagsstofnunar.

Opinberar stofnanir

- Skipulagsstofnun
- Umhverfisstofnun
- Heilbrigðiseftirlit Vesturlands
- Minjastofnun
- Breiðafjarðarnefnd
- Vegagerðin
- Veðurstofa Íslands
- Náttúrufræðistofnun
- Ferðamálastofa
- Orkustofnun
- Skógræktin
- Landgræðslan
- Kirkjugarðaráð
- Samgöngustofa
- Póst- og Fjarskiptastofnun

Opinber fyrirtæki

- Landsnet
- Rarik
- Orkubú Vestfjarða
- Míla

- Isavia

Nærliggjandi sveitarfélög og samtök þeirra

- Samtök sveitarfélaga á Vesturlandi (SSV)
- Borgarbyggð
- Eyja- og Miklaholtshreppur
- Helgafellssveit
- Stykkishólmsbær
- Reykhólahreppur
- Húnaþing vestra
- Strandabyggð

Hér verður greint frá þeim athugasemdum í stuttu máli.....

1.4 AFGREIÐSLA SKIPULAGSINS (UPPFÆRT SÍÐAR)

Þann **xx** lagði umhverfis- og skipulagsnefnd það til við sveitarstjórn Dalabyggðar að aðalskipulagstillagan yrði auglýst. Þann **xx** samþykkti sveitarstjórn að auglýsa aðalskipulagstillöguna. Aðalskipulagið var sent Skipulagsstofnun til yfirferðar þann **xx**. Þann **xxx** fjallaði sveitarstjórn aftur um aðalskipulagstillöguna og samþykkti að auglýsa hana með þeim breytingum sem höfðu verið gerðar eftir yfirferð Skipulagsstofnunar. Skipulagstillagan ásamt umhverfisskýrslu var auglýst frá **xx** til og með **xx**. Eftirtaldir aðilar sendu athugasemdir:

- ◆ **Listi- síðar**

Auk þess sendu eftirfarandi stofnanir inn ábendingar og athugasemdir:

- ◆ **Listi - síðar**

Afgreiðsla og mögulegar breytingar eftir auglýsingu.

- ◆ **Síðar**

1.5 HELSTU BREYTINGAR FRÁ GILDANDI AÐALSKIPULAGI

Heildarendurskoðun felur annars vegar í sér uppfærslu á grunnupplýsingum sem settar eru fram í aðalskipulaginu og hins vegar á stefnu skipulagsins. Árið 2010 tóku gildi ný skipulagslög þar sem m.a. eru breyttar skilgreiningar á landnotkun og landnotkunarflokkum. Skipulagið hefur verið uppfært m.t.t þess.

Helstu stefnubreytingar frá fyrra aðalskipulagi eru í ...

1.6 UMHVERFISMAT

Í lok hvers kafla sem tilgreinir stefnu aðalskipulagsins er stutt samantekt á umhverfisáhrifum stefnunnar sem mörkuð er í skipulaginu. Nánari umfjöllun um umhverfisáhrifin er í sérstakri umhverfisskýrslu.

1.7 EFTIRFYLGNI OG VÖKTUN

Kemur síðar...

FRUMDRÖG

FRUMDRÖG

HELSTU ÁHERSLUR

2 LEIÐARLJÓS OG MEGINMARKMIÐ

2.1 LEIÐARLJÓS

Í aðalskipulagi Dalabyggðar er eftirfarandi haft að leiðarljósi, auk markmiða skipulagslaga og leiðarljós landsskipulagsstefnu.

Dalabyggð stefnir að því að verða hægætissamfélag með sterkar rætur í sögu, menningu og náttúru svæðisins. Í því felst að vinna að auknum lífsgæðum íbúa, sjálfbærni daglegs lífs og þoli samfélagsins gagnvart umhverfis- og samfélagsbreytingum. Skapa góð skilyrði fyrir heilbriggt, skemmtilegt og fjölskylduvænt samfélag, þróttmikið mennta- og menningarstarf og öflugt atvinnulíf.

Í aðalskipulaginu er vísað til hugtaksins hægætislífs eða hægætissamfélags og það hefur ákveðna samsvörun í hugmyndafræði hægætisstefnunnar (e. cittaslow). Um er að ræða andrúmsloft og nálgun sem Dalabyggð telur eftirsóknaverða og hefur m.a. verið nýtt í markaðssetningu sveitarfélagsins.

Við gerð aðalskipulagsins er m.a. byggt á stefnumótunarvinnu Dalabyggðar, „Stefna Dalabyggðar 2019 – 2022“ þar sem unnið er með þrjú gildi, þ.e. jákvæðni, virðing og framsækni. Lögð er áhersla á að bæta búsetuskilyrðin og efla byggðina með þeim styrkleikum sem eru til staðar. Áfram verði Dalabyggð sterkt landbúnaðarhérað með ríka hefð í úrvinnslu afurða og nýtingu hlunninda. Einnig verði búinn til frjór jarðvegur fyrir fjölbreytt atvinnulíf og ferðaþjónustu. Unnið verði að því að styrkja ímynd sveitarfélagsins og viðhalda sterkum innviðum, auk þess að varðveita sérkenni sem felast í landslagi, náttúru og menningarminjum.

Snertifletir aðalskipulagsins við málefni fjölskyldunnar eru fjölmargir og taka m.a. til umgjarðar menningar, skólastarfs, íþróttar og tómstundastarfs, lýðheilsu og þjónustu. Mikilvægt er að tekið sé mið af lýðfræðilegum breytingum til framtíðar, með fjölbreyttum húsnæðiskostum, svo sem hvað

varðar húsgæðir og stærðir, og fjölbreytt og sveigjanlegt húsnæði sem kemur á mótis við þarfir íbúa svo sem með tilliti aldurs eða tekjuhópa.

-Mynd

2.2 MEGINMARKMIÐ

Náttúra

Eftirfarandi markmið eru lögð til grundvallar stefnu aðalskipulags um náttúru:

- ◆ Nýting náttúruauðlinda og hlunninda verði með sjálfbærum hætti þannig að við ákvarðanatöku verði tekið tillit til komandi kynslóða og náttúrunnar sjálfar.
- ◆ Líffræðileg fjölbreytni verði viðhaldið í samræmi við lög um náttúruvernd.
- ◆ Allir íbúar búi við heilnæmt umhverfi þar sem mengun verði undir ströngustu mörkum laga.
- ◆ Skipulag landnýtingar verði hagað með tilliti til náttúruvár og loftslagsbreytinga.
- ◆ Sérkenni náttúru verði varðveitt, þannig að íbúar og gestir geti notið þeirra gæða sem eru til staðar.
- ◆ Landslagsheildir og fjölbreytileiki landslags verði varðveitt.
- ◆ Stuðla að varðveislu náttúruminja og söguminja og annarra umhverfislegra gæða sem styrkir m.a. ferðaþjónustu.
- ◆ Standa vörð um vernd grunnvatns sem nytjavatns fyrir íbúa og fyrir atvinnustarfsemi.
- ◆ Stuðla að gróðurvernd og landgræðslu og að landnýting verði í samræmi við landgæði og ástand lands.

Samfélag

Eftirfarandi markmið eru lögð til grundvallar stefnu aðalskipulags um samfélag:

- ◆ Í Dalabyggð verði fjölskylduvænt og skapandi samfélag með:
 - Blómlegu mannlífi, lifandi menningu og sagnaarfi.
 - Góða nærþjónusta og aðgengi fyrir alla.
 - Fjölbreytta húsnaðiskosti í takt við þarfir íbúa á hverjum tíma.
 - Tækifæri til heilsueflingar og íþróttar.
- ◆ Uppbygging samfélagsins byggi á sveigjanleika gagnvart samfélags- og umhverfisáhrifum og hafi seiglu til að geta svarað breyttum þörfum og aðstæðum.
- ◆ Í Búðardal verði heildsteypt, öflug, fjölbreytt og aðlaðandi þjónusta fyrir íbúa Dalabyggðar og gesti.
- ◆ Fjölbreytt atvinnulíf og atvinnuþróun byggi á styrkleikum og sérstöðu sem felst m.a. í staðsetningu Dalabyggðar miðsvæðis á Vesturlandi.
- ◆ Stuðla að hagkvæmri þróun byggðar á svæðinu, m.a. að taka frá byggingaland fyrir vöxt þéttbýlis.
- ◆ Stuðla að auknum og fjölbreyttum atvinnutækifærum með nægu framboði lóða undir iðnað, ferðaþjónustu og aðra atvinnustarfsemi.

Innviðir

Eftirfarandi markmið eru lögð til grundvallar stefnu aðalskipulags um innviði:

- ◆ Innviðir þjóni atvinnulífi og auki lífsgæði íbúa, þannig að sveitarfélagið verði samkeppnishæft við önnur sveitarfélög á landinu.
- ◆ Sjálfbær þróun og vistkerfisnálgun verði höfð að leiðarljósi við uppbyggingu innviða.
- ◆ Tryggja öruggar samgöngur fyrir skólabörn sveitarfélagsins og þá sem þurfa að sækja atvinnu innan sveitarfélagsins.
- ◆ Tryggja öryggi gangandi vegfarenda.
- ◆ Tryggja öruggar samgöngur og aðgengi ferðamanna að ferðamannastöðum.
- ◆ Stuðla að hagkvæmri nýtingu orkulinda, einkum jarðvarma.
- ◆ Leita hagkvæmustu lausna í vegagerð og stuðla að umferðar- og rekstraröryggi, samtengingu byggðar, m.a. vegna skólaaksturs og atvinnu utan býla.

Markmið með grárri yfirstrikun er úr gildandi aðalskipulagi.

FRUMDRÖG

NÁTTÚRA OG LANDSLAG

3 STADHÆTTIR

3.1 LANDSLAG

Land í Dalabyggð einkennist mjög af rofi jökla. Landslagið er víða stórbrotið, einkum norðan til, við Gilsfjörð, Skarðsströnd og Fellsströnd. Þar gnæfa há fjöll yfir byggðinni. Fyrir botni Hvammsfjarðar er flatlendi, lágur heiðar og dalir. Stórbrotnara landslag er inn til landsins er kemur suður til Haukadals, Miðdala og Hörðudals. Skógarströnd einkennist af ávöllum formum, undirlendi við ströndina, lágum heiðum en fjallgörðum inn til landsins. Byggðin er almennt grösug og þar má einkum finna mólendi, votlendi, tún og einnig birkikjarr. Í fjalllendi er meira um mosagróður, mela og berar klappir.

-Einfalt kort yfir hæð lands

Mynd 3.1 Séð yfir Langeyjarnes út Breiðafjörð.

3.2 JARÐFRÆÐI

Berggrunnur svæðisins er fyrst og fremst einsleitur stafli basaltlaga frá Tertíer tímabilinu. Megin bergtegundin er blágrýti (eldra en 3,3 milljón ára), en á afmörkuðum svæðum súrt gosberg. Í botni Gilsfjarðar og á Skarðsströnd eru hallamislægi, þykk setlög með surtarbrandi milli blágrýtislaganna.ⁱ Um

Dalabyggð liggur útkulnað gosbelti sem var síðast virkt fyrir um 6 milljónum ára, þ.e. Snæfellsnesrekbeltið, sem sveigir til austurs um Hvammsfjörð. Jarðlög á svæðinu halla inn að þessu forna gosbelti og eiga uppruna þar.ⁱⁱ

Merkar jarðminjar eru á svæðinu og njóta þær verndar samkvæmt lögum um náttúruvernd og verndun Breiðafjarðar. Dæmi um það er bergtegundin anorthósíts, en helsti fundarstaður hennar á Íslandi er í Hrapsey.ⁱⁱⁱ

-Yfirlitskort yfir jarðfræðina

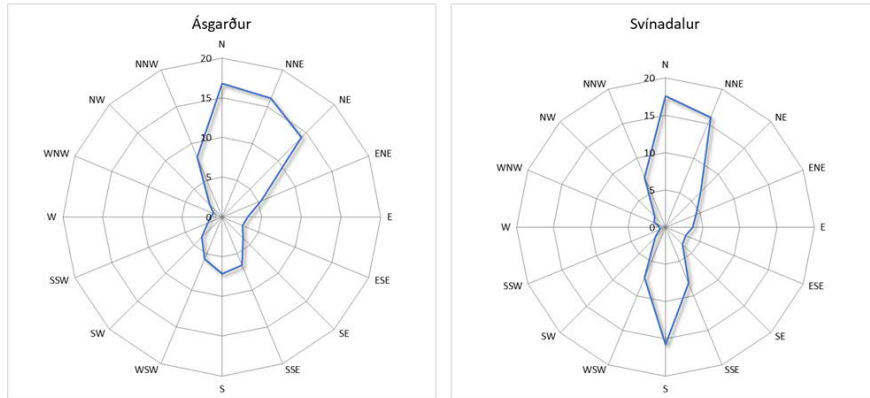
3.3 VATNAFAR

Berggrunnur á svæðinu er gamalt og þétt blágrýti og erfitt getur reynst að vinna neysluvatn úr honum. Úrkoma sem fellur á svæðinu rennur því að mestu burtu á yfirborði, nema þar sem laus vatnsgeng jarðlög hylja fast berg.^{iv}

-Einfalt kort sem sýnir vatnafar – afrennsli

3.4 VEÐURFAR

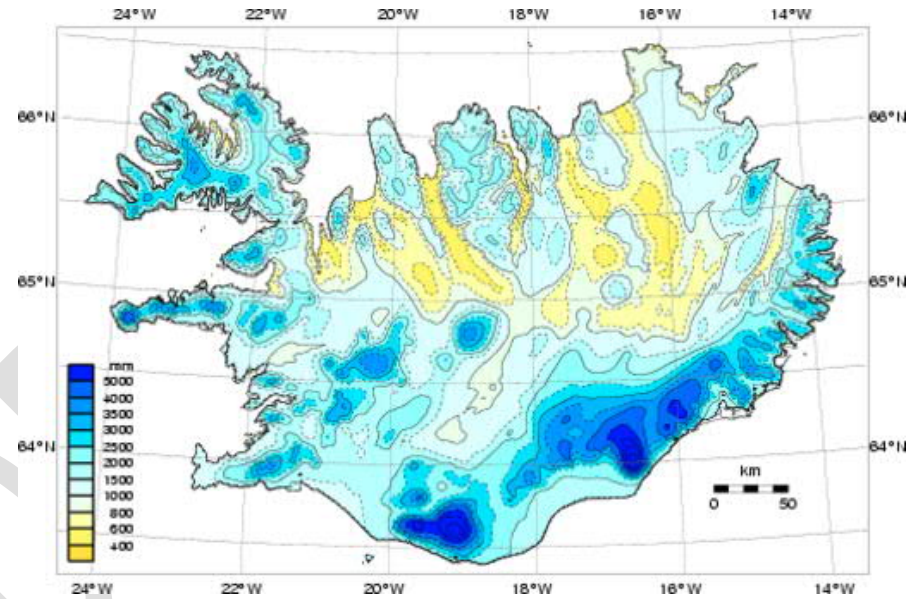
Veðurathuganir í Dalabyggð hafa verið gerðar á Hamraendum í Miðdölum frá 1937-1999, Búðardal við Hvammsfjörð, óreglulega frá 1961-1990 og í Ásgarði frá 1992 en stöðin var gerð sjálfvirk árið 2003. Sjálfvirkar veðurstöðvar hafa verið í Svínadal frá árinu 2002, Laxárdalsheiði frá 2000 og Bröttubrekku frá 1998. Auk þess er mönnuð úrkomustöð á Kvinnabrekku í Dölum.

Mynd 3.2 Tíðni vindáttá í Ásgarði og Svínadal, meðaltal árunna 2010-2019.^v

Í Ásgarði er norðan og norðnorðaustanátt að algengasta vindáttin og jafnframt algengasta hvassviðrisáttin.^{vi}

Meðaltal ársúrkomu árunna 2010-2019 í Ásgarði er 774 mm og 570 mm í Kvinnabrekku.^{vii} Þessi litla ársúrcoma á láglandið fyrir botni Hvammsfjarðar skýrist af úrkomuvari fyrir úrkomuáttum. Í Dalabyggð er því víða minni úrcoma á láglandi en t.d. á sunnanverðu Snæfellsnesi.

Mynd 3.3 Meðalúrcoma ársins 1971-2000.^{viii}

3.5 JARÐVEGUR

Jarðvegur í Dalabyggð er víðast hvar eldfjallajarðvegur eða sortujörð (brún-, svart- eða votjörð) samkvæmt jarðvegskorti Landbúnaðarháskóla Íslands. Einnig mójörð (með háu hlutfalli lífrænna efna) og mela- eða malarjörð til fjalla.^{ix, x} Í Dölum er mesta magn af hvarfleir sem vitað er um hérlendis og finnst leirinn víða í dalbotnum og sjávarbökkum, einkum í Hörðudal, Miðdal, Laxárdal og Ytri-Fagradal. Leirinn er grár að lit og að uppruna jökulgormur, sem jökulár hafa borið til sjávar, og þar sem hann hefur fallið til botn og er svokallaður Búðardalsleir myndaður á þennan hátt.

-Kort með jarðvegsflokkun LBhÍ

3.6 LÍFRÍKI

Láglendi er almennt vel gróið, en dregur úr gróðri í bröttum fjallshlíðum og skriðum upp til fjalla. Mó- og graslendi með smágerðum gróðri er ríkjandi á láglendi. Tún eru við strendur og inn til dala. Votlendi er einkum að finna á Skarðsströnd, við Hvammsfjörð og í dölum upp frá honum. Á Laxárdalsheiði er einnig mikið af vötnum og öðru votlendi. Á hæstu fjöllum er mosi eða lítt gróið land. Eyjar eru almennt grösugar og gróðurfar er fjölbreyttara á þeim eyjum sem eru nær landi. Í sveitarfélaginu eru sjálfsánir birkiskógar, alls 5.924ha samkvæmt gögnum Skógræktarinnar^{xi}.

-Gróður – einfalt kort

Fuglalíf við Breiðafjörð er fjölbreytt og er talið að 37 tegundir verpi reglulega í Breiðafjarðareyjum. Fimm tegundir til viðbótar hafa orpið þar en teljast ekki árvissir varpfuglar. Þá eru að auki nokkrar tegundir sem verpa við strandsvæði fjarðarins, þannig að þegar allt er talið lætur nærri að 50 tegundir verpi í eyjum og á strandsvæðum. Tvær fuglategundir á valista, haförn og þórshani, eru óvenju algengar á Breiðafirði.^{xii}

Selir eru mikilvægur hluti lífríkis svæðisins og landselur og útselur kæpa á skerjum um allan Breiðafjörð. Selveiðar eru hlunnindi sem fylgja jörðum við Breiðafjörð, en mikið hefur dregið úr því hin síðari ár.^{xiii}

-kort með mikilvægum fuglasvæðum o.fl. byggt á gögnum NÍ, svo sem mikilvæg fuglasvæði og sellátur land- og útsela samkvæmt upplýsingum frá Náttúrufræðistofnun Íslands. Ekki friðlýst svæði

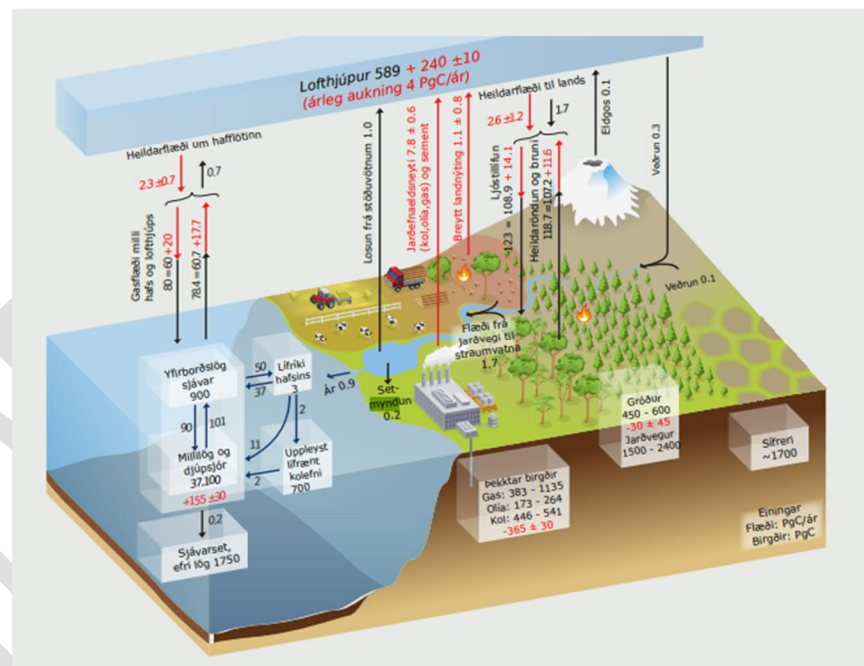
4 NÁTTÚRUVÁ OG ÖRYGGI

Undir náttúruvá flokkast hraunflóð, gjóskufall, jarðskjálftar, flóð undan jöklum, flóð í ám, ofanflóð, flóð frá sjó, hafískoma, lagnaðaris og fárviðri. Skipulagssvæðið er utan hins virka gosbeltis og því er t.d. ekki um að ræða hættu af völdum jarðskjálfta, hraunflóða, gjóskufalli og flóða undan jöklum.

Líklegt er talið að fyrirsjáanlegar loftslagsbreytingar muni hafa veruleg áhrif á náttúruvarnarmál á landi, m.a. sjávarstöðu, rennsli áa og lífríki. Breytingarnar munu einnig hafa áhrif á samfélagið, þ.e. innviði þess og undirstöðuáttavinnuvegi, s.s. sjávarútveg og landbúnað, sbr. skýrslu vísindanefndar um loftslagsbreytingar „Loftslagsbreytingar og áhrif þeirra á Íslandi“.¹ Í kaflanum er gerð grein fyrir áherslum og stefnu sveitarfélagsins um viðbrögð við náttúruvá og viðbrögð við hættu af völdum loftslagsbreytinga.

4.1 LOFTSLAGSBREYTINGAR OG VIÐBRÖGÐ VIÐ ÞEIM

Loftslagsmál eru eitt af helstu áherslumálum ríkisstjórnar Íslands. Í *Aðgerðaáætlun í loftslagsmálum* hafa stjórnvöld skilgreint fjölmargar aðgerðir í málaflokknum, en tvö helstu áhersluatriðin eru orkuskipti í samgöngum og áttak í kolefnisbindingu.² Umhverfis- og auðlindaráðherra hefur einnig ákveðið að vinna tillögu að viðauka við gildandi landsskipulagsstefnu þar sem m.a. verður sett fram stefna og leiðbeiningar um hvernig bæta megi skipulagsgerð til að stuðla að og tryggja víðtækar og viðeigandi aðgerðir í loftslagsmálum í tengslum við landnýtingu og hið byggða umhverfi.³ Aðgerðir í skipulagsgerð geta m.a. falið í sér samdrátt í losun gróðurhúsalofttegunda og bindingu gróðurhúsalofttegunda. Einnig aðgerðir til að bregðast við loftslagsbreytingum, svo sem vegna flóðahættu.

Mynd 4.1 Einfölduð mynd af kolefnishringrás jarðar 2000–2009. Úr skýrslu vísindanefndar um loftslagsbreytingar um áhrif loftslagsbreytinga á Ísland.

Í janúar 2018 kom út skýrsla vísindanefndar um loftslagsbreytingar um áhrif loftslagsbreytinga á Íslandi. Þar er fjallað um súrnun sjávar, sjávarstöðubreytingar, áhrif loftslagsbreytinga á náttúruvá, samfélagslega innviði og nauðsynlega aðlögun vegna þessa. Jafnframt er fjallað um áhrif hlýnunar síðustu áratuga og áhrif hennar á náttúruvarnarmál á landi og í hafinu við Ísland. Í samantekt skýrslunnar segir:

¹ Halldór Björnsson o.fl. 2018.

² Umhverfis- og auðlindaráðuneytið. 2020.

³ Skipulagsstofnun. 2019.

- ♦ Frá aldamótum og fram að miðbiki aldarinnar er líklegt að hlýni um 1.3 - 2.3°C á landinu og hafsvæðinu umhverfis það. Umfang hlýnunar ræðst af losun gróðurhúsalofttegunda og ef hún verður mikil getur hlýnun til loka aldarinnar náð 4°C.
- ♦ Bráðnun og þynning jökla veldur landrasi og umfangsmiklum breytingum á vatnafar á jaðri þeirra.
- ♦ Hlýnun hefur aukið afrakstur ræktarlands og trjávöxt, en á mótí kemur að ýmsir skaðvaldar gróðurs hafa orðið meira áberandi.
- ♦ Á hnattræna vísu er súrnun sjávar hvað örust í hafinu nærri Íslandi og því líklegt að neikvæð súrnun komi því fyrr fram hér.
- ♦ Breytingar á ástandi sjávar hafa haft veruleg áhrif á vistkerfi sjávar sem skýrir að hluta breytingar í stofnstærð og útbreiðslu sumra uppsjávarfiska, sérstaklega loðnu, makríls og sandsílis.
- ♦ Sjávarstöðu- og úrkomubreytingar hafa áhrif á fráveitur og ofanvatnskerfi, og veruleg þörf er á aðlögun slíkra kerfa.
- ♦ Takmarkaðar upplýsingar liggja fyrir um aðlögunarþörf vegna afleiðinga loftslagsbreytinga, og ólíkt nágrannaþjóðum er ekki til landsáætlun í þeim efnum. Lítið hefur verið hugað að samlegðaráhrifum mótvægisáðgerða sem draga úr losun gróðurhúsalofttegunda og aðgerðum til aðlögunar.

Þó svo að óvissa sé um loftslagsbreytingar og afleiðingar þeirra næstu áratugi þá er ljóst að lofthjúpurinn og heimshöfin hafa hlýnað, ísmagn hefur minnkað, sjávarborð hækkað, sýrustig sjávar lækkað og styrkur gróðurhúsalofttegunda aukist.

4.2 OFANFLÓÐ

Samkvæmt reglugerð nr. 505/2000 m.s.br., um hættumat vegna ofanflóða og flokkun og nýtingu hættusvæða, skal sveitarstjórn láta meta hættu á ofanflóðum þar sem saga er um að ofanflóð hafi fallið á byggð eða nærri henni eða hætta er talin á slíku. Til ofanflóða teljast snjóflóð, skriðuföll, berghlaup og grjóthrun. Hættumatið skal fyrst og fremst ná til þéttbýlis og svæða þar sem þétt byggð er fyrirhuguð. Þéttbýli er þyrping húsa þar sem búa a.m.k. 50 manns og fjarlægð á milli húsa er að jafnaði ekki meiri en 200 metrar. Gildandi aðalskipulag skal vera í samræmi við hættumat svæðisins. Samkvæmt hættumatsreglugerðinni er óheimilt

Samkvæmt upplýsingum á vef Veðurstofu Íslands eru engin svæði í Dalabyggð þar sem farið hefur fram hættumat vegna ofanflóða. Þekkt eru svæði þar sem nokkur hætta er talin vera vegna snjóflóða og skriðufalla. Þekkt snjóflóðasvæði eru í bröttum hlíðum, s.s. í Staðarfellshlíð, Ballarárhlið, Nípuhlíð, Haukadál, Sökkólfsdal og á Svínadal.

Í skýrslu vísindanefndar um loftslagsbreytingar um áhrif loftslagsbreytinga á Íslandi kemur fram að hætta á skriðuföllum tengdum bráðnandi sífrera geti aukist. Ekki liggja fyrir upplýsingar um útbreiðslu sífrera í fjalllendi í Dalabyggð.

4.3 GRÓÐURELDAR

Gróðureldar eru ekki algengir á Íslandi en geta verið illviðráðanlegir ef eldur berst í þurran gróður. Á undanförunum áratugum hefur trjám verið plantað í miklum mæli á Íslandi. Ógrisjaður, þéttur skógur getur verið illfær vegna þess að greinar hans eru samfléttaðar frá skógarbotni og upp úr. Slíkur skógur er hættulegastur með tilliti til gróðurelda.

Stýrihópur um mótun vinnuregla í brunavörum í skógi og öðrum gróðri gaf út árið 2018 skýrsluna „Gróðureldar; Varnir og viðbrögð“.⁴ Í skýrslunni kemur fram að skipuleggja þurfi skógarsvæði með tilliti til eldvarna. Sérstaklega eigi þetta við um svæði þar sem umferð fólks er mikil, svo sem

⁴ Stýrihópur um mótun vinnuregla í brunavörum í skógi og öðrum gróðri. 2018.

fjölsótt útivistarsvæði og frístundahúsabyggð. Mikilvægt sé að hugað m.a. að aðgengi slökkviliðs, flóttaleiðum, uppbyggingu vega og slóða, varnarlínum og brunahólfum, sem og vatnstökustöðum og vatnsbólum.

Í Dalabyggð eru birkiskógar og auk þess er skógrækt vaxandi í sveitarfélaginu. Almenn séð er ekki talin mikil hættu af gróðureldum í sveitarfélaginu vegna lítils umfangs frístundabyggðar. Það kann þó að breytast með aukinni skógrækt og breyttu búsetumynstri, þ.e. búsetu í dreifbýli án tengsla við búskap og aukinni frístundahúsabyggð.

4.4 FLÓÐASVÆÐI

Í Dalabyggð er engin íbúðarbyggð talin vera á hættusvæði vegna sjávarflóða eða árflóða. Ágangur af völdum sjávar er einkum talinn vera á svæðum sem standa lágt við Hvammsfjörð. Í „Yfirlitsskýrslu um sjóvarnir“⁵ frá árinu 2011 kemur m.a. fram að við þéttbýlið í Búðardal geti ölduálag orðið talsvert í SV vindbáru á Hvammsfirði. Þó er ekki talin flóðahætta, en þörf á að styrka sjóvörn við Ægisbraut í Búðardal og hefur það komið til framkvæmda af hálfu Vegagerðarinnar.

4.5 AFTAKAVEÐUR

Í skýrslu vísindanefndar um loftslagsbreytingar um áhrif loftslagsbreytinga á Íslandi kemur m.a. fram að með hlýnandi loftslagi megi vænta meiri veðuröfga. Samkvæmt skýrslunni teljast dagar með aftakaveðri dagar þar sem vindhraði fer yfir 20 m/s á a.m.k. 45% veðurstöðva á öllu landinu. Í skýrslunni kemur einnig fram að þanþol íslensks þjóðfélags gagnvart aftakaveðri er mun meira nú en fyrrum, þ.e. frá tímum landbúnaðarsamfélagsins. Einnig kemur fram að almennt efnahagslegt þol hafi stóruækist en tjónnæmi sé enn umtalsvert, sérstaklega ef litið er á afkomu einstakra atvinnugreina, fyrirtækja og einstaklinga.

Í skipulagi snúast viðbrögð við hættu af aftakaveðrum einkum að mögulegri aukinni tíðni aftakaveðra, áhrifum á grunninnviði og þoli þeirra til að takast á við slíka atburði þegar þeir verða.

4.6 MARKMIÐ OG STEFNA – NÁTTÚRUVÁ OG ÖRYGGI

Markmið

- ◆ Íbúar Dalabyggðar búi við ásættanlegt öryggi m.t.t. náttúruvár.
- ◆ Skipulag byggðar taki tillit til áhrifa loftslagsbreytinga, m.a. vegna hækkunar sjávarborðs og mögulegra skriðufalla.
- ◆ Rofvörnum verði haldið við þar sem landbrot er við byggð.
- ◆ Dregið verði úr losun gróðurhúsalofttegunda með orkuskiptum í samgöngum og notkun vistvænna samgöngumáta.
- ◆ Binding gróðurhúsalofttegunda verði aukin með endurheimt votlendis, skógrækt og landgræðslu.
- ◆ Forðast skal röskun á landi sem bindur gróðurhúsalofttegundir.

Útfærsla stefnu

Dalabyggð mun leggja fram sinn skerf til að draga úr og bregðast við loftslagsbreytingum af manna völdum. Lögð verður áhersla á eftirfarandi þætti á skipulagstímabilinu:

- ◆ Hvatt verði til minni eldsneytisnotkunar með því að bjóða upp á valkosti um sjálfbærar samgöngur, gott net stíga fyrir gangandi og hjólandi í þéttbýli og góðar almenningssamgöngur við nærliggjandi svæði og þéttbýlisstaði.

⁵ Siglingastofnun Íslands. 2011.

- ◆ Stuðlað verið að skógrækt og trjárækt innan þess ramma sem sett er í aðalskipulaginu og í samræmi við viðmið um flokkun landbúnaðarlands í Dalabyggð.
- ◆ Viðhalda og endurheimta votlendi þar sem það er mögulegt og raunhæft, m.a. vegna nýtingar lands til landbúnaðarframleiðslu.
- ◆ Við skipulag frístundabyggðar verði hugað að hættu af völdum gróðurelda.

Stefna sveitarfélagsins er að draga úr hættu á tjóni af völdum sjávargangs. Aðalskipulagið gerir ráð fyrir fullnægjandi sjóvörnum, þ.e. viðhaldi og uppbyggingu, til varnar byggð í þéttbýli í samráði við Vegagerðina.

Lögð er áhersla á að könnuð og kortlögð verði hætta af völdum ofanflóða í dreifbýli. Þess verði gætt að íbúðarbyggð og sumarbústaðasvæði verði ekki skipulögð á hættusvæðum. Einnig verði könnuð þörf á endurbótum vegakerfis vegna ofanflóðahættu, þ.m.t. hugsanlegan flutning á vegarstæðum.

Í deiliskipulagi skal taka tillit til hættumats ef talin er hætta af völdum ofanflóða. Einnig verði kveðið á um lágmarks gólfhæðir húsa sem byggð eru við ströndina með hliðsjón af hæstu mögulegu sjávarstöðu og spám um sjávarborðshækkun. Jafnframt skal fjalla um lóðahæðir og hönnun lóða m.t.t. hugsanlegs flóðrennslis. Í deiliskipulagi nýrra og stórra frísundahúsasvæða verði sérstaklega hugað að flóttaleiðum og aðgengi slökkviliðs. Við gerð deiliskipulags innan þéttbýlisins í Búðardal skal ávallt kanna gerð jarðlaga með tilliti til byggingarhæfis og taka mið því við útfærslu skipulagsins.

Stefnan um loftslagsbreytingar er útfærð með markmiðum fyrir endurheimt votlendis, í innviðakafli og stefnu um byggð.

Helstu stefnubreytingar

Umhverfisáhrif stefnu

Stefnan er líkleg til að hafa jákvæð áhrif á byggð og samfélag og auka viðnám og þol gegn umhverfisbreytingum.

5 LÍFRÍKI OG LANDSLAG

Dalabyggð ber skylda til að vernda náttúruna og fjölbreytni hennar fyrir komandi kynslóðir, í samræmi við stefnu íslenskra stjórnvalda og gildandi lög. Mikilvægt er að vernda það sem er sérstætt en einnig að stuðla að því að endurheimta röskuð vistkerfi og auka þol gegn umhverfisbreytingum, svo sem hnattrænni hlýnun.

Sjálfbær þróun er lykilhugtak í allri umræðu samtímans um þróunar- og umhverfismál. Hugtakið er þýðing á enska orðasambandinu „sustainable development“ og felur í sér viðleitni til að mæta þörfum samtíðarinnar án þess að draga úr möguleikum komandi kynslóða til þess að mæta þörfum sínum.

Í kaflanum er gerð grein fyrir áherslum og stefnu sveitarfélagsins um mikilvæga þætti er varða lífríki og landslag og verndun náttúrunnar.

5.1 LAGAUMGJÖRÐ NÁTTÚRUVERNDAR

Markmið náttúruverndarlaga nr. 60/2013 er að „vernda til framtíðar fjölbreytni íslenskrar náttúru, þar á meðal líffræðilega og jarðfræðilega fjölbreytni og fjölbreytni landslags. Þau eiga að tryggja eftir fönngum þróun íslenskrar náttúru á eigin forsendum og verndun þess sem þar er sérstætt eða sögulegt og einnig stuðla að endurheimt raskaðra vistkerfa og auknu þoli íslenskra vistkerfa gegn náttúruhamförum og hnattrænum umhverfisbreytingum.“ Nánari verndarmarkmið eru skilgreind í 2. og 3. grein laganna. Í 2. gr. laganna er fjallað um verndarmarkmið fyrir vistgerðir, vistkerfi og tegundir. Þar er tekið fram að stuðla skuli að vernd líffræðilegrar fjölbreytni og í 3. gr. laganna er fjallað um verndarmarkmið fyrir jarðminjar, vatnasvæði, landslag og víðerni. Þar er lagt til að stuðlað skuli að vernd jarðfræðilegrar fjölbreytni landsins og fjölbreytni landslags. Í 61. gr. laganna eru tilgreind vistkerfi og jarðminjar sem forðast ber að raska nema brýna nauðsyn beri til.

Náttúruminjar eru náttúrufyrirbæri sem ákveðið hefur verið að vernda með friðlýsingu, friðun eða með öðrum hætti eða fyrirbrigði sem tekin hefur verið afstaða til að rétt sé að vernda, þ.e. aðrar náttúruminjar. Náttúruminjaskrá

skiptist í þrjá hluta sem auðkenndir eru sem A, B og C hluti. Þar inniheldur A hluti, skrá yfir náttúruminjar og svæði sem hafa verið friðlýstar eða friðaðar. Á B hluta er yfirlit yfir þær náttúruminjar sem Alþingi hefur ákveðið að setja í forgang um friðlýsingu eða friðun á næstu fimm árum og er því nokkurs konar framkvæmdaáætlun náttúruminjaskrár. Náttúruminjar sem ástæða þykir til að friðlýsa eða friða eru skráðar í C hluta náttúruminjaskrár.

Skv. 37. gr. náttúruverndarlaga nr. 60/2013 skal leita umsagnar Umhverfisstofnunar, Náttúrufræðistofnunar Íslands og viðkomandi náttúruverndarnefndar vegna framkvæmda sem hafa í för með sér röskun á náttúrumyndunum, enda sé um að ræða hættu á því að spillt verði friðlýstum náttúruminum sem skráðar hafa verið á C hluta náttúruminjaskrár, nema fyrir liggja staðfest aðalskipulag og samþykkt deiliskipulag þar sem umsagnir liggja fyrir.

Önnur lög og lagafyrirmæli geta kveðið á um verndun náttúrunnar. Dæmi um það er lög um vernd Breiðafjarðar nr. 54/1995, en um er að ræða sérlög. Einnig er hægt að vernda landsvæði á grundvelli laga um verndar- og orkunýtingaráætlun nr. 48/2011, þ.e. virkjunarkostir sem ekki er talið rétt að ráðast í og landsvæði sem ástæða er talin til að friðlýsa gagnvart orkuvinnslu. Í Dalabyggð eru ekki virkjunarkostir í verndarflokki samkvæmt gildandi verndar- og orkunýtingaráætlun (rammaáætlun).

Fjallað er um friðlýsingu æðarvarpa í lögum nr. 64/1994 um vernd, friðun og veiðar á villtum fuglum og villtum spendýrum og reglugerð nr. 252/1996 um friðun tiltekinna villtra fuglategunda, friðlýsingu æðarvarps, fuglamerkingar, hamskurð o.fl. Sýslumaður annast friðlýsingu æðarvarps og gildir hún í 10 ár frá birtingu ákvörðunar um friðlýsingu.

Samkvæmt skipulagslögum og lögum um mannvirki er skylt að afla framkvæmdaleyfis, eða eftir atvikum byggingarleyfis, vegna framkvæmda sem fela í sér röskun á svæðum sem njóta sérstakrar verndar.

5.2 GILDI NÁTTÚRUNNAR OG VERÐMÆTAMAT

Samfara fjölbreyttari nýtingu náttúruauðlinda og aukinni samkeppni um land eykst álag á náttúruna og hugsanlegum hagsmunaaðreksstrum fjölgar. Á

sama tíma er löggjöf sem snertir náttúru, umhverfi og skipulag landsins orðin strangari og ítarlegri en áður.

Í Hvítbók um löggjöf til verndar náttúru Íslands er fjallað um mat á verndargildi náttúrunnar út frá þjónustu vistkerfa (e. *ecosystem services*), þ.e. þjónustu sem maðurinn er algerlega háður. Náttúruna má flokka niður í þætti út frá þeim fyrirbærum sem þar finnast og talið er að búi yfir verðmætum: Jarðmyndanir, ferskvatn, haf, lífríki, landslag og óbyggð víðerni. Til viðbótar hafa verið skilgreindir eiginleikar eða *viðmið* sem verðmætin byggjast á og taka m.a. til þátta eins og auðgi og fjölbreytni, fágæti, stærð og samfellu, upprunaleika, þekkingargildi, fagurfræði eða upplifun og táknrænt eða tilfinningarlegt gildi.⁶

5.3 NÁTTÚRUVERNDARSVÆÐI

Breiðafjarðarsvæðið nýtur verndar skv. lögum nr. 54/1995 um vernd Breiðafjarðar. Tilgangur laganna er að stuðla að verndun Breiðafjarðar, einkum landslags, jarðmyndana, lífríkis og menningarminja. Breiðafjarðarnefnd er umhverfisráðherra til ráðgjafar um allt það er lýtur að framkvæmd laganna.

Samkvæmt náttúruminjaskrá eru ekki friðlýst svæði í Dalabyggð, önnur en þau sem falla undir vernd Breiðafjarðar. Innan marka Dalabyggðar eru sex svæði á náttúruminjaskrá sem flokkast sem *aðrar náttúruminjar samkvæmt náttúruminjaskrá*:

- **Saltadý** í landi Hamra í Haukadalsdal og umhverfi þess, 0,87 km² svæði. Sölt laug, óvenjulegt gróðurfar.
- **Tungustapi** í Sælingsdal, 0,25 km² svæði. Áberandi einkenni í landi og vætti í íslenskum þjóðsögum.
- **Lambey og Steindórseyjar** á Hvammsfirði (ásamt dröngunum Karli og Kerlingu við Lambey) 0,28 km² að stærð. Eyjar með fjölbreyttu fuglalífi.

⁶ Umhverfisráðuneytið. 2011.

- **Hrappsey og Klakkeyjar** í minni Hvammsfjarðar (Hrappsey, Skertla, Skarða, Dímunarklakkar, Stekkjarey og Bæjarey), 3,41 km² að stærð. Einstakt landslag í Klakkeyjum og sérstæð berggerð, anortósít, finnst í Hrappsey.
- **Rauðseyjar** á Breiðafirði (Rauðseyjar allar, Svörtusker, Kjarnaklettur, Selhólmi, Beitarey, Bæjarey, Köngursey og Ásmundarsker), 2,20 km² að stærð. Fallegur eyjaklasi, landslag dæmigert fyrir Breiðafjarðareyjar.
- **Fjörur í Álftafirði og Vigra**, alls 32,29 km² svæði en að stórum hluta til utan sveitarfélagsmarka Dalabyggðar. Miklar og frjósamar leirur og þangfjörur. Mikil umferð farfugla.
- **Skeljaleifar í Kaldrana** við Gilsfjörð, alls 1,24 km² svæði. Fundarstaðir skeljaleifa á um 200 m breiðu strandbelti, frá Kaldrana austur að Holtahlíð í Saurbæ. Merk sjávarsetlög með skeljaleifum frá lokum ísaldar.

-Kort sem sýnir aðrar náttúruminjar

5.4 TILLÖGUR Á B-HLUTA NÁTTÚRUMINJASKRÁR

Í Dalabyggð eru umfangsmikil svæði þar sem eru mikilvægar vistgerðir og fuglar, sbr. gögn Náttúrufræðistofnunar Íslands og tillögu stofnunarinnar til B-hluta náttúruminjaskrár 2018, sjá kort í kafla 3.6.⁷ Laxárdalsheiði, alls 541,6 km², en hluti þess svæðis er utan marka Dalabyggðar Svæðið er tilnefnt vegna alþjóðlegs mikilvægis varpsvæðis álfatar og himbrima.

Aðrar tilnefningar Náttúrufræðistofnunar Íslands til B-hluta náttúruminjaskrár 2018 eru Breiðafjörður vegna fjöruvistgerða, fugla og sela, Sölvatangi við Gilsfjörð (5,9 km² að stærð) vegna kræklinga og sölvaoseyrar og Álftafjörður (5,4 km² að stærð) vegna marhálmsgræðs Klóþangsklungu.

⁷ Náttúrufræðistofnun Íslands. 2021.

5.5 FRIDLÝST ÆÐARVARP

Fjölmargar eyjar í Dalabyggð hafa verið friðlýstar vegna æðarvarps. Samkvæmt upplýsingum frá sýslumanni njóta eftirfarandi svæði verndar sem friðlýst æðarvarp, en sjá einnig viðauka **xx**.

- **Fremri-Langeyjar** í minni Hvammsfjarðar. Friðlýst er æðarvarp í bæjareyjunni sjálfri og í rúmlega 40 eyjum og hólum sem tilheyra jörðinni. Birt 2017.
- **Akureyjar 1** á Breiðafirði. Friðlýst er æðarvarp sem nær til 30 eyja og skerja sem tilheyra jörðinni. Birt 2017.
- **Arney** á Breiðafirði. Friðlýst er æðarvarp sem tekur til 12 eyja, hólma og skerja sem tilheyra jörðinni. Ein eyjan, Skjaldarey, er að hálf innan marka Stykkishólmsbæjar. Birt árið 2020.
- **Ballará** á Skarðsströnd. Friðlýsingin tekur til 17 staða, þ.e. eyja, hólma, skerja og nesja sem tilheyra jörðinni. Birt 2018.
- **Melar** á Skarðsströnd. Friðlýsingin nær til níu staða, þ.e. eyja, skerja og nesja sem tilheyra jörðinni. Birt árið 2018.
- **Frakkanes** á Skarðsströnd. Friðlýsingin nær til 16 staða á jörðinni, þ.e. í eyjum, skerjum, nesjum og í heimatúninu í Frakkanesi. Birt árið 2018.
- **Rafgirðingar** í minni Hvammsfjarðar. Friðlýsingin nær til 44 eyja og hólma sem tilheyra jörðinni. Birt árið 2019.
- **Skarð** á Skarðsströnd. Friðlýsing æðarvarps nær til 36 eyja á Breiðafirði og í minni Hvammsfjarðar. Birt árið 2018.

-Kort sem sýnir staði þar sem er friðlýst æðarvarp í Dalabyggð

5.6 ÓBYGGÐ VÍÐERNI

Í lögum um náttúruvernd nr. 60/2013 er sett fram markmið um að standa vörð um óbyggð víðerni landsins. Í skilgreiningu náttúruverndarlaga, skv. 19. tl. 5. gr., er óbyggt víðerni: „Svæði í óbyggðum sem er að jafnaði a.m.k. 25 km² að stærð eða þannig að hægt sé að njóta þar einveru og náttúrunnar án truflunar af mannvirkjum eða umferð vélknúinna farartækja og í a.m.k. 5 km fjarlægð frá mannvirkjum og öðrum tæknilegum ummerkjum, svo sem raflinum, orkuverum, miðlunarlónum og uppbyggðum vegum.“. Nánari viðmið fyrir greiningu óbyggðra víðerna liggja ekki fyrir sbr. *Landsskipulagsstefnu 2015-2026*, en könnun á fjarlægð frá núverandi mannvirkjum sem nefnd eru í ákvæði laganna leiðir annars vegar í ljós að nokkur óbyggð svæði í fjalllendi og heiðarlöndum í Dalabyggð gætu fallið undir skilgreiningu laganna. Hins vegar liggja ekki fyrir tillögur af hálfu hins opinbera um verndun víðerna í Dalabygg.

5.7 MARKMIÐ OG STEFNA – LÍFRÍKI OG LANDSLAG

Markmið

- ♦ Öll landnýting, hlunnindanýting og önnur auðlindanýting verði með sjálfbærum hætti þannig að við ákvarðanatöku verði tekið tillit til komandi kynslóða og náttúrunnar.
- ♦ Sérstæðar náttúruvinjar og önnur sérkenni verði vernduð, m.a. landslagsheildir og jarðmyndanir.
- ♦ Stuðlað verði að verndun votlendis og merkra birkiskóga, m.a. með afmörkun hverfisverndarsvæða.
- ♦ Stuðlað verði að verndun viðkvæmra og sérstæðra strandsvæða, m.a. með afmörkun hverfisverndarsvæða.

- ◆ Líffræðileg fjölbreytni (tegunda og vistgerða) verði vernduð og komið í veg fyrir útbreiðslu ágengra plöntutegunda, s.s. lúpínu og kerfils, á beitolönd, berjalönd og grasalönd.
- ◆ Aðgengi að náttúru svæðisins, frá fjöru að fjalli, verði gott.

Útfærsla stefnu

Dalabyggð er landstórt sveitarfélag með fjölbreytt, sérstakt og áhrifamikið náttúrulegt umhverfi. Í aðalskipulagi Dalabyggðar er rík áhersla á að varðveita náttúruminjar og önnur umhverfisgæði sem eru undirstaða byggðar á svæðinu auk þess að skapa umgjörð fyrir einstaka náttúruupplifun. Í aðalskipulaginu er lögð áhersla á sjálfbæra nýtingu lands og auðlinda og verndun og varðveislu sérstæðrar náttúru og landslags í Dalabyggð í samræmi og samstarfi við opinberar stofnanir og ráðuneyti. Verndaráætlun fyrir Breiðafjörð 2014-2019 markar stefnu um að tryggja vernd náttúru- og menningarminja svæðisins og aðalskipulag Dalabyggðar tekur mið af því.

Almennt séð gildir að landnotkun í Dalabyggð stuðli að því að viðhalda náttúrulegum sérkennum og yfirbragði svæðisins og náttúrunnar skal vera í sem mestri sátt við umhverfið og hafi sem minnst óafturkræf áhrif. Forðast skal framkvæmdir á óbrotnu landi og lágmarka jarðrask vegna framkvæmda eins og kostur er. Við framkvæmdir skal beita varúðarsjónarmiðum og vistkerfisnálgun þannig að neikvæðum áhrifum á vistkerfi verði haldið í lágmarki. Áður en ráðist er í framkvæmdir sem valda umhverfisáhrifum skal skoða mismunandi valkosti og meta áhrif þeirra á umhverfið. Við matið skal bera saman mikilvægi náttúruminja sem í húfi eru á viðkomandi svæði og áhrif vegna fyrirhugaðra framkvæmda.

Vernda skal vistgerðir, vistkerfi, tegundir, jarðminjar, vatnasvæði, landslag og víðerni í samræmi við lög um náttúruvernd, auk þess sem tekið skal mið af mikilvægi minjanna og sérstöðu í íslensku og alþjóðlegu samhengi, sbr. 3. og 4. mgr. 61. gr. náttúruverndarlaga.

Af einstökum náttúrufyrirbrigðum er lögð sérstök áhersla á að varðveita:

- ◆ **Strandsvæðin**, þ.e. vernda og viðhalda viðkvæmum og sérstæðum strandsvæðum, lífríki þeirra og eyjalandslagi. Sérstök áhersla er á að viðhalda sjónlínum og útsýni til eyjanna frá mikilvægum stöðum, þ.e. frá Skarðsströnd, Fellsströnd og Skógarströnd.
- ◆ **Birkiskógar og votlendi**, þ.e. að tryggja að ekki verði gengið á þessi svæði við framkvæmdir umfram það sem nauðsyn krefur. Við nýskógrækt er einnig mikilvægt að taka tillit til birkiskóga og votlendis, sbr. viðmið Dalabyggðar um flokkun landbúnaðarlands.
- ◆ **Fjölsóttir náttúrustaðir**, þ.e. að stuðla að aðgengi að þeim stöðum og byggja upp innviði fyrir slíka staði í samræmi við áfangastaðaáætlun.

Í deiliskipulagi á hverfisvernduðum svæðum og svæðum á náttúruminjasrá skal gera sérstaka greiningu á áhrifum framkvæmda í umhverfismati áætlana. Með þeim hætti er leitast við að tryggja að tillit sé tekið til áhrifa á umhverfi og samfélag og að deiliskipulag sé í samræmi við markmið aðalskipulagsins. Greiningin tryggir jafnframt faglega málsmeðferð við ákvarðanatöku sveitarstjórnar og framkvæmdaaðila.

Stefnan um lífríki og landslag er útfærð í kafla 8 Hverfisvernd. Ákvæði um hverfisvernd eru sett fram í kafla 18 og á skipulagsupprætti.

Helstu stefnubreytingar

Meginstefnan er sú sama og í fyrra aðalskipulagi. Áhersla er lögð á sjálfbæra nýtingu lands og auðlinda og verndun sérkenna en **jafnframt lögð áhersla á ... í vinnslu**

Umhverfisáhrif stefnu

Stefnan er líkleg til að auka viðnámsþol.

6 AUÐLINDIR

Til náttúruauðlindar teljast allir þættir náttúrunnar sem nýtast mannum, svo sem jörð, lífríki, vatn, loft og sólarljós, t.a.m. í formi, orku, fisks og beitar- og byggingarlands. Íslenskt samfélag og efnahagslíf byggir að verulegu leyti á náttúruauðlindum landsins, sem eru afar fjölbreytilegar að gerð. Miklu skiptir að góð þekking sé á stöðu þeirra og eðli á hverjum tíma, og að leitast sé við að tryggja sjálfbæra nýtingu þeirra.

Í kaflanum er gerð grein fyrir áhersum og stefnu sveitarfélagsins um tiltekna þætti er varða nýtingu auðlinda svæðisins.

6.1 ORKA

Áætlun um vernd og orkunýtingu landsvæða (rammaáætlun) byggir á lögum um verndar- og orkunýtingaráætlun nr. 48/2011. Samkvæmt 7. gr. laganna er áætlunin bindandi við gerð skipulagsáætlana. Verndar- og orkunýtingaráætlun tekur til landsvæða og virkjunarkosta sem verkefnisstjórn hefur fjallað um og hafa uppsett rafafli 10 MW eða meira eða uppsett varmaafli 50 MW eða meira.

Í *Landskipulagsstefnu 2015-2026* um skipulag í dreifbýli er fjallað um orkuvinnslu og orkuflutning, sbr. gr. 2.5 „*Orkumannvirki og örugg afhending raforku í sátt við náttúru og umhverfi*“. Þar er lögð áhersla á að skipulag gefi kost á að nýta orkulindir í dreifbýli með sjálfbærni og umhverfisvernd að leiðarljósi. Jafnframt gefi skipulag kost á uppbyggingu flutningsmannvirkja raforku sem tryggir örugga afhendingu raforku. Mannvirki vegna orkuvinnslu og orkuflutnings falli sem best að landslagi og annarri landnotkun.

Í Dalabyggð eru ekki stórar vatnsafls- eða jarðvarmavirkjanir. Tvær heimarafstöðvar eru í notkun samkvæmt gögnum Orkustofnunar. Áætlanir eru um uppbyggingu tveggja vindorkuvera og m.a. er hafið skipulagsferli vegna breytingar á aðalskipulagi í tengslum við það. Einnig hafa verið áform

⁸ Samtök sveitarfélaga á Vesturlandi. 2020.

um uppbyggingu á sjávarfallavirkjun í landi Straums í Hvammsfirði en hefur ekki ennþá komið til framkvæmda. Aðstæður í Hvammsfirði eru taldar góðar til virkjun sjávarfalla, enda innfjörður og mikill munur er á flóð og fjöru.

Árið 2020 kom út á vegum Samtaka sveitarfélaga á Vesturlandi skýrslan *Smávirkanir á Vesturlandi; Frumúttekt valkosta*, sbr. meðfylgjandi töflu (Tafla 6.1).⁸ Fjallað er um 20 virkjunarkosti í Dalabyggð, alls 4.879kw að uppsettu afli eða 36.679Mwh árs orkuvinnsla. Allir þeir virkjunarkostir myndu tengjast raforkukerfinu gegnum dreifikerfi Rarik á svæðinu, en talin er þörf á nánari greiningu fyrir hvern virkjunarkost í samráði við Rarik.

Tafla 6.1 Virkjunarkostir í Dalabyggð og uppsett smávirkjana samkvæmt skýrslu SSV.⁹

Virkjunarkostur	Uppsett afl [kW]	Árs orkuvinnsla [MWh]
Stóra Langadalsá	1.153	8.665
Jörfa við Saurstaði Haukadal	259	1.947
Villingadalsá Haukadal	250	1.881
Haukadalsá við Villingadalsá	178	1.340
Sælingsdalsá	310	2.327
Hvammsá Fellsströnd	417	3.137
Skoravíkurá Fellsströnd	114	860
Hallstaðagil í Flekkudal	54	404
Orrahólgil í Flekkudal	72	544
Stóra Galtardalsgil	238	1.785
Krossdalsá Skarðsströnd	191	1.435
Hvarfdalsá Skarðsströnd	99	746
Nípurá Skarðsströnd	125	942
Svínadalsá suður	216	1.624

⁹ Samtök sveitarfélaga á Vesturlandi. 2020

Svínadalsá norður	115	865
Hvítidalur	158	1.188
Staðarhólsá við Kjarlaksvelli	264	1.982
Ólafsdalsá og Hvarfdalsá	359	2.699
Brekkuá við Fremri Brekku	142	1.067
Laugará í Laugardal	165	1.241

Í skýrslunni er gróft mat var lagt á hagkvæmni einstakra virkjunarkosta, en ekki lágu fyrir upplýsingar til að reikna kostnaðaráætlun fyrir einstaka virkjunarkosti og byggir hagkvæmniflokkun því að mestu á huglægu mati út frá reynslu við byggingu virkjana og frumhönnun virkjana þar sem kostnaðaráætlanir hafa verið framkvæmdar. Almenn gildir að stofnkostnaður lækki hlutfallslega eftir því sem virkjun er stærri og munar þar mest um kostnað við vélbúnað. Í skýrslunni er ekki lagt sérstaklega mat á umhverfisáhrif virkjunarkosta enda er nánari greiningar þörf með vettvangsferða og aðstoð fagaðila til að fá þau metin. Vakinn er athygli á að ef farið verður af stað með einhver verkefni þá munu þau fá lögboðna meðferð samkvæmt lögum um mat á umhverfisáhrifum. Í skýrslunni kemur jafnframt fram að æskilegt næsta skref hjá sveitarfélögum sé að auðvelda stjórnsluferlið fyrir smávirkanir sem sé þungt í vöfum, sér í lagi fyrir þær minni.

Í Dalabyggð eru á nokkrum stöðum jarðhiti eða heitar lindir, þ.e. lághitasvæði. Dæmi um það eru Laugar í Sælingsdal og Reykjadalur í Miðdölum, en ítarleg úttekt á möguleikum á nýtingu jarðhita í Dalabyggð hefur ekki farið fram. Rarik rekur hitaveituna í Dalabyggð í Búðardal og nágrenni og er sjálfrennandi heitu vatni frá borholum í Gröf í Miðdölum dælt áfram til Búðardals. Lítil hitaveita er einnig á Laugum í Sælingsdal.

Hleðslustöð fyrir rafbíla er við Vesturbraut í Búðardal, en næstu stöðvar eru í Bjarkarlund í Reykhólahreppi, Staðarskála í Húnaþingi Vestra, Hraunsnefi í Borgarbyggð og við Stykkishólm.

6.2 NEYSLUVATN

Á grundvelli rammatilskipunar Evrópusambandsins um verndun vatns (vatnatilskipun 2000/60/EB) eru í gildi lög nr. 36/2011 um stjórn vatnamála og reglugerðir, nr. 535/2011 um flokkun vatnshlota, eiginleika þeirra, álagsgreiningu og vöktun og nr. 935/2011 um stjórn vatnamála. Markmið laganna er að vernda vatn og vistkerfi þess, hindra frekari rýrnun vatnsgæða og bæta ástand vatnavistkerfa til þess að vatn njóti heildstæðrar verndar. Jafnframt er lögunum ætlað að stuðla að sjálfbærri nýtingu vatns og langtímavernd vatnsauðlindarinnar. Samkvæmt lögunum nær vatn yfir straumvötn, stöðuvötn, árósa, strandsjó, grunnvatn og jökla. Vatnaáætlun er nú í kynningarferli en búið er að flokka vatnshlot í Dalabyggð á grundvelli reglugerðar um flokkun vatnshlota. Skráð vatnshlot í sveitarfélaginu eru alls 94, þar af 7 fyrir strandsjó, 22 í grunnvatni, 2 í stöðuvötnum og 63 í stöðuvötnum. Ástand vatnshlota í sveitarfélaginu er metið gott.¹⁰

Hér á landi eru einnig í gildi lög, reglugerðir og alþjóðlegar samþykktir er varða mengun, þar á meðal lög nr. 33/2004 um varnir gegn mengun hafs og stranda, lög nr. 7/1998 um hollustuhætti og mengunarvarnir og samningur um verndun hafrýmis NA-Atlantshafsins (OSPAR). Reglugerð um varnir gegn mengun vatns, nr. 796/1999 m.s.br., er ætlað að koma í veg fyrir og draga úr mengun vatns og umhverfis af mannavöldum. Skv. reglugerðinni skal sveitarstjórn flokka allt yfirborðsvatn og grunnvatn eftir ástandi þess og skilgreina langtímamarkmið fyrir vatn.

¹⁰ Umhverfisstofnun. 2021.

Tafla 6.2 Flokkun vatns.

Flokkur	Ástand
A	Ósnortið vatn
B	Lítið snortið vatn
C	Nokkuð snortið vatn
D	Verulega snortið vatn
E	Ófullnægjandi vatn

Flokkun vatns skv. reglugerð 796/1999 hefur ekki farið fram í Dalabyggð. Almenn má telja líklegt að flokka megi ástand vatns sem ósnortið eða lítið snortið vegna dreifðrar byggðar og fámennis, sbr. einnig flokkun vatnshlota í sveitarfélaginu.

Í Dalabyggð er um tugur samveitna og eru brunnsvæði og grannsvæði helstu vatnsveitna auðkennd á skipulagsupprætti. Annars staðar eru einkaveitur.

-Nánari greining á vatnspörf til framtíðar og hvernig henni er mætt.

6.3 LOFTGÆÐI OG HLJÓÐVIST

Í Landsskipulagsstefnu 2015-2026 er m.a. fjallað um gæði í hinu byggða umhverfi. Þar er mælt til þess að við skipulagsgerð verði stuðlað að heilnæmi umhverfis með viðeigandi ráðstöfunum, svo sem varðandi, hljóðvist og loftgæði.

Við skipulagsgerð skal hljóðstig vegna umferðar ökutækja, flugumferðar og atvinnustarfsemi vera undir skilgreindum mörkum sbr. reglugerð nr. 724/2008 um hávaða. Skv. reglugerð um kortlagningu hávaða og aðgerðaráætlanir nr. 1000/2005 skal sveitarstjórn gera hávaðakort fyrir þéttbýlissvæði en veghaldarar og rekstraraðilar flugvalla fyrir stóra vegi og

flugvelli. Sveitarstjórn ber ábyrgð á því að aðgerðaráætlun sé gerð til að draga úr áhrifum hávaða, þar sem það á við. Reglugerðin kveður einnig á um það að skipulagsáætlanir séu í samræmi við niðurstöður hávaðakortlagningar.

Helsta umferðaræð í þéttbýlinu í Búðardal er Vestfjarðarvegur nr. 60, þ.e. Vesturbraut. Í tengslum við gerð aðalskipulags er ekki talin þörf á gerð hávaðakorts fyrir þéttbýlið og stofnveginn um Búðardal, þar sem umferð um veginn eru undir þeim viðmiðum set sett eru í reglugerð um kortlagningu hávaða og aðgerðaráætlana, þ.e. um hvað telst stór vegur.

Áætlanir eru um uppbyggingu tveggja vindorkuvera og m.a. er hafið skipulagsferli í tengslum við það. Í tengslum við mat á umhverfisáhrifum framkvæmda fyrir þessi vindorkuver var hávaði frá vindmyllunum kortlagður. Um er að ræða nýjar áskoranir í umhverfismálum í Dalabyggð hvað varðar hávaðamengun og full þörf á að í aðalskipulagi verði sett skýr viðmið um hávaða frá slíkri starfsemi.

Umhverfisstofnun fylgist með loftgæðum á öllu landinu og á árinu 2019 kom út skýrslan „Loftgæði á Íslandi; Ársskýrsla 2017“.¹¹ Skýrslan er gefin út í samræmi við „Áætlun um loftgæði á Íslandi 2018-2029“.¹² Mælingar Umhverfisstofnunar taka til stærstu þéttbýlisstaða og stóriðnaðarsvæða og mældur er styrkur helstu mengunarefni í lofti, svo sem svifryks, brennisteinsdíoxíð, brennisteinsvetni og köfnunarefnisdíoxíð.

Í könnun um búsetuskilyrði frá árinu 2020 „Íbúakönnun 2020: Íbúar og mikilvægi búsetuskilyrða á Vesturlandi Samantekt á niðurstöðum“.¹³ Voru könnuð viðhorf íbúa til fjölmargra þátta og m.a. niðurstöðurnar fyrir Dali eða Dalabyggð. Meðal þátta sem komu best út þegar horft var til stöðu og mikilvægis eru náttúran, friðsæld og loftgæði.

Í tengslum við gerð aðalskipulags Dalabyggðar er ekki talin þörf á sérstökum aðgerðum í skipulagi varðandi loftgæði eða loftmengun, miðað við núverandi og fyrirhugaða starfsemi í sveitarfélaginu.

¹¹ Umhverfisstofnun. 2019.

¹² Umhverfis- og auðlindaráðuneytið. 2017.

¹³ Samtök sveitarfélaga á Vesturlandi (SSV). 2021.

6.4 MARKMIÐ OG STEFNA - AUÐLINDIR

Markmið

- ◆ Að kannaðir verði möguleikar til nýtingar jarðhita, svo sem til þróunar í landbúnaði, framleiðslu á vönduðum, hreinum sjávarafurðum og fiskeldi.
- ◆ Hlutfall endurnýjanlegra orkugjafa í orkunotkun verði sem hæst og stuðlað verði að aukinni orkunýtni.
- ◆ Að sem stærstu hluti byggðar í Dalabyggð njóti hitaveitu og eftir atvikum jarðvarma með varmadælingu.
- ◆ Hugað verði að orkuskiptum í samgöngum við skipulagsgerð og aðra ákvarðanatöku.
- ◆ Allir íbúar og fyrirtæki hafi ávallt nægan aðgang að heitu vatni og ómenguðu köldu vatni.

Útfærsla stefnu

Dalabyggð mun leggja áherslu á öflun orku í sveitarfélaginu í sátt við náttúru og umhverfi. Haldið verði áfram rannsóknum og möguleikum á að nýta jarðhita til hita upp húsnæði sem víðast í Dalabyggð. Einnig verði skoðaðir aðrir umhverfisvænir og hagkvæmir kostir eins og varmadælur.

Heimilt verður að reisa smávirkjanir í sátt við umhverfi og náttúru, þar sem aðstæður og hagkvæmni leifa. Aðalskipulagið heimilar allt að 30 kW smávirkjanir með minni háttar uppistöðulóni eða allt að 200 kW rennslisvirkjanir. Á hverfisvernduðum svæðum og svæðum á náttúruminjaskrá skal meta áhrif virkjanaframkvæmda sérstaklega í gegnum umhverfismat deiliskipulags.

Dalabyggð mun leggja áherslu á að íbúar búi við hreint og heilnæmt umhverfi. Þessar áherslur munu hafa jákvæð áhrif á íbúa og undirstöðuatvinnugreinar á svæðinu. Markmiðunum má m.a. ná með því að

auka vitund almennings og atvinnulífs um afleiðingar mengunar og hvetja sömu aðila til að forðast slíka mengun. Taka skal markmið vatnaáætlunar, þegar hún liggur fyrir, til greina við skipulagsákvæðanir.

Til að ná settum markmiðum um vatnsvernd er mikilvægt að beina framkvæmdum og umferð frá vatnsverndarsvæðum í samvinnu við heilbrigðiseftirlit svæðisins. Tryggja skal, í samræmi við lög og reglugerðir, að mengun frá atvinnustarfsemi berist ekki í jarðveg eða vatn.

Stefna um orku er útfærð nánar ...

Stefnan um neysluvatn er útfærð nánar með afmörkun fyrir svæði xxxxxx á skipulagsupprætti og ákvæðum um vernd þeirra í kafla um vatnsverndarsvæði og vatnsból í greinargerð.

7 MENNINGAR- OG BÚSETUMINJAR

Til menningarminja teljast ummerki um sögu þjóðarinnar, svo sem fornminjar, menningar- og búsetulandslag, mannvirki og hvers konar nytjahlutir. Einnig aðrar heimildir um menningarsögu þjóðarinnar.

Dalabyggð er rík af sögu, menningararfleifð. Í kaflanum er gerð grein fyrir áherslum og stefnu sveitarfélagsins um varðveislu og viðhald þessa mikilvæga menningararfs sem hefur gildi fyrir íbúa svæðisins og í stærra samhengi.

7.1 MENNINGARMINJAR

Hugtakið menningarminjar er skilgreint í lögum um menningarminjar nr. 80/2012 sem „ummerki um sögu þjóðarinnar, svo sem fornminjar, menningar- og búsetulandslag, kirkjugripir og minningarmörk, hús og önnur mannvirki, skip og bátar, samgöngutæki, listmunir og nytjahlutir, svo og myndir og aðrar heimildir um menningarsögu þjóðarinnar“.

Við skipulagsgerð sveitarfélaga þarf að gera grein fyrir friðuðum og friðlýstum húsum og minjum, vinna að skráningu menningarminja í samráði við Minjastofnun og marka eftir atvikum stefnu um verndun svæða eða einstakra húsa eða minja. Skráningu menningarminja er ekki lokið í Dalabyggð en gert er ráð fyrir að áfram verði unnið að skráningunni.

Svæðisskráning fornleifa hefur farið fram í fyrrum Haukadalshreppi,¹⁴ Hörðudalshreppi,¹⁵ Laxárdalshreppi,¹⁶ Miðdalshreppi,¹⁷ Saurbæjahreppi,¹⁸ og Skógarstrandarhreppi.¹⁹

Fornleifafélag Barðstrendinga og Dalamanna hefur staðið að fornleifaskráningum og rannsóknum. Skráning eða rannsóknir hafa farið fram í Akureyjum (aðalskráning fornleifa), Hörðudal (skráning á dysjum, leiðum og haugum), Saurbæ (skráning á dysjum, leiðum og haugum),

Skógarströnd (skráning á dysjum, leiðum og haugum), Haukadal (fornleifarannsóknir), Öxney (fornleifarannsókn). Auk þessa hefur fornleifaskráning farið fram í Ólafsdal á vegum Minjaverndar og Ólafsdalsfélagsins.

Á um 30 stöðum eru friðlýstar fornminjar, auk þess er fjöldi minja sem hafa verið skráðir og njóta verndar sökum aldurs. Á vef Minjastofnunar og Minjavefsjá eru m.a. upplýsingar um friðlýstar fornleifar. Meðal minjastaða sem þar eru tilgreindir eru Bjarnastaðir (hoftóft) og Bessatunga (hoftóft o.fl.) í Saurbæ. Á Fellströnd eru Dagverðarnes (stór grjóthringur), Ormsstaðir (gamlar akurgirðingar o.fl.) og Staðarfell (leifar eyðibýlisins Ljósstaða o.fl.). Í Hvammssveit er m.a. friðlýstar fornleifar í Sælingsdalstungu (forn kirkju- og kirkjugarðsrúst), á Skerðingsstöðum (Auðarnaust o.fl.), í Hvammi (forn, aflangur hringur nefndur "Lögrjetta" o.fl.), Sælingsdal (Bollatóftir), Hofakri forn girðing), Ásgarður (forn girðing nefnd "Lögrjetta") og Magnúsarskógum (Silfraskógar).

Í nágrenni Búðardals, Laxárdal, Haukadal og Miðdölum eru fjölmargar friðlýstar fornleifar og meðal minjastaða eru Fjósar (Fjós Ólafs pá) við Búðardal, Ljárskógar (Hoftóft o.fl.), Kamsnes (Hoftóft) og Rútsstaðir (forn túngirðing, hoftóft o.fl.) Í Laxárdal eru friðlýstar fornleifar á Höskuldsstöðum (haugur Þorgerðar) og Lambastaðir (haugur Þórðar godða) og í Haukadal á Stóra-Vatnshorni (rústir Eiríksstaða), Saurstöðum (ferhyrnd girðing) og Jörfa (rústaleifar Valþjófsstaða). Í Miðdölum eru það Oddsstaðir (Þúfa), Hundadalur (Græna tóft í Hundadalsnes) og Grettisbæli í Sökkólfssdal.

Í Laugardal eru friðlýstar fornleifar á Hrafnabjörgum (rústir Lauga). Einnig eru friðlýstar fornleifar á bænum Dunk (smiðjutóft og steðjasteinn), Stóri-Langidalur (leifar hoftóftar) og Valhamar (Hafþórsleiði) við sunnanverðan Hvammsfjörð. Á Narfeyri við Álftafjörð er Borgardalsrúst.

Friðlýstar fornminjar eru sýndar á skipulagsupprætti.

¹⁴ Eva Kristín Dal. 2008A.

¹⁵ Þóra Pétursdóttir. 2009.

¹⁶ Eva Kristín Dal. 2008B.

¹⁷ Óskar Leifur Arnarsson. 2008.

¹⁸ Sigrún Inga Garðarsdóttir og Andrea S. Harðardóttir. 2006.

¹⁹ Þóra Pétursdóttir. 2008.

-Mynd af Staðarfelli

Lög um vernd Breiðafjarðar nr. 54/1995 er ætlað að stuðla að verndun Breiðafjarðar, einkum landslags, jarðmyndana, lífríkis og menningarminja. Í gildi er *Verndaráætlun fyrir Breiðafjörð 2014-2019*²⁰ og þar eru m.a. markmiðið að tryggja verndun menningarminja á verndarsvæðinu. Á verndarsvæði Breiðafjarðar er mikill fjöldi merkra menningarminja um búsetu, eyjabúskap og sjósókn sem voru á meðal ástæðna þess að sérstök lög voru sett um vernd svæðisins.

7.2 BYGGINGARARFUR OG HÚSFRIÐUN

Samkvæmt lögum um menningarminjar nr. 80/2012 eru öll hús og mannvirki sem eru 100 ára eða eldri friðuð. Framkvæmdir við hús og mannvirki sem byggð voru 1925 eða fyrr og kirkjur sem reistar voru 1940 eða fyrr eru umsagnarskyldar. Auk þess eru hús og mannvirki sem eru friðuð samkvæmt eldri lögum, svo sem lögum um þjóðminjar og lög um húsfriðun.

Í Minjavefsja eru tilgreindar átta kirkjur í Dalabyggð sem eru friðaðar samkvæmt eldri lögum. Það eru Staðarhólskirkja í Saurbæ, Skarðskirkja á Skarðsströnd, Dagverðarneskirkja og Staðarfellskirkja á Fellsströnd, Hvammskirkja í Hvammssveit, Hjarðarholtskirkja í Laxárdal, Snóksdalskirkja í Miðdölum og Narfeyrarkirkja á Skógarströnd. Einnig eru friðlýst hús á tveimur stöðum á Breiðarfjarðareyjum, þ.e. í Öxney (torfhús sem talið er fornt bænahús) og Brokey (steinhlaðinn hjallur).

Mynd 7.1 Staðarhólskirkja í Saurbæ.

-Mynd af staðarhólskirkju

-Tafla, yfirlit yfir 100 ára hús í Dalabyggð samkvæmt fasteignaskrá

7.3 SÖGUSTAÐIR OG SÖFN

Dalabyggð er rík af sögu en á svæðinu áttu sér stað helstu örlaga og átakaatburðir Íslandssögunnar á landnámsöld. Í *Svæðisskipulagi Dalabyggðar, Reykhólahrepps og Strandabyggðar 2018 – 2030* er unnið með þennan menningararf m.a. með skilgreiningu á svokallaðri Dalaleið. Í því felst t.d. að skilgreina uppbyggingu í tengslum við skilgreindar leiðir með það fyrir augum að vinna með upplifun og ímynd staða og svæða og styrkja markaðsstarf.

²⁰ Breiðafjarðarnefnd. 2014.

-Kort sem sýnir Dalaleið

Á vegum sveitarfélagsins Dalabyggðar eru fjögur söfn í Dalabyggð, þ.e. Byggðasafn Dalamanna, Héraðsbókasafn Dalasýslu, Héraðsskjalasafn Dalasýslu og Listasafn Dalasýslu. Auk þess er á vegum einkaaðila rekin nokkur setur eða söfn, svo sem Vínlandssetur í Leifsbúð í Búðardal, tilgátuhús með lifandi leiðsögn á Eiríksstöðum í Haukadal og sögusýning um brautryðjendastarf Torfa og Guðlaugar í Ólafsdal. Einnig er unnið að uppbyggingu Sturluseturs í Dalabyggð.

7.4 BÚSETU OG MENNINGARLANDSLAG

Til búsetu- eða menningarlandslags telst allt landslag þar sem ummerki mannsins sjást. Hugtakið er oftast tengt landslagi mótuðu af hefðbundnum landbúnaði.^{xiv} Í núverandi lögum um menningarminjar (nr. 80/2012) er búsetulandslag skilgreint sem hluti fornleifa og ber því að vernda á sama hátt og aðrar fornleifar.

Landsskipulagsstefna leggur m.a. áherslu á að varðveita sérstæða náttúru, menningu og sögu sem felst m.a. í byggingararfi og landslagi og *Svæðisskipulag Dalabyggðar, Reykhólahrepps og Strandabyggðar 2018 – 2030* tekur í sama streng.

Í mörgum Breiðafjarðareyja eru minjar um búsetu sem hafa sögulegt gildi. Skv. 1. gr. laga um vernd Breiðafjarðar er tilgangur þeirra að stuðla að verndun Breiðafjarðar, einkum landslags, jarðmyndana, lífríkis og menningarminja.

Í Dalabyggð hefur verið rík áhersla á menningararfinn og hvernig unnið er með hann í skipulagi, svo sem í tengslum við ferðaþjónustu og skipulagi landbúnaðarlands sbr. viðmið sveitarfélagsins fyrir flokkun og greiningu á landbúnaðarlandi. Í *Verndaráætlun fyrir Breiðafjörð 2014-2019*²¹ eru m.a. markmiðið um landslag og menningarlandslag. Markmiðið er að „...vernda

sérstætt eyjalandslag (og landslagsheildir) svæðisins, sérstaklega m.t.t. sjónrænna þátta“ og „...varðveita það menningarlandslag sem mótað hefur Breiðafjarðareyjar um aldir og ráðist hefur af nýtingu landsins“.

7.5 MARKMIÐ OG STEFNA - MENNINGAR- OG BÚSETUMINJAR

Markmið

- ♦ Vernda sérstætt landslag og landslagsheildir í Dalabyggð, sérstaklega m.t.t. sjónrænna þátta.
- ♦ Varðveita það menningarlandslag sem mótað hefur svæðið um aldir og ráðist hefur af nýtingu landsins.
- ♦ Staðinn verður vörður um byggingaarf svæðisins og tekið tillit til hans við mannvirkjagerð.
- ♦ Sérstaða svæðisins í landslagi, sögu og menningu verði dregin fram við umhverfismótun og mannvirkjagerð, svo sem á áfangastöðum ferðamanna.
- ♦ Landbúnaðarlandslagi verði viðhaldið, s.s. með túnslætti og góðu viðhaldi landbúnaðarmannvirkja.

Útfærsla stefnu

Dalabyggð mun leggja áherslu á verndun sérkenna í sveitarfélaginu, þ.e. verndun sögu og menningarminja og draga sérstaklega fram sögusvið einstakra sagna. Með því er einnig átt við búsetulandslag, þ.e. það umhverfi sem mannhöndin hefur mótað með athöfnum sínum í gegnum tíðina. Í

²¹ Breiðafjarðarnefnd. 2014.

sveitarfélaginu eru margs konar minjar sem lýsa metnaði fyrri tíma, landnámi svæðisins, atvinnuháttum og fornar leiðir. Við Breiðafjörð og á Breiðarfjarðareyjum má finna fjölbreyttar minjar tengdar búsetu, útgerð, búskap og hlunnindanýtingu.

Í skipulagi skal leitast við að varðveita gömul hús í þéttbýli og dreifbýli sem hafa á einhvern hátt verndargildi. Áhersla er lögð á verndun staða sem tengjast merkjum atburðum, þjóðsögum og þjóðháttum, svo og verndun mannvirkja sem bera vitni um búsetu og menningu sem er horfin. Þessi stefna leiðir af sér aðlaðandi umhverfi fyrir íbúa og gesti og styður við ferðapjónustu og fleiri atvinnuvegi.

Tekið skal mið af landslagi og byggingararfi við uppbyggingu nýrra mannvirkja, svo sem m.t.t. staðsetningar, forms, lita og efna. Leitað verði álits fagaðila eftir því sem ástæða þykir til. Við deiliskipulagsgerð og veitingu bygginga- og framkvæmdaleyfa verði þess gætt að vel sé vandað til mannvirkjagerðar og umhverfismótunar.

Menningar- og búsetuminjar og sérkenni verði vernduð fyrir framkvæmdum og ágangi náttúrunnar. Almenn séð er æskilegt að framkvæmdum sé beint frá minjastöðum. Jafnframt ber að stöðva verk og tilkynna Minjastofnun komi fornleifar í ljós við framkvæmdir, skv. 24. gr. laga um menningarminjar. Við deiliskipulag skal skrá fornminjar á viðkomandi svæði og leita umsagnar Minjastofnunar. Í skógræktaráætlunum verði tekið tillit til fornminja og ekki plantað nær þekktum fornminjum en 20 m.

Stefnan um menningar- og búsetuminjar er útfærð í hverfisvernd, þ.e. afmörkuð eru hverfisverndarsvæði til að styðja við ofangreind markmið. Einnig eru staðir þar sem er að finna friðlýstar fornleifar og friðuð hús merkt á skipulagsupprátt.

8 HVERFISVERND

Í aðalskipulagi Dalabyggðar er sett ákvæði um hverfisvernd þar sem talin er þörf á að vernda, svo sem sérkenni eldri byggðar, náttúru- og menningarminjar og menningarlandslag. Hverfisvernd getur tekið til einstakra mannvirkja, reita, götuhluta, fornleifastaða eða sögulegra eða náttúrufarslega merkra staða. Framkvæmdir innan hverfisverndaðra svæða mega ekki raska þeim þáttum sem verndin tekur til.

Í Aðalskipulagi Dalabyggðar 2004-2016 voru níu hverfisvernduð svæði. Í kaflanum er gerð grein fyrir áherslum og stefnu sveitarfélagsins um breytingar á svæðum sem áður voru hverfisvernduð og einnig ný svæði sem Dalabyggð telur ástæða til að njóti hverfisverndar.

Í vinnslu...

8.1 HVERFISVERND Í ÞÉTTBÝLI

-Spurning hvort tilefni er til að hverfisvernda svæði í þéttbýlinu?

-Skoða í samhengi við aldur húsa

8.2 HVERFISVERND Í DREIFBÝLI

-Núverandi hverfisverndarsvæði með uppfærðri afmörkun

-Stærri svæði með sjávarfitjar og leirur, mögulega einnig strandsvæði Skarðstrandar að botni Gilsfjarðar (stök svæði eða ströndin sem heild)

-Sameiginleg mikilvæg fuglasvæði NÍ og lítt raskað votlendi

-Menningarminjasvæði og staðir (Sturlureitur, gamlir verslunarstaðir við ströndina?) (Jóhanna ætlar að senda lista yfir menningarsegla),

-Eina nútímahraunið í Dalabyggð (Stóri-Langidalur)

-Friðlýst æðarvarp

8.3 MARKMIÐ OG STEFNA – HVERFISVERND

Markmið

- ◆ Stuðlað verði að varðveislu náttúruminja, fornleifa og annarra söguminja, sem m.a. rennir styrkari stoðum undir ferðapjónustu á svæðinu.

Útfærsla stefnu

Dalabyggð mun leggja áherslu....

Mynd 8.1 Langeyjarnes.

9 ÓBYGGÐ SVÆÐI

Í Dalabyggð eru umfangsmikil óbyggð svæði sem eru áhugaverð til útivistar og um þau liggja í sumum tilfellum vegslóðar og gönguleiðir. Í kaflanum er gerð grein fyrir áherslum og stefnu Dalabyggðar um þessi svæði, svo sem helstu atriði sem varða aðstöðu og mannvirkjagerð í tengslum við notkun svæðanna, og aðrar skipulagsforsendur sem þörf er á fyrir gerð deiliskipulag.

9.1 STRANDSVÆÐI

Í vinnslu...

9.2 HEIÐARLÖND

Í vinnslu...

FRUMDRÖG

FRUMDRÖG

SAMFÉLAG

10 BYGGÐ

Dalabyggð er landstórt sveitarfélag, landbúnaðarhérað og byggðin dreifist yfir stórt svæði. Í kaflanum er gerð grein fyrir áherslum og stefnu Dalabyggðar um byggðina og almenn búsetuskilyrði í sveitarfélaginu.

10.1 ÞRÓUN BYGGÐAR

Saga byggðar

Sveitarfélagið Dalabyggð varð fyrst til við sameiningu Suðurdalahrepps, Haukadalahrepps, Laxárdalshrepps, Hvammshrepps, Fellsstrandahrepps og Skarðshrepps árið 1994 og 1998 sameinuðust Skógarstrandahreppur og Dalabyggð. Saurbæjarhreppur og Dalabyggð sameinuðust síðan árið 2006 og sveitarfélagið Dalabyggð nær nú yfir alla Dalasýslu og Skógarstrandahrepp í Snæfellsnessýslu, þ.e. frá botni Álftafjarðar að Gilsfjarðarbotni.

Dalabyggð er landbúnaðarhérað en ferðaþjónusta er vaxandi atvinnugrein. Búðardalur er eini þéttbýlisstaðurinn í Dalabyggð, en upphaf þéttbýlismyndunar þar má rekja allt aftur til aldamótanna 1900. Samkvæmt gögnum Hagstofunnar varð talsverður vöxtur í þéttbýlinu eftir seinna stríð, einkum frá 1960 til 1990. Búðardalur vex upp sem verslunar-, stjórnsýslu- og þjónustukjarni fyrir sveitirnar í kring.

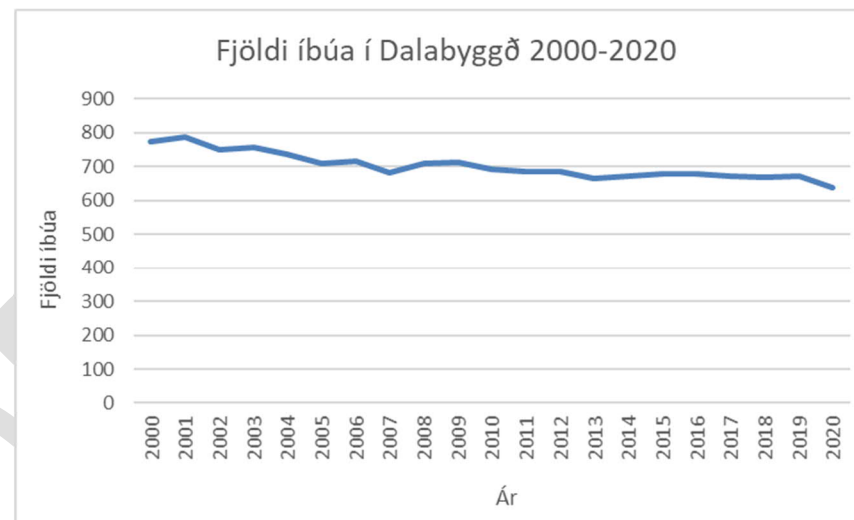
10.2 ÍBÚAÞRÓUN

Íbúafjöldi

Margvíslegar upplýsingar um íbúa í Dalabyggð er að finna í gagnagrunni Hagstofu Íslands, m.a. um fjölda og samsetningu. Samkvæmt gögnum Hagstofunnar bjuggu 639 íbúar í sveitarfélaginu 1. janúar 2020 en 620 íbúar í lok árs 2020 (í lok fjórða ársfjórðungs), en 694 bjuggu í sveitarfélaginu 1. janúar 2010. Um aldamótin, þ.e. í janúar 2000 voru íbúarnir 775.

²² Hagstofa Íslands. 2021.

²³ Dalabyggð. 2020.

Mynd 10.1 Fjöldi íbúa í Dalabyggð 1. janúar hvers árs.²²

Á undanförunum fimm árum hefur fjöldi íbúa verið nokkuð stöðugur, þ.e. óveruleg fjölgun eða fækkun milli einstakra ára. Á síðustu tveimur árum fækkaði þó íbúum um 53. Í þéttbýlinu í Búðardal voru íbúar 255 þann 1. janúar 2010, en 254 1. janúar 2020.

Á undanförunum tveimur áratugum hefur íbúum í Dalabyggð fækkað, en fjöldi íbúa í Búðardal hefur um það bil staðið í stað síðustu ár. Til framtíðar er erfitt að spá fyrir um mannfjöldaþróun með mikilli vissu, en ríkur vilji er til þess að snúa þróuninni við svo að íbúum sveitarfélagsins muni fjölga á ný. Í *Stefnu Dalabyggðar 2019 – 2022*²³ kemur fram í SVOT greiningu að fólksfækkun sé einn helsti veikleiki svæðisins og ein helsta ógnunin sé vöntun á fólki á barneignaraldri. Húsnæðisáætlun Dalabyggðar 2020-2024²⁴ reiknar með hóflegri fjölgun íbúa í sveitarfélaginu og í samhengi við þörf fyrir nýjar íbúðir sé ljóst að helst vanti leiguíbúðir.

²⁴ Dalabyggð. 2020A.

Í aðalskipulagi Dalabyggðar er einnig gert ráð fyrir hóflegri fjölgun íbúa og miðast hún við lágspá Hagstofu Íslands.

Samsetning íbúa

Í lok árs 2020 voru um 45 erlendir ríkisborgarar með skráð aðsetur í Dalabyggð samkvæmt gögnum Hagstofu Íslands. Samkvæmt greiningu á aldursdreifingu íbúa Dalabyggð í samanburði við landið allt, er hlutfall aldurshópsins eldri en 67 ára nokkuð hærra í sveitarfélaginu en á landsvísu, sbr. töflu (

Tafla 10.1). Að sama skapi er hlut íbúa 20-67 ára heldur lægra en á landsvísu.

Tafla 10.1 Aldurssamsetning íbúa í Dalabyggð og samanburður við landið allt, byggt á gögnum Hagstofu Íslands.

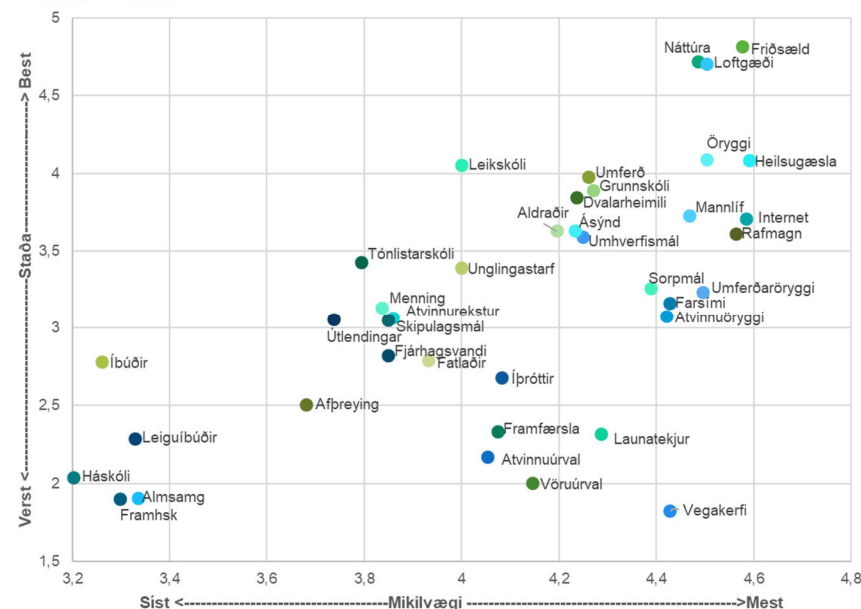
	Dalabyggð, fj. íbúa	Dalabyggð %	Landið allt %
0-1 árs	8	1,3	2,4
2-5 ára	20	3,1	4,7
6-15 ára	87	13,6	12,9
16-19 ára	37	5,8	4,9
20-67 ára	369	57,7	63,6
>67 ára	118	18,5	11,5

10.3 MIKILVÆGI BÚSETUSKILYRÐA Í DALABYGGÐ

Í *Stefnumótandi byggðaáætlun 2018-2024* er markmiðið m.a. að jafna aðgengi að þjónustu og tækifæri til atvinnu og stuðla að sjálfbærri þróun byggða um allt land. Í *Stefnu Dalabyggðar 2019-2022* er skilgreint hlutverk sveitarfélagsins hvað varðar búsetuskilyrði. Það er eftirfarandi: „*Hlutverk Dalabyggðar er að tryggja lífsgæði íbúa með góðri þjónustu og ábyrgum*

rekstri. Dalabyggð leggur áherslu á fjölskylduvænt samfélag, sjálfbærni og góð búsetuskilyrði í sveitarfélaginu.“

Samtök sveitarfélaga á Vesturlandi (SSV) hafa staðið fyrir reglubundnum íbúakönnum meðal íbúa á Vesturlandi. Árið 2020 var framkvæmd umfangsmikil könnun sem náði til alls landsins en niðurstöður fyrir Vesturland eru birtar í skýrslunni „*Íbúakönnun 2020: Íbúar og mikilvægi búsetuskilyrða á Vesturlandi Samantekt á niðurstöðum*“.²⁵ Íbúar á þessum svæðum voru einnig spurðir í hliðstæðri könnun árið 2017. Könnuð voru viðhorf íbúa til fjölmargra þátta og niðurstöðurnar fyrir Dali (Dalabyggð er á Mynd 10.2.

Mynd 10.2 Staða og mikilvægi búsetuskilyrða í Dalabyggð samkvæmt í búakönnun SSV 2020.

²⁵ Samtök sveitarfélaga á Vesturlandi (SSV). 2021.

Meðal þátta sem komu best út þegar horft var til stöðu og mikilvægis eru náttúran, friðsæld og loftgæði. Þættir sem fylgdu þar á eftir og voru almennt öryggi og heilsugæsla, svo og mannlíf og innviðir eins og internet og rafmagn. Vegakerfið kom verst út og er sá þáttur sem krefst mestra úrbóta. Launatekjur og vöruúrval komu þar á eftir.

Í samanburði á þáttum í búsetuskilyrðum, sbr. könnun, við önnur svæði á landinu kom þátttakendur í Dalbyggð verst af öllum þátttakendum á landinu hvað varðar þætti á borð við afþreyingu, almenningsamgöngur, farsímabjónustu, framhaldsskóla, framfærslu almennt, háskóla, íþróttir, laun, mannlíf, umferðaröryggi, þjónustu við útlendinga og vöruverð. Þeir voru hins vegar ánægðastir allra með loftgæði og gáfu heilbrigðisþjónustu og friðsæld einnig háa einkunn í samanburði við aðra.

10.4 ÍBÚÐASVÆÐI

Dalabyggð markar stefnu í aðalskipulagi um uppbyggingu íbúðarhúsnæðis. Greining á þörf fyrir nýtt íbúðarhúsnæði er ein af grundvallarforsendunum þegar unnið er að gerð aðalskipulags. Unnin hefur verið *Húsnæðisáætlun 2020-2024*²⁶ fyrir Dalabyggð þar sem gerð er grein stöðu húsnæðismála í sveitarfélaginu, greint framboð og eftirspurn eftir margvíslegum húsnæðisformum og sett fram áætlun um hvernig sveitarfélagið ætla að mæta húsnæðisþörf heimila, bæði til skemmri og lengri tíma.

Í Dalabyggð voru 358 íbúðir (á matsstig fjögur eða hærra) í lok árs 2019 samkvæmt gögnum Þjóðskrár Íslands og hefur sú tala haldist nær óbreytt frá árinu 2010.²⁷

-Kort sem sýnir íbúðir í Dalabyggð – punktakort.

Þéttbýli

Í landsskipulagsstefnu um skipulag í þéttbýli (búsetumynstur og dreifing byggðar) segir m.a. í gr. 3.2 „Sjálfbært skipulag þéttbýlis“ að uppbygging

²⁶ Dalabyggð. 2020A.

íbúðar- og atvinnuhúsnæðis verði í samræmi við þarfir samfélagsins á hverjum tíma og til framtíðar. Því er sérstaklega beint til sveitarfélaga að marka stefnu í skipulagi um uppbyggingu íbúðarhúsnæðis sem tekur mið af fyrirsjáanlegum þörfum samfélagsins og lýðfræðilegum breytingum til framtíðar. Einnig að stuðla að fjölbreyttum húsnæðiskostum, svo sem hvað varðar húsagerðir og stærðir. Tryggt verði fjölbreytt og sveigjanlegt húsnæði sem stuðlar að félagslegri fjölbreytni og hugað sérstaklega að framboði á húsnæði fyrir alla tekjuhópa.

Í *Húsnæðisáætlun 2020-2024* kemur m.a. fram að um 20 nýjar íbúðir hafi verið byggðar í Búðardal á síðustu 20 árum. Jafnframt að fjöldi íbúa á hverja íbúð hafi farið lakkandi á umliðnum áratugum. Í *Húsnæðisáætlun* kemur einnig fram að í Búðardal séu skráðar 118 íbúðir árið 2019 og eru þá ekki meðtalin íbúðarými í Dvalar- og hjúkrunarheimilinu Silfurtúni. Þar af var skráð búseta í 107 íbúðum og teljast því vera 2,3 íbúar á íbúð. Ein félagsleg íbúð er í sveitarfélaginu.

Stjórnvöld og Dalabyggð hafa gert samkomulag um aðkomu stjórnvalda að uppbyggingu á leiguhúsnæði í Búðardal. Skortur hefur verið á íbúðarhúsnæði í Dalabyggð á síðustu árum. Á árinu 2020 voru 5 íbúðir í byggingu. Aðalskipulagið gerir ráð fyrir 2-3% fjölgun íbúa á ári í Búðardal og þörf væri fyrir að byggja 2-3 íbúðir á ári til að mæta þeirri fjölgun og breyttri aldurssamsetningu íbúa.

Dreifbýli

Í landsskipulagsstefnu um skipulag í dreifbýli er áhersla á sjálfbæra byggð í dreifbýli, sbr. gr. 2.1. Þar er markmið um að skipulag landnotkunar styðji við búsetu og samfélag í dreifbýli með langtímasýn um ráðstöfun lands til nýtingar og verndar og samþættri stefnu um byggðapróun í þéttbýli og dreifbýli. Landsskipulagsstefna beinir því sérstaklega til skipulagsgerðar sveitarfélaga að styðja og styrkja samfélag viðkomandi byggðarlags með því að beina vexti að þeim kjörnum sem fyrir eru. Í dreifbýli tengist fjölgun íbúða

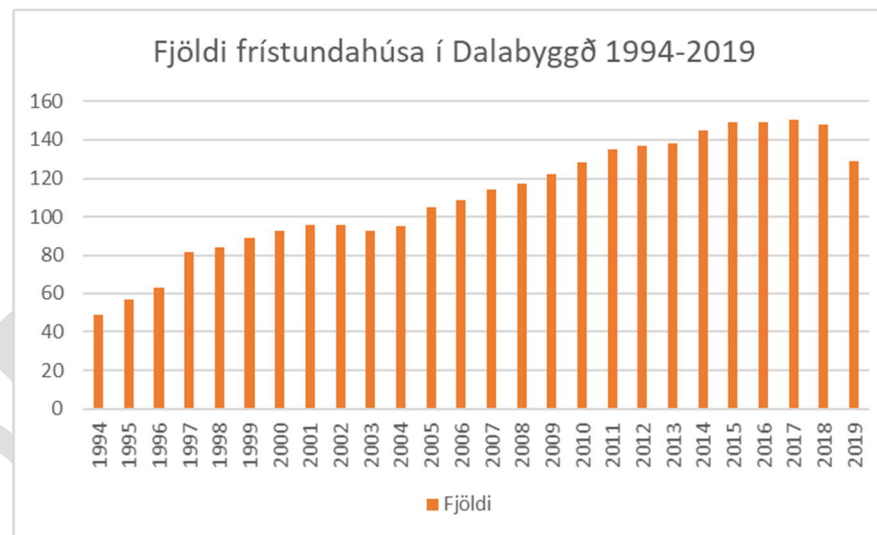
²⁷ Þjóðskrá Íslands. 2021.

fremur búrekstri eða annarri staðbundinni landnýtingu eða atvinnustarfsemi.

Ákveðnar vísbendingar eru um breytingu á byggð í dreifbýli í Dalabyggð. Íbúum í dreifbýlinu hefur fækkað á undanförunum áratugum. Sveitarfélagið er þó sterkt landbúnaðarhérað, en nýjar greinar eins og ferðaþjónusta og skógrækt hafa vaxið frá aldamótum. Í dreifbýlinu er því vöxtur í bygg sem ekki hefur tengsl við hefðbundna landbúnaðarframleiðslu.

10.5 FRÍSTUNDASVÆÐI

Í landsskipulagsstefnu um skipulag í dreifbýli er áhersla á umhverfis- og menningargæði, sbr. gr. 2.2. Þar er markmið um að skipulag landnotkunar stuðli að heilnæmu umhverfi og verndun og varðveislu sérstæðrar náttúru og menningar og sögu sem felst m.a. í byggingararfi og landslagi. Landsskipulagsstefna beinir því sérstaklega til skipulagsgerðar sveitarfélaga að við skipulag frístundabyggðar verði almennt miðað að afmörkuðum en samfelldum frístundabyggðarsvæðum sem gefi notendum þeirra kost á góðum tækifærum til útiveru um leið og gætt er að því að frístundabyggðin skerði ekki mikilvæg eða viðkvæm svæði með tilliti til landbúnaðar eða náttúruverndar. Flokkun landbúnaðarlands, landslagsgreining og vistgerðaflokkun verði lögð til grundvallar skipulagsákvörðunum.

Mynd 10.3 Fjöldi frístundahúsa í Dalabyggð 31. desember ár hvert.²⁸

Í lok árs 2019 voru 129 frístundahús og hafði þeim fjölgað um 36 frá árinu 2000 samkvæmt gögnum Þjóðskrár Íslands. Á milli árana 2018 og 2019 fækkaði þó frístundahúsum um 19.

Með aukinni frístundahúsa byggð og er brýnt að auka bruna- og slysavarnir á svæðinu. Í Dalabyggð eru umfangsmiklir birkiskógar og auk þess er skógrækt vaxandi í sveitarfélaginu, en almennt séð er ekki talin mikil hætta af gróðureldum í sveitarfélaginu vegna lítils umfangs frístundabyggðar. Það kann þó að breytast með aukinni frístundabyggð.

²⁸ Þjóðskrár Íslands. 2021B.

Mynd 10.4 Séð niður Sunnubraut.

10.6 MARKMIÐ OG STEFNA – BYGGÐ

Markmið

- ◆ Skapa umhverfi sem styrkir efnahagslegan og samfélagslegan grunn Dalabyggðar og styrkja jákvæða íbúapróun sveitarfélagsins.
- ◆ Stuðlað verði að fjölbreyttum búsetukostum í Búðardal.
- ◆ Uppbygging í tengslum við Silfurtún, þ.e. íbúar sem geta nýtt sér þjónustuna þar.

- ◆ Að gefa kost á búsetu í dreifbýli án tengsla við búskap, en í sátt við náttúru og umhverfi.
- ◆ Að gefa kost á uppbyggingu frístundabyggðar í sátt við náttúru- og umhverfi.
- ◆ Staðinn verður vörður um byggingaarf svæðisins og tekið tillit til hans við skipulag nýrrar byggðar.

Útfærsla stefnu

Aðalskipulagið gerir ráð fyrir hóflegri fjölgun íbúa í Dalabyggð og liður í því er að efnahagslegan og samfélagslegan grunn sveitarfélagsins, sbr. stefnu um atvinnu. Í sveitarfélaginu er ríkur vilji til að snúa við íbúapróuninni og liður í því er að bjóða alla velkomna í sveitarfélagið og bjóða upp á fjölbreytta búsetukosti, svo sem leiguíbúðir, eignaríbúðir, íbúðir í mismunandi stærðarflokkum og ekki síst íbúðir fyrir aldraða. Í samráðsferlinu við mótun aðalskipulagsins kom m.a. bent á möguleikana sem felast í því að gefa kost á uppbyggingu íbúða fyrir aldraða í nágrenni Silfurtúns með það að markmiði að þeir íbúar geti nýtt sér þá þjónustu sem þar er til staðar.

Aðalskipulagið gerir einnig ráð fyrir að ávalt séu fyrirbyggjandi nægar lóðir fyrir nýjar íbúðir. Áhersla hefur verið á uppbyggingu íbúðarhúsnæðis við Lækjarhvam, Bakkahvam og Efstihvammur. Bygging hefur verið hafin við Bakkahvam og fer framkvæmdum að ljúka. Einnig eru lögð drög að

Í aðalskipulagi er einnig gefinn kostur á byggingu frístundahúsa á jörðum, allt að 3 frístundahús á hverri jörð. Almenn gildir að tekið verði mið af landslagi og byggingararfi, svo sem m.t.t. staðsetningar, forms, lita og efna. Leitað verði álit fagaðila eftir því sem ástæða þykir til. Staðinn verði vörður um lífríki, jarðveg, merkar jarðmyndanir og fornleifar. Ný frístundahúsasvæði eru deildskipulagsskyld og frekari uppbygging á eldri frístundabyggðarsvæði eru háð því skilyrði að hún verði í samræmi við skipulag.

Mikilvæg forsenda þess að bregðast við breyttu búsetumynstri í dreifbýli er að gefa kost á byggð í dreifbýli án beinna tengsla við hefðbundinn búskap. Með því móti er m.a. stuðla að nýtingu hlunninda. Við deiliskipulagsgerð og

veitingu bygginga- og framkvæmdaleyfa vegna nýrrar bygginga eða framkvæmda verði þess gætt að vel sé vandað til mannvirkjagerðar og umhverfismótunar. Staðinn verður vörður um byggingaarf svæðisins og tekið tillit til hans við mannvirkjagerð. Sérstaða svæðisins í landslagi, sögu og menningu verði dregin fram við umhverfismótun og mannvirkjagerð.

Helstu stefnubreytingar

Í vinnslu...

þarf að fara vel yfir frístundahúsasvæði í gildandi skipulagi, hvað á enn við

Umhverfisáhrif stefnu

Stefnunni er ætlað að stuðla að við þá stefnu sem Dalabyggð hefur markað um lífsgæði og búsetuskilyrði í sveitarfélaginu.

Mynd 10.5 Ólafsdalur.

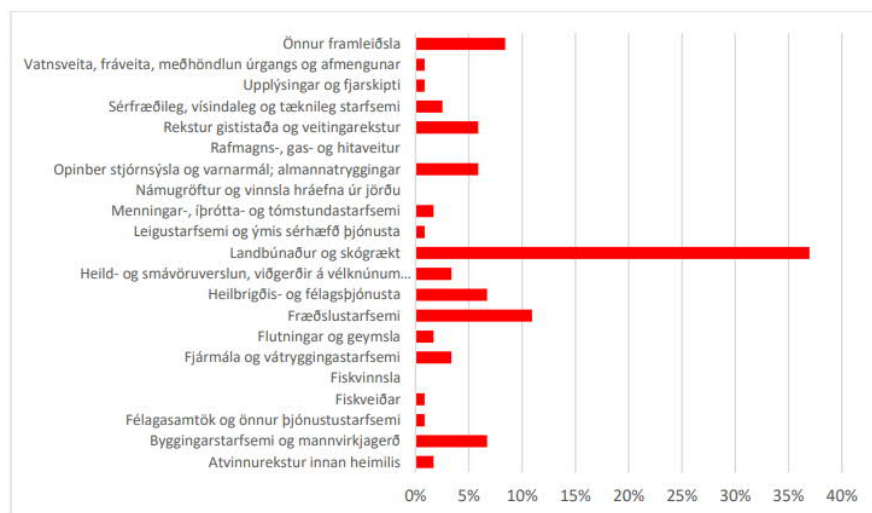
11 ATVINNA

Í þessum hluta er fjallað um atvinnumál, þróunarmöguleika atvinnulífs og landnýtingu tengda atvinnusvæðum í þéttbýli og dreifbýli.

11.1 ATVINNUPRÓUN

Í gögnum Hagstofunnar eru ekki upplýsingar um fjölda starfa eftir starfsgreinum í Dalabyggð. Samkvæmt greiningu Samtaka sveitarfélaga á Vesturlandi, byggðri á íbúakönnun 2016, er landbúnaður (og skógrækt) ennþá stærsta atvinnugreinin.^{xv}

Opinber þjónusta, stjórnýsla og fræðslustarfsemi hefur einnig talsvert vægi samkvæmt greiningu Samtaka sveitarfélaga á Vesturlandi.

Mynd 11.1 Vægi atvinnugreina í Dölum (Dalabyggð) haustið 2016.^{xvi}

11.2 ÞJÓNUSTU- OG VINNUSÓKN

Í vinnslu...

11.3 LANDBÚNAÐUR

Sauðfjár- og nautgriparækt og mjólkurframleiðsla eru ráðandi framleiðslugreinar í landbúnaði í Dalabyggð. Samkvæmt landeignaskrá Þjóðskrár Íslands voru 239 lögbýli í sveitarfélaginu árið 2018 og þar af eru 90 eyðibýli. Í lok árs 2015 voru 16 kúabú og 96 sauðfjárabú.

Auk hefðbundinnar landbúnaðarframleiðslu í Dalabyggð eru víða nýtt hlunnindi á sjó og landi. Auk þess er skógrækt vaxandi aukabúgrein í sveitarfélaginu, en árið 2016 voru 32 ábúendur með samning við Skógræktina um skógrækt.

Í Búðardal er mjólkurstöð með ostagerð, en auk þess er dæmi um heimaframleiðslu landbúnaðarafurða og sölu beint frá býli.

Í tengslum við endurskoðun aðalskipulagsins verður gerð úttekt og flokkun á landbúnaðarlandi með tilliti til framtíðarnýtingar og eftir atvikum vernd landbúnaðarlands.

vistkerfis

FLOKKUN LANDBÚNAÐARLANDS

Í landsskipulagsstefnu er lagt til að flokkun landbúnaðarlands verði lögð til grundvallar skipulagsákvörðunum í sveitarfélögum. Í landsskipulagsstefnu 2015-2026 kemur fram að gerðar verði leiðbeiningar um flokkun landbúnaðarlands til nota við skipulagsgerð og stefnumótunar um landnýtingu. Leiðbeiningar þessar eða áætlun um skráningu ræktunarlands og verndar- og varðveisluráðstafanir liggja ekki fyrir. Í 6. gr. jarðalaga nr.

81/2004 m.s.br. segir að ef flokkun landbúnaðarlands liggja ekki fyrir skuli sveitarfélag óska eftir umsögn ráðunautar um viðkomandi land ef fyrirhugað er að taka það úr landbúnaðarnotum.

ENDURHEIMT VOTLENDIS

Í vinnslu...

SKÓGRÆKT

Í vinnslu...

MARKMIÐ OG STEFNA - LANDBÚNAÐUR

Í vinnslu...

Tekur mið af Flokkun landbúnaðarlands...

Markmið

- ♦ Sjálfbær útfærsla stefnu

Helstu stefnubreytingar

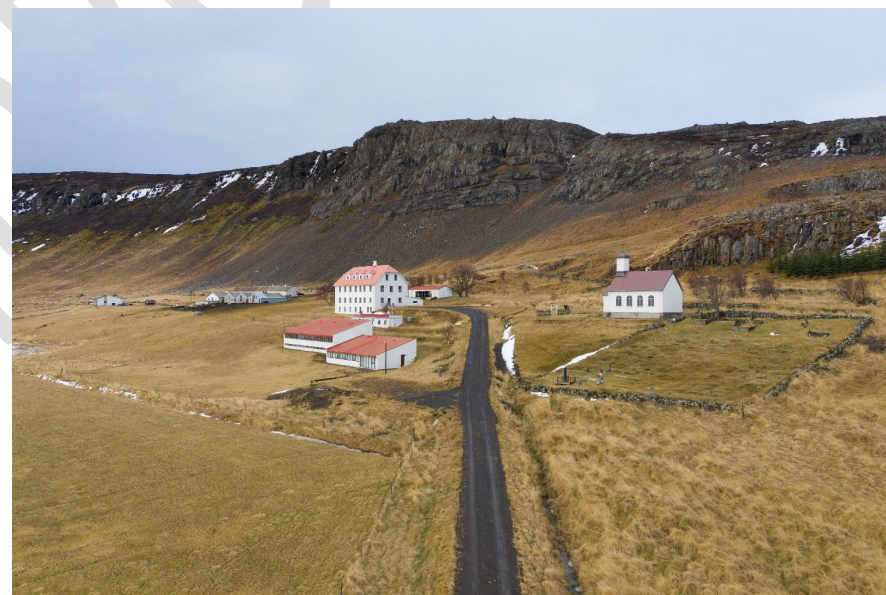
Umhverfisáhrif stefnu

11.4 AFPREYINGAR- OG FERÐAÞJÓNUSTA

Ferðaþjónusta er sú atvinnugrein á Íslandi sem hefur vaxið hvað mest á undanförunum árum. Mikil vakning hefur orðið innan ferðaþjónustu á Vesturlandi undanfarin ár. Dalabyggð er rík af sögu, menningararfleifð og náttúru sem getur höfðað til ferðamanna. Unnið hefur verið að uppbyggingu

áfangastaða sem líklegir eru til að draga að ferðamenn og dæmi um það eru Vínlandssetur í Búðardal, Eiriksstaðir í Haukadal og Ólafsdalur við Gilsfjörð.

Svæðisskipulag Dalabyggðar, Reykhólahrepps og Strandabyggðar 2018-2030 markar stefnu um ferðaþjónustu á svæðinu m.a. með áherslu á eflingu ferðaþjónustu og vörubróun og markaðssetningu. Einnig tengsl ferðaþjónustu við aðrar atvinnugreinar. Ferðamálastofa, í samstarfi við Markaðsstofu Vesturlands, hefur gefið út *Áfangastaðaáætlun Vesturlands 2018 – 2020*, þar sem er greining á stöðu ferðaþjónustu á Vesturlandi ásamt stefnu og aðgerðaráætlun fyrir tilgreinda áfangastaði eða svæði.

Mynd 11.2 Staðarfell.

Upplýsingar um gistinætur í Dalabyggð liggja ekki fyrir. Ferðamálastofa hefur gert umfangsmiklar ferðavenjukannanir og á grunni þeirra áætlað fjölda ferðamanna á einstökum stöðum og svæðum. Samkvæmt því er áætlað að

um 48% erlendra ferðamanna að sumarlagi hafi komið á Vesturland og rúmlega 13% í Búðardal/Dali árið 2017. Að vetrarlagi er áætlað að 29% erlendra ferðamanna hafi heimsótt Vesturland og tæplega 6% Búðardal/Dali.^{xvii}

Vestfjarðarstofa hefur undanfarin misseri unnið að undirbúningi þróunarverkefnisins Hringvegur 2. Verkefnið er unnið í samstarfi við sveitarfélögin á Vestfjörðum ásamt Dalabyggð. Markmiðið er að auka enn aðdráttarafl Vestfjarða fyrir ferðamenn, skilgreina styrkleika svæðisins og vinna með þá upplifun sem er að ferðast um náttúru Vestfjarða.^{xviii} Hluti fyrirhugaðs Hringvegur 2 liggur um Dalabyggð.

Áfangastaðaáætlun Vesturlands 2021-2023.

https://indd.adobe.com/view/7f46ff6a-ff86-4119-9bbc-b05bcfeb03a3?fbclid=IwAR1dLY_icvpwfw1hNwgJZUT7bYx_sMm73uozsgJFXavFO2PP0JVfpUhKxY

Mynd 11.3 Vesturbraut.

MARKMIÐ OG STEFNA – AFÞREYINGAR- OG FERÐAÞJÓNUSTA

Í vinnslu...

11.5 VERSLUN OG ÖNNUR ÞJÓNUSTA

Í Búðardal er fjölbreytt verslunar- og þjónustustarfsemi. Í gildandi aðalskipulagi er auk þess gert ráð fyrir verslunar- og þjónustusvæðum á nokkrum stöðum í dreifbýlinu, einkum í tengslum við ferðaþjónustu.

(Fjöldi svæða sem í gildandi skipulagi voru skilgreind sem verslun og þjónusta falla nú undir Afþreyingar- og ferðamannasvæði skv. nýrri reglugerð)

MARKMIÐ OG STEFNA – VERSLUN OG ÖNNUR ÞJÓNUSTA

Í vinnslu...

11.6 IÐNAÐAR- OG ATHAFNASVÆÐI

Unnið að gerð deiliskipulags í Búðardal

Svæði fyrir vindorkugarða í skipulagsferli

MAMRKMIÐ OG STEFNA – IÐNAÐAR- OG ATHAFNASVÆÐI

Í vinnslu...

11.7 ORKUVINNSLA

Í Dalabyggð eru ekki stórar vatnsafls- eða jarðvarmavirkjanir. Tvær heimarafstöðvar eru í notkun samkvæmt gögnum Orkustofnunar.

Áætlanir eru um uppbyggingu tveggja vindorkuvera og m.a. er hafið skipulagsferli vegna breytingar á aðalskipulagi í tengslum við það.

11.8 HAFNARSVÆÐI

Um hafnir Dalabyggðar gildir hafnarreglugerð fyrir Dalabyggð nr. 335/1997.

Í vinnslu...

Höfninni í Búðardal breytt úr *opið svæði* í gildandi skipulagi í *hafnarsvæði* (uppdráttur)

11.9 SJÁVARNYTJAR

Til útfærslu: Kræklingarækt í Hvammsfirði. Talið er að fjörðurinn sé mjög vel fallinn fyrir slíka ræktun þar sem ekki eru miklar ölduhreyfingar á honum. Vantar að bæta hafnaraðstöðuna ef af því verður.

Grásleppa

Sjófuglaveiði

11.10 SORP

Skv. lögum nr. 55/2003 bera sveitarfélög ábyrgð á flutningi heimilisúrgangs og skulu sjá til þess að starfræktar séu móttöku- og söfnunarstöðvar fyrir úrgang sem fellur til í sveitarfélaginu.

Í landsskipulagsstefnu 2015-2026 kemur fram að við skipulagsgerð sveitarfélaga skuli stuðlað að heilnæmi umhverfis með viðeigandi ráðstöfunum varðandi úrgangsméðhöndlun. Áhersla er lögð á að huga að umhverfisvænum lausnum þar sem það á við, svo sem varðandi möguleika til flokkunar og endurvinnslu. Einnig kemur fram að huga þurfi að nýjum leiðum varðandi úrgangsméðhöndlun og nýtni við auðlindanotkun.

Í svæðisáætlun ber sveitarstjórn að gera grein fyrir því hvernig hún hyggst ná markmiðum landsáætlunar. Svæðisáætlun fyrir...

Rekin er endurvinnslustöð fyrir sorp í Búðardal þar sem áhersla er á flokkun og endurvinnslu. Sorp er flutt að Fíflholtum á Mýrum.

11.11 EFNISTAKA OG VINNSLA

Hér þarf að skoða hvaða námum hefur verið lokað, hverjar eru enn í notkun, og hvort staðsetning þeirra er rétt. Einnig hvort gera þurfi ráð fyrir nýjum námum.

Til útfærslu: Nýting leirs í botni Hvammsfjarða.

12 SAMFÉLAGSPJÓNUSTA

12.1 GRUNNPJÓNUSTA

Í Dalabyggð er samrekin grunnskóli, leikskóli og tónlistarskóli í Búðardal, Auðarskóli. Heilbrigðisstofnun Vesturlands rekur heilsugæslu í Búðardal.

Að öll þjónusta sé í sveitarfélaginu fyrir alla.

12.2 SKÓLAR OG ÍPRÓTTAHÚS

Íþróttahús með sundlaug er rekið að Laugum í Sælingsdal. Þessar eignir eru í sölufreli. Samkvæmt fjárhagsáætlun til 2023 er áætlað að ráðast í uppbyggingu íþróttamannvirkja í Búðardal. Búðardalsvöllur er inni í þéttbýlinu, auk íþróttasvæða við Auðarskóla og opinna útivistar- og leiksvæða.

Til útfærslu: Skólaaksturinn er mikilvægur og vegasamgöngurnar eru þar lykilatriði.

Mikilvægt að hugsa skólastarfið sem heild frá vöggum til grafar; öll stig menntunar og nýsköpunar. Þetta verða meira eins og miðstöðvar. Grunn- og leikskóli og tónskóli tengjast saman. Einnig verða félagsmiðstöðvar hlut af þessu. Þetta eru samlegðaráhrif. Aðalskipulagið getur stuðlað að þessum samlegðaráhrifum.

Hugmyndir eru um að byggja upp aðstöðu fyrir framhaldsskóladeild í Búðardal. Mikilvægt að huga að því hvað styrkir samfélagið. Geta t.d. einstaklingar dvalið lengur heima og stundað t.d. tómstundastarf og tónlistarskóla.

Það hefur komið til tals að skapa aðstöðu fyrir sí- og endurmenntun, störf á staðsetningar, nýsköpun, framhaldsskóladeild o.fl. Mikilvægt að þjappa þessu saman.

Auðarskóli er vel búinn, en mikilvægt að skoða vel að skólinn mæti þörfum allra nemenda.

12.3 MENNING

Menningarlíf

Félagsheimili

Til útfærslu: Fjögur félagsheimili eru í Dalabyggð og af þeim er Dalabúð í mikilli notkun. Fólksfækkun í sveitunum hefur breytt þörfinni fyrir svona aðstöðu. Það þarf að finna fjölbreyttari notkun fyrir félagsheimilin eða nýtt hlutverk. Húsin eru aðallega í eigu sveitarfélagsins og það þarf að leita eftir hugmyndum um nýtingu þeirra. Unnið er að könnun varðandi þetta.

Það væri hægt að gera meira úr bókasafninu og hafa það meira eins og kaffihús. Einnig að hafa ljósmyndasafn sveitarfélagsins á staðnum, þ.e. sýningu á gömlum ljósmyndum af svæðinu. Bókasafnið er mikilvægur samverustaður fyrir heimamenn, en getur einnig orðið áhugaverður staður fyrir ferðamenn. Bókasafnið er staðsett við Miðbraut og efling þess getur verið mikilvægur þáttur í styrkingu miðsvæðis.

12.4 FÉLAGS- OG HEILBRIGÐISMÁL

Silfurtún

Fellsendi

Heilsugæslan

Til útfærslu: Huga að tengslum Silfurtúns við aðra landnotkun/önnur svæði.

Gæði umhverfis við Silfurtún, bílastæði o.fl. Bílastæði við Silfurtún er ekki malbikað. Þarf að vera auðveldara að komast á hjólastól t.d. milli Silfurtúns

og heilsugæslu. Aðalskipulagið setji viðmið um gæði umhverfis- og göngutengsl á svæðinu.

Aldraðir hafi sitt pláss eða sérstakt rými, einkum í umhverfi Silfurtúns. Þeir eigi einnig þess kost að blanda geði og vera þátttakendur í bæjarlífinu.

Aðgengismálin – skoða t.d. varðandi íþróttahúsið og almennt gönguleiðum innanbæjar. Bætt aðgengi að þjónustu og mannvirkjum með eldri borgara í huga gagnast öllum íbúum.

Í Búðardal þurfa að vera fleiri úrræði fyrir hraustari einstaklinga.

Fellsendi. Nægilegt landrými og í þeirra höndum (sjálfseignarstofnun á einkalandi).

Mynd 12.1 Silfurtún, séð til norðurs.

13 ÚTIVIST, ÍPRÓTTIR OG OPIN SVÆÐI

Hér er fjallað um almenna útivist, leiksvæði, íþróttir og önnur græn svæði. Einnig er fjallað um útivist á óbyggðum svæðum.

13.1 SKIPULAG BYGGÐAR OG LÍFSGÆÐI FÓLKS

Eitt af leiðarljósum landsskipulagsstefnu er að skipulag byggðar og landnotkunar stuðli að lífsgæðum fólks. Með skipulagi er ákveðið hvernig byggð skuli útfærð, hvernig byggð og samgöngur spili saman, hvar gert sé ráð fyrir svæðum til útivistar og hvernig þau skuli vera.

Þekkt er að útfærsla byggðar geti haft bein áhrif á lýðheilsu og vellíðan. Nefna má þætti eins og gæði hins byggða umhverfis og tækifæri til útiveru og hreyfingar í daglegu lífi.

Í *Landsskipulagsstefnu 2015-2020* og *Svæðisskipulagi Dalabyggðar, Reykhólahrepps og Strandabyggðar 2018 – 2030* er rík áhersla á samspil skipulags byggðar og lífsgæða sem felast í aðgengi að náttúrunni.

13.2 ÚTIVIST OG ÍPRÓTTIR

Til útfærslu: Uppbygging íþróttamiðstöðvarinnar er í skipulagsferli og sú aðstaða mun breyta miklu um aðstöðu til íþróttaiðkunar.

Í Búðardal hefur verið fótboltavöllur, en mikilvægt að byggja þá aðstöðuna enn frekar.

Möguleikinn til að rækta sjálfan sig er mikilvægur.

Mynd 13.1 Íþróttasvæði í Búðardal.

13.3 OPIN SVÆÐI

Í vinnslu...

Mikið af því sem var skilgreint sem *opin svæði* í gildandi aðalskipulagi er nú komið í flokkinn *afþreyingar- og ferðabjónustusvæði*.

FRUMDRÖG

INNVIÐIR

14 VEITUR OG FJARSKIPTI

Í þessum kafla er fjallað um fjarskipti og veitur, þ.e. vatnsveitu, hitaveitu, fráveitu og rafveitu.

14.1 VEITUR

Til veitna teljast stofn- og dreifikerfi veitna, s.s. vatnsveita, hitaveita, rafveita, fjarskipti og fráveita. Í aðalskipulagi skal gera grein fyrir þegar byggðum og fyrirhuguðum stofnkerfum veitna, þ.e. flutningskerfi, frá upptökum að dreifikerfi.

Í Landsskipulagsstefnu 2015-2026 er fjallað um veitur í kafla um Gæði hins byggða umhverfis. Þar kemur fram að „við skipulagsgerð sveitarfélaga verði stuðlað að heilnæmi umhverfis með viðeigandi ráðstöfunum varðandi vatnsvernd, vatnsveitu, fráveitu, úrgangsméðhöndlun, hljóðvist og loftgæði“. Gera þurfi ráð fyrir landrými, aðstöðu og aðgerðum til að tryggja vatnsból, fráveitu og aðra þætti sem varða heilnæmt umhverfi og skoða möguleika á sjálfbærum eða blágrænum ofanvatnslausnum.

Rafveita

Glerárskógalína 1, sem er 132 kV háspennulína, liggur frá Hrútatungu í Hrútafirði um Laxárdalsheiði að Glerárskógum og yfir í Gilsfjörð. Dreifikerfi Rarik liggur um byggðina frá Saurbæ, um Skarðsströnd, Fellsströnd, Hvammssveit, Laxárdal, Haukadal, Miðdalí og Skógarströnd. Hluti kerfisins er kominn í jörð, svo sem í Saurbæ og Staðarhólsdal, frá Hvammssveit og með ströndinni suður fyrir Búðadal, í Miðdölum og Hörðudal. Dreifikerfi Orkubús Vestfjarða er auk þess í Gilsfirði, þ.e. í Ólafsdal og yfir fjörðinn og í botni fjarðarins.^{xix} **Setja í töflu.**

Vatnsveita

Í vinnslu...

Neysluvatn

Vatnsvernd

Hitaveita

Upphitun húsnæðis og

Í vinnslu...

Fráveita

Reglugerð nr. 798/1999 um fráveitur og skólþ hefur það markmið að vernda almenning og umhverfið gegn mengun af völdum skólps, en einnig að koma á samræmdri og kerfisbundinni söfnun, meðhöndlun og hreinsun skólps frá íbúðabyggð og tilteknum atvinnurekstri. Frá íbúðabyggð berast lífræn efni, næringarefni og gerlar. Frá iðnaði geta auk þess borist ýmis önnur efni, s.s. olíuefni, þungmálmur og þrávirk lífræn efni. Hér á landi er miðað við að fjöldi hitapolinna kólígerla, saurkólígerla eða saurkokka skuli vera undir 1.000 pr. 100 ml utan þynningarsvæðis en undir 100 pr. 100 ml þar sem útivistarsvæði eða matvælaíðnaður er í grennd.

Sjórinn er.

14.2 FJARSKIPTI

Samkvæmt vegmælingum Póst- og Fjarskiptastofnunar á 3G og 4G sambandi, er víðast hvar gott farsímasamband við stofn og tengivegi í sveitarfélaginu. Mælingarnar sýna þó að samband gæti rofnað á vegköflum, svo sem á Laxárdalsheiði, Vestfjarðavegi frá Miðdölum að Bröttubrekku og Fellsströnd. Greining stofnunarinnar á dreifikerfi símafélaganna (að gefnum ákveðnum forsendum) sýnir að 3G kerfið dekkar vel Dalabyggð og 4G kerfið nær vel til byggðarinnar, en síður til hæstu fjalla. Full ástæða er til að greina nánar dreifingu 3G og 4G kerfa í Dalabyggð.

Í Dalabyggð er fjarskiptafélagið Dalaveitur ehf. sem sér um lagningu og rekstur ljósleiðarakerfis. Framkvæmdir hófust haustið 2017 og nú hafa verið virkjaðar tengingar í stærstum hluta sveitarfélagsins, úr suðri og vestur á Fellsströnd. Áætlað er að 2020 verði tengingar í Saurbæ Skarðsströnd virkjaðar.

Góðar fjarskiptatengingar eru mikilvægar fyrir eflingu svæðisins og í raun ein af grunnforsendum í uppbyggingu samfélagsins. Gott aðgengi að fjarskiptum er mikilvægt fyrir íbúa en hefur ekki síður mikil áhrif á rekstrarskilyrði fyrirtækja.

Til útfærslu: Ljósleiðarar í Búðardal. Mikilvægt fyrir lífsgæði eldri borgara. Míla hefur ekkert gert í ljósleiðaravæðingu í Búðardal í ár. Búðardalur er samkeppnissvæði. Hnútur í kerfinu. Mögulega gæti eitt 5G mastur leyst málið. Komið í ágætt horf í dreifbýlinu.

15 SAMGÖNGUR

15.1 GÖNGU- OG HJÓLALÉIÐIR

þarf að yfirfara allar göngu- og hjólaleiðir í dreifbýli á uppdrætti

- ◆ Innan Búðardals verði áhersla lögð á að gera net örugggra göngu- og hjólaleiða sem verði raunhæfur valkostur í samgöngum en einnig spennandi valkostur fyrir ferðamenn.
- ◆ Bæta göngutengingu milli íbúðarbyggðar, þjónustusvæða og útivistarsvæða.
- ◆ Ávallt verði hugað að öryggi og aðgengi fyrir alla.
- ◆ Göngu- og hjólaleiðir verði almennt í aðlaðandi og heilsusamlegu umhverfi.
- ◆ Göngu- og hjólaleiðir virki hvetjandi fyrir íbúa sveitarfélagsins til að stunda útivist og holla hreyfingu.

-Kort sem sýnir net göngu- og hjólaleiða í Búðardal

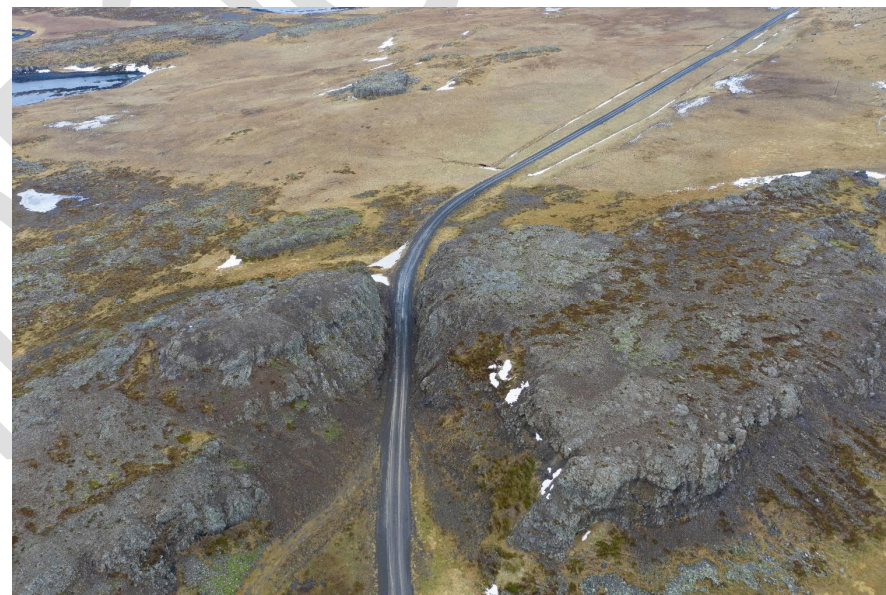
Til útfærslu: Tryggja næg bílastæði og gott aðgengi að áhugaverðum stöðum og þar sem eru viðburðir.

Vantar göngutengingu inn á reiðleiðina austan við þorpið, svo að fólk þurfi ekki að labba í umferðinni við þjóðveginn langa leið til að komast í hana. Búa til tengsl uppeftir, þvert tengingar. (Gönguleið ofan byggðar sett inn á uppdrátt, aðskilin frá reiðleið.)

Mikilvægt að skapa umgjörð fyrir hjólandi og gangandi ferðamáta. Umferðin er víða mikil og hröð. Mikilvægt að fólk geti farið á milli bæja gangandi og hjólandi án þess að vera ausinn auri eða eiga á hættu að slasast. Hjólahópar hafa komið á Fellsströnd og látið vel af því.

Skemmtilegar gönguleiðir við Skraumu. Við ströndina eru gamlir verslunarstaðir. Víða er hægt að gera skemmtilega gönguleiðir, tiltölulega fáfarnar leiðir. Vantar að gera þessa staði aðgengilega, byggja upp aðstöðu til að auka á upplifunina og bæta öryggið. Huga þarf þó að eignarhaldi á landi, þannig að stefna sé í sátt við landeigendur. Rætt var um mikilvægi þess að leyfi landeigenda liggja fyrir áður en göngu- og reiðleiðir eru skipulagðar.

Setja stefnu um gönguleiðir í tengslum við menningarminjar.

Mynd 15.1 Klofningsskarð.

15.2 REIÐLEIÐIR

þarf að yfirfara allar reiðleiðir á uppdrætti, athuga eignarhald á landi – samráð við hestamannafélagið.

Það eru vinsælar reiðleiðir á svæðinu en liggja sumar um eignarlönd þar sem landeigendur vilja ekki hafa slíkt. Við skipulag reiðleiða er hægt er að byggja upp áningastaði eða réttir þannig að hestamenn séu ekki að stoppa hvar sem

er. Spurning hvort það væri hægt að skoða þetta vel t.d. með hestamannafélaginu, þ.e. hvar þessar aðalleiðir gætu legið.

-Kort sem sýnir göngu- og reiðleiðir í Dalabyggð

15.3 VEGIR OG GATNAKERFI

Götur í þéttbýli flokkast í stofnbrautir, tengibrautir og aðrar götur. Einungis stofn- og tengibrautir eru staðfestar í aðalskipulagi en aðrar götur eru hafðar til skýringar og koma fram á þemakortum.

Þjóðvegir flokkast í stofnvegi, tengivegi, landsvegi og héraðsvegi og er Vegagerðin veghaldari þeirra. Sveitarfélagsvegir eru vegir sem ekki teljast þjóðvegir og eru í umsjá sveitarfélaga, svo sem í þéttbýli. Einkavegir eru aðrir vegir og eru í eigu einstaklinga, fyrirtækja eða opinberra aðila. Flokka skal sveitarfélagsvegi og einkavegi eftir ástandi vega skv. reglugerð 260/2018 um vegi í náttúru Íslands.

-Kort sem sýnir flokkun gatna í Búðardal

Í vegaskrá er yfirlit yfir helstu þjóðvegi í Dalabyggð. Vestfjarðavegur (60) er stofnvegur um Bröttubrekku²⁹, Búðardal, Svínadal og Gilsfjörð. Snæfellsnesvegur (54) er einnig stofnvegur frá Vestfjarðarvegi við Stóraskóg, um Skógarströnd í Helgafellssveit. Tengivegir eru Klofningsvegur (590), Laxárdalsvegur (59), Heydalsvegur (55), Haukadalsvegur (586), Hálsbæjavegur (582), Steinadalsvegur (690). Auk þess eru tveir landsvegir, þ.e. kaflar af Haukadalsskarðsvegi (F586) og Steinadalsvegi (690). Héraðsvegir eru alls 94 samkvæmt vegaskrá. Bundið slitlag er á Vestfjarðarvegi (60), hluta af Laxárdalsvegi (59) og á stuttum köflum t.d. á Snæfellsnesvegi (54), Klofningsvegi (590) og Haukadalsvegi (586).^{xx} **Setja í töflu með nr, flokkun og umferðatölum.**

²⁹ Einnig ritað „Brattabrekku“ í þf.

-Kort sem sýnir vegaflokkun í Dalabyggð (einnig vegi í náttúru Íslands)

Tafla 15.1 Veghelgunarsvæði skv. vegalögum nr. 80/2007.

Vegflokkun	Helgunarsvæði frá miðlínu
Stofnvegur	30 m
Tengivegur	15 m
Gatnamót	Beinar línur milli punkta á miðlínu vega 40 m frá skurðpunkti.

Til útfærslu: Það væri hægt að taka niður umferðarhraðann á þjóðveginum í Búðardal með hringtorgum þegar komið er inn í þorpið. Fyrir því eru mörg fordæmi t.d. á Blönduósi, Hveragerði og nýtt hringtorg er að rísa í Vík í Mýrdal. **(tillaga að staðsetningu hringtorga komin á uppdrátt)**

15.4 VEGIR Í NÁTTÚRU ÍSLANDS

Í samræmi við ákvæði reglugerðar nr. 260/2018 um vegi í náttúru Íslands, sem sett er skv. lögum um náttúruvernd er gerð grein fyrir vegum og slóðum í Dalabyggð, utan þjóðvegakerfisins. Nánari upplýsingar og flokkun veganna má finna í töflu xx.

Samkvæmt 4. gr. reglugerðarinnar skulu sveitarfélög flokka vegina á eftirfarandi hátt:

- F0 Greiðfær vegur, fær allri almennri umferð að sumarlagi.
- F1 Seinfær vegur, fær allri almennri umferð að sumarlagi.
- F2 Lakfær vegur, fær fjórhjóladrifnum bílum, mjög öflugum fólksbílum, jepplingum og vélhjólum.
- F3 Torfær vegur, einungis fær stórum og vel búnum fjórhjóladrifnum bílum, ofurjoppum og vélhjólum.

Vegina skal einnig flokka eftir heimild til notkunar í opna vegi og vegi með takmarkaða notkun.

Tafla 15.2 Vegflokkun og takmarkanir á vegum í náttúru Íslands skv. reglugerð nr. 26/2018.

Nr.	Vegheiti	Vegfl.	Tegund og takmarkanir
1			
2			

15.5 FLUGVELLIR

Flugvöllur er á Kamsnesi en hann flokkast sem skráður landingarstaður skv. skilgreiningu Isavia.^{xxi}

Í vinnslu...

15.6 ALMENNINGSSAMGÖNGUR

Beðið eftir skoðanakönnun

15.7 MARKMIÐ OG STEFNA – SAMGÖNGUR

Í vinnslu...

FRUMDRÖG

FRUMDRÖG

SKIPULAGSÁKVÆÐI

16 ALMENN ATRIÐI

Í þessum hluta greinargerðarinnar er fjallað um skipulagsákvæði aðalskipulags Dalabyggðar.

Tilgreindir eru almennir skilmálar fyrir hvern landnotkunarflokk og sértæk ákvæði fyrir hvern reit. Skipulagsuppdráttur sýnir þessa skiptingu með lituðum reitum og auðkenni fyrir hvern reit. Séu reitir ekki merktir sérstaklega, eins og óbyggð svæði, veghelgunarsvæði og sum opin svæði, gilda um þá almennir skilmálar viðkomandi landnotkunarflokks. Afmörkun landnotkunarreita fylgir ekki endilega lóða- og eignamörkum, heldur miðast við miðlínu aðliggjandi gatna og jaðar veghelgunarsvæða stofnbrauta. Flatarmál reita er því brúttóstærð sem felur í sér gatnakerfið.

ATH: Almennt ekki komin ákvæði fyrir hvert svæði í töflum í köflunum hér á eftir. Þau ákvæði sem eru í töflunum eru í flestum tilvikum þau sem eru í gildandi skipulagi eða breytingartillögum. Í sumum tilvikum eru drög að nýjum ákvæðum t.d. í samræmi við nýtt deiliskipulag. Engin ákvæði eru fullmótuð.

Í sumum tilvikum hefur flokkun svæða breyst í samræmi við breytta skipulagsreglugerð. Þessi svæði hafa fengið ný númer. Eins voru svæði númeruð í gildandi aðalskipulagi eftir því hvort þau eru í þéttbýli eða dreifbýli og gátu því tvö svæði haft sama númer. Hér er lagt til að sleppa þessari aðgreiningu þannig að engin svæði hafi sama númer. Eldri númer eru gulmerkt og yfirstrikuð í töflunum fyrir neðan.

17 LANDNOTKUN

17.1 ÍBÚÐARBYGGÐ (ÍB)

Svæði fyrir íbúðarhúsnæði og nærþjónustu sem því tengist, auk minniháttar atvinnustarfsemi sem samrýmist búsetu eftir því sem nánar er kveðið á um í stefnu skipulagsins.

Skipulagsákvæði fyrir íbúðarbyggð

Almenn ákvæði

Sértæk ákvæði

Auðkenni	Lýsing	Skipulagsákvæði
ÍB1	Laugar í Sælingsdal (3 ha)	Gert er ráð fyrir íbúðabyggð á 5 lóðum. Þegar hafa verið byggð 4 íbúðarhús samkvæmt gildandi skipulagi í tengslum við skólann.
ÍB2	Sunnubraut og Búðarbraut	
ÍB3	Gunnarsbraut og Dalbraut	
ÍB4	Borgarbraut	
ÍB5	Ægisbraut og Stekkjarhvammur	
ÍB6	Lækjarhvammur, Bakkahvammur, Brekkuhvammur og Ægishvammur	
ÍB7	Ný byggð	

17.2 MIÐSVÆÐI (M)

Svæði fyrir verslunar- og þjónustustarfsemi og stjórnáslu sem þjónar heilu landsvæði, þéttbýlisstað eða fleiri en einu bæjarhverfi, svo sem verslanir, skrifstofur, þjónustustofnanir, hótél, veitinga- og gistihús, menningarstofnanir og önnur hreinleg atvinnustarfsemi sem talin er samræmast yfirbragði og eðli starfsemi miðsvæðis.

Skipulagsákvæði fyrir miðsvæði

Auðkenni	Lýsing	Skipulagsákvæði
M1-M2-VP3 S3þ-S4þ	Miðsvæði við Miðbraut (0,0 ha) Á svæðinu er ráðhús Dalabyggðar, Heilsugæslustöð, Leifsbúð og önnur þjónusta.	
M2-VP1	Miðsvæði austan Vesturbrautar Á svæðinu eru verslanir, bensínstöð og önnur þjónusta.	

17.3 VERSLUN OG ÞJÓNUSTA (VP)

Svæði þar sem gert er ráð fyrir verslun og þjónustu, þ.m.t. hótélum, gistiheimilum, gistiskálum, veitingahúsum og skemmtistöðum.

Skipulagsákvæði fyrir verslun og þjónustu

Auðkenni	Lýsing	Skipulagsákvæði
VP1-OP4-S8	Hótel að Laugum í Sælingsdal Laugar í Sælingsdal (0,8 ha) Tjaldsvæði	Á svæðinu er Hótel Edda með 45 herbergum og 60 svefnpokaplássum. Stærð verslunar- og þjónustulóðar um 15 ha Tjaldsvæði að Laugum þar sem búið hefur verið í haginn fyrirferðamenn, m.a. með vandaðri snyrtiaðstöðu.
VP2	Þjónustuhús við Vesturbraut (1,4 ha)	Á svæðinu er gert ráð fyrir þjónustuhúsi sem tengist tjaldsvæði og smáhýsasvæði á Fjósatúni.
VP3-VP5	Þjónustusvæði við Vesturbraut (1,6ha)	T.d. í tengslum við ferðaþjónustu s.s. verslun, gisti- og/eða veitingaþjónusta. Byggingar verða á einni til tveim hæðum, mænishæð allt að 7 m. Nýtingarhlutfall lóða getur verið á bilinu 0,35-0,5.
VP4	Hótel við Hvammsfjörð (0,7 ha)	Á svæðinu er gert ráð fyrir hótélbyggingu. (hér er líka hugmynd um að svæðið verði ætlað íbúðarbyggð með kröfu um að húsin þar verði í 19. aldar stíl, eins er spurning hvort hótélreiturinn ætti þá að vera nært Leifsbúð)
VP5	Staðarfell á Fellsströnd (0,1 ha)	Á svæðinu er félagsheimili sem hefur verið nýtt sem gistirými fyrir ferðamenn.
VP6	Erpsstaðir Rjórabú og verslun	
VP7	Skriðuland í Saurbæ (1,2 ha) Að Skriðulandi er rekin verslun og veitingasala.	
VP8	Hlíð (2 ha)	Þjónustuhús, 12 gestahús, vélarskemma og bílskúr.

17.4 SAMFÉLAGSPJÓNUSTA (S)

Svæði fyrir stofnanir og fyrirtæki sem, óháð eignaraðild, veita almenna þjónustu við samfélagið, svo sem menntastofnanir, heilbrigðisstofnanir, menningarstofnanir, félagslegar stofnanir, trúarstofnanir og aðrar þjónustustofnanir ríkis, sveitarfélaga eða annarra aðila.

Skipulagsákvæði fyrir samfélagsþjónustu

Almenn ákvæði

Sértæk ákvæði

Auðkenni	Lýsing	Skipulagsákvæði
S1	Kirkjan á Narfeyri á Skógarströnd. Stærð lóðar 0,1 ha. Timburhús reist 1900 upp úr kirkju frá 1889 sem f auk árið 1900.	
S2	Kirkjan á Breiðabólstað á Skógarströnd. Stærð lóðar um 0,1 ha. Fyrsta kirkjan var byggð árið 1563, sem var útkirkja frá Narfeyri. Prestakallið var lagt niður 1970 og lagt til Stykkishólms. Kirkjan sem nú stendur var vígð 1973.	
S3	Fellsendi í Suðurdölum. Á svæðinu er Dvalarheimilið að Fellsenda sem er sjálfseignarstofnun fyrir aldraða sem þurfa mikla aðstoð. Starfsemin hefur nýlega verið eflað með nýrri byggingu á um 3 ha lóð.	
S4	Snóksdalskirkja. Stærð lóðar um 0,1 ha.	

Sértæk ákvæði

Auðkenni	Lýsing	Skipulagsákvæði
	Timburhús reist 1875-1876.	
S5	Kvennabrekkukirkja í Suðurdölum. Stærð lóðar um 0,1 ha. Kvennabrekkukirkja er steinkirkja, var vígð árið 1925.	
S6	Kirkjan að Stóra-Vatnshorni í Haukadal. Stærð lóðar um 0,1 ha. Á Stóra Vatnshorni hefur verið sóknarkirkja Haukdælinga svo lengi sem vitað er og hefur að líkindum verið frá setningu tíundarlaga 1096. Ný kirkja var vígð haustið 1971.	
S7	Hjarðarholtskirkja í Laxárdal. Stærð lóðar um 0,1 ha. Hér hefur verið kirkja frá því snemma eftir kristnitöku. Hjarðarholtskirkja var helguð Jóhannesi skýrara. Ný kirkja var reist 1877 sem Rögnvaldur Ólafsson teiknaði.	Safnaðarheimili og kirkjugarður
S9	Hvammskirkja í Hvammssveit. Stærð lóðar um 0,1 ha. Timburhús reist 1883-1884. Sóknarkirkja var og er að Hvammi.	
S10	Staðarfellskirkja. Stærð lóðar um 0,1 ha. Timburhús reist 1891. Sóknarkirkja Fellsstrendinga er að Staðarfelli.	
S11	Dagverðarneskirkja á Fellsströnd. Stærð lóðar um 0,1 ha. Dagverðarneskirkja varð sóknarkirkja 9. júní 1758, sem var áður hálfkirkja.	
S12	Skarðskirkja á Skarðsströnd. Stærð lóðar um 0,1 ha. Timburhús reist 1914-1916 upp úr kirkju sem f auk 1910 en hún var reist 1847-1848 af viðum gamallar torfkirkju.	

Sértæk ákvæði

Auðkenni	Lýsing	Skipulagsákvæði
S13	<p>Staðarhólskirkja og Tjarnarlundur í Saurbæ. Stærð lóðar um 0,1 ha.</p> <p>Staðarhólskirkja sem var byggð árið 1899 og endurreist 1981. Tjarnarlundur er félagsheimili Saurbæinga og þar hefur verið starfræktur grunnskóli á síðustu árum. Tjarnarlundur hefur einnig verið nýttur undir gístaðstöðu fyrir ferðamenn.</p>	
S15 S1	<p>Grunnskólinn í Búðardal</p> <p>Starfsemi Grunnskóla Dalabyggðar er á um 2,9 ha lóð við Miðbraut. Svæðið nær einnig yfir lóð Dalabúðar sem hefur í vaxandi mæli verið nýtt í þágu skólastarfs. Leikskólinn í Búðardal nýtir einnig aðstöðu í skólanum.</p>	
S16 S2	<p>Dvalarheimilið Silfurtún (1,9 ha)</p> <p>Dvalarheimili aldraðra ásamt íbúðarlóðum í tengslum við heimilið</p>	Gert er ráð fyrir að dvalarheimilið geti stækkað innan lóðarinnar

17.5 ATHAFNASVÆÐI (AT)

Svæði fyrir atvinnustarfsemi þar sem lítil hættu er á mengun svo sem léttur iðnaður, hreinleg verkstæði, bílasölur og umboðs- og heildverslanir. Einnig atvinnustarfsemi sem þarfnast mikils rýmis, t.d. vinnusvæði utandyra á lóðum eða starfsemi sem hefur í för með sér þunga-flutninga, svo sem vörugeymslur og matvælaíðnaður.

Skipulagsákvæði fyrir athafnasvæði

Almenn ákvæði

Umgengni

Sértæk ákvæði

Auðkenni	Lýsing	Skipulagsákvæði
AT1	Vegagerðarreitur við Vesturbraut (1,9 ha) Á svæðinu er Vegagerðin og nokkur iðnfyrirtæki.	

17.6 IÐNAÐARSVÆÐI (I)

Svæði fyrir umfangsmikla iðnaðarstarfsemi eða starfsemi sem er talin geta haft mengun í för með sér, svo sem verksmiðjur, virkjanir, tengivirki, veitustöðvar, skólpdælu- og hreinsistöðvar, endurvinnslustöðvar, brennslustöðvar, förgunarstöðvar, sorpurðunarsvæði, flokkunarmiðstöðvar og birgðastöðvar fyrir mengandi efni.

Skipulagsákvæði fyrir Iðnaðarsvæði

Almenn ákvæði

Umgengni

Sértæk ákvæði

Auðkenni	Lýsing	Skipulagsákvæði
11	Virkjun við Straum. Stærð lóðar allt að 5 ha.	Gert er ráð fyrir byggingu lítillar sjávarfallavirkjunar fyrir landi Straums. Afköst virkjunarinnar verður allt að 25 MW.
12	Virkjunarsvæði í Reykjadal Vinnslusvæði Hitaveitu Dalabyggðar í Reykjadal.	Reiknað er með því að vinnsla svæðisins verði aukin með frekari borunum á svæðinu.
13	Dælustöð við Fellsenda. Stærð svæðis um 2 ha. Dælustöð Hitaveitu við Reykjadalsá.	
14	Spennuvirki við Glerárskóga. Stærð lóðarum 0,3 ha. Spennivirki við Glerárskóga sem tengist Byggðalínunni.	
15	Fóðuriðjan í Ólafsdal. Stóraholt Á svæðinu er grasköglaverksmiðja og smíðaverkstæði.	

Sértæk ákvæði

Auðkenni	Lýsing	Skipulagsákvæði
I6	Eyrarland Á svæðinu er rekið sláturhús. Stærð svæðis um 0,6 ha.	
I7	Vindorkugarður á Sólheimum	
I8	Vindorkugarður á Hróðnýjarstöðum	
I9 ¹³	Flokkunarsvæði fyrir sorp (1,6 ha) Svæði við Vesturbraut.	Sorpsamlag Vesturlands flytur heimilissorp út af svæðinu, sem er urðað í Borgarfirði.
I10 ¹⁴	Nýtt iðnaðarsvæði við Vesturbraut (2,1 ha)	Tekið verði frá svæði undir lóðir fyrir iðnaðarstarfsemi norðan við núverandi iðnaðarsvæði við Vesturbraut.
I11	Urðunarsvæði á Höskuldsstöðum í Laxárdal (5 ha) Svæðið liggur að landamerkjum Hornstaða.	Einungis urðaður óvirkur úrgangur sem ekki skapar mengunarhættu. Gert er ráð fyrir að árlega verði urðað allt að 500 tonnum af óvirkum úrgangi. Starfsemin er starfsleyfisskyld sbr. reglugerð nr. 785/1999 m.s.br. um starfsleyfi fyrir atvinnurekstur sem getur haft í för með sér mengun. Gert er ráð fyrir að urðunin verður verði áfangaskipt þannig að einungis verði lítið svæði undir hverju sinn, en nánar verður gerð grein fyrir þeirri skiptingu í deiliskipulagi.
I12 ¹¹	Afurðastöðin í Búðardal (1,1 ha) Afurðastöðin við Búðarbraut.	
I13 ¹²	Mjólkurstöðin Búðardal (2,2 ha) Mjólkurstöðin er við Brekkuhvamm.	Gert er ráð fyrir að starfsemi stöðvarinnar geti vaxið innan lóðarinnar.

17.7 EFNISTÖKU- OG EFNISLOSUNARSVÆÐI (E)

Svæði þar sem ráðgert er að losa, taka eða vinna jarðefni, svo sem malarnám, sandnám, grjótnám, gjallnám eða vikurnám.

Skipulagsákvæði fyrir Efnistöku- og efnislosunarsvæði

Almenn ákvæði

Lágmarka skal neikvæð

Sértæk ákvæði

Auðkenni	Lýsing	Gerð	Frágangur skv. námu- skrá Vegagerðarinnar	Umfang	Skipulagsákvæði
E1	Narfeyri í landi Narfeyrar	Setnáma í sjávarkambi			
E2	Klungurbrekka	Setnáma í sjávarkambi			
E3	Ytra-Leiti	Setnáma í malarhjalla			
E4	Drangaskógur vestan Dranga í landi Dranga	Setnáma í frostveðrunarseti			
E5	Vörðufell í landi Vörðufells	Setnáma í sjávarseti			
E6	Bílduhólsás, vestan vegar í landi Bíldhóls	Setnáma í sjávarkambi			

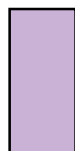
E7	Þverá í landi Bíldhóls	Setnáma í árhjalla	
E8	Veglína austan Innra-Leitis í landi Innra-Leitis	Setnáma í sjávarseti	
E9	Borgir	Setnáma í sjávarseti	
E10	Emmuberg í landi Emmubergs	Setnáma í frostveðrunarseti	
E11	Gunnarsstaðir í landi Gunnarsstaða	Malarnáma	
E12	Dunkur í landi Dunks	Sand- og malarnáma, nýtt sem steypuefni	
E13	Hamraendar í landi Hamraenda	Setnáma í áreyri	
E14	Sunnan Miðár í landi Fellsenda	Setnáma í áreyri	
E15	Gröf í landi Grafar	Setnáma í áreyri	
E16	Breiðabólsstaður í landi Breiðabólsstaðar	Setnáma í áreyri	25.000 m ³
E17	Austurá í landi Breiðabólsstaðar	Setnáma í aurkeilu	
E18	Brúnkollugil í landi Sauðafells	Malarnáma	
E19	Háafell í landi Háafells	Setnáma í áreyri	
E20	Kringla í landi Kringlu	Setnáma	
E21	Álfheimar í landi Álfheima	Setnáma í malarhjalla	

E22	Haukadalsá í landi Vatns	Setnáma í skriðukeilum, m.a. nýtt sem steypuefni
E23	Kambsnes í landi Hrútsstaða	Setnáma í sjávarseti
E24	Sauðhús í landi Sauðhúsa	Setnáma í malarási
E25	Sauðhús í landi Sauðhúsa	Gornáma
E26	Höskuldsstaðir I	Setnáma í malarási
E27	Höskuldsstaðir í landi Höskuldsstaða	Setnáma í malarási
E28	Höskuldsstaðir í landi Höskuldsstaða	Laust efni
E29	Hornstaðir í landi Hornsstaða	Setnáma í malarási
E30	Leiðólfsstaðir í landi Leiðólfsstaða	Setnáma í malarási
E31	Leiðólfsstaðir í landi Leiðólfsstaða	Berg
E32	Goddastaðir í landi Goddastaða	Setnáma í malarási
E33	Svarfhóll í landi Svarfhóls	Setnáma í malarási
E34	Sólheimar í landi Sólheima 1	Setnáma
E35	Hrappsstaðir í landi Hrappsstaða	Bergnáma
E36	Hrappsstaðir í landi Hrappsstaða	Setnáma í frostveðrunarseti

E37	Ljárskógar	Grjótnáma Ljárskógar
E38	Ásar/Rétt	Setnáma
E39	Ljárskógar í landi Ljárskóga	Gornáma
E40	Norðurhólar í landi Sælingsdalstungu	Setnáma
E41	Ránargil í landi Sælingsdalstungu	Setnáma
E42	Leysingjastaðir í landi Leysingjastaða	Setnáma í malarhjalla
E43	Krosshólaborg II	Setnáma í skriðukeilum
E44	Krosshólaborg	Setnáma í skriðukeilum
E45	Teigur í landi Teigs	Setnáma
E46	Breiðabólsstaður í landi Breiðabólsstaðar	Setnáma í malarhjalla
E47	Breiðabólsstaðagil í landi Breiðabólsstaðar	Setnáma í malarhjalla
E48	Ytrafell	Setnáma í skriðukeilum
E49	Flekkudalsá í landi Túngarðs	Setnáma í árhjalla
E50	Staðarfell í landi Staðarfells	Setnáma í skriðukeilum
E51	Harastaðir í landi Harastaða	Setnáma í skriðukeilum

E52	Stóra-Tunga í landi Stóru-Tungu	Setnáma í sjávarseti
E53	Grund Grund í landi Galtardals	Setnáma í sjávarseti
E54	Ytrafell, náma við veg	Setnáma í sjávarseti
E55	Melar	Setnáma
E56	Ballará í landi Ballarár	Setnáma í aurkeilu
E57	Melar norðaustan við farveg Ballarár	Setnáma í skriðukeilum
E58	Kross í landi Oddrúnarstaða	Setnáma í malarhjalla
E59	Á í landi Ár	Setnáma í malarhjalla
E60	Skarð í landi Skarðs 1	Setnáma í sjávarseti
E61	Hvalgrafir í landi Hvalgrafa	Setnáma í malarhjalla
E62	Búðardalsá í landi Tinda	Setnáma í malarhjalla
E63	Ytri-Fagridalur í landi Fagridals-Ytra	Setnáma í malarhjalla

17.8 FRÍSTUNDBYGGÐ (F)

Svæði fyrir frístundahús, tvö eða fleiri og nærþjónustu sem þeim tengist, þ.m.t. orlofshús og varanlega staðsett hjólhýsi. Föst búseta er óheimil í frístundabyggðum.

Tafla 17.1 Lágmarksfjarlægðir fyrir frístundahús vegna takmarkandi þátta.

Takmarkandi þáttur	Lágmarksfjarlægð
Landamerki	50 m
Vötn, ár og sjór	50 m
Fornminjar	20 m
Verksmiðjur, loðdýra-, alifugla- og svínabú eða önnur starfsemi sem veldur óþægindum vegna hávaða eða lyktar	500 m
Veitulagnir	25 m
Stofn- og tengivegir	100 m
Aðrir vegir	50 m

Skipulagsákvæði fyrir frístundabyggð

Almenn ákvæði

Sértæk ákvæði

Auðkenni	Lýsing	Skipulagsákvæði
F1	Ós á Skógarströnd (25 ha)	Á svæðinu er sumarhúsabyggð sem tekur til 18 lóða.
F2	Haukabrekka í StóraLangadal (10 ha)	Á svæðinu er sumarhúsabyggð sem tekur til 6 lóða skv. deiliskipulagi frá 1999.
F3	Setberg	Veiðihús við Setbergsá.
F4	Bíldhóll (10 ha)	Á svæðinu er sumarhúsabyggð sem tekur til 7 lóða skv. deiliskipulagi frá 1986.
F5	Dunkur	Veiðihús við Dunká.
F6	Ketilsstaðir	Veiðihús Skraumu í landi Ketilsstaða.
F7	Ytri-Hrafnabjörg (10 ha)	Á svæðinu eru 3 sumarhús og er gert ráð fyrir að þeim geti fjölgað í allt að 10 eins og skilgreint verður í deiliskipulagi.

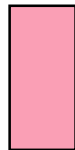
Sértæk ákvæði

Auðkenni	Lýsing	Skipulagsákvæði
F8	Snóksdalur 1 í Suðurdölum (15 ha)	Á svæðinu er sumarhúsabyggð sem tekur til 7 lóða skv. deiliskipulagi frá 2004.
F9	Snóksdalur 2 í Suðurdölum (20 ha)	Á svæðinu er sumarhúsabyggð sem tekur til 20 lóða á tveimur svæðum skv. deiliskipulagi frá 2000.
F10	Kvennabrekka	Veiðihús Miðár í landi Kvennabrekku.
F11	Gröf í Suðurdölum (15 ha) Í mynni Reykjadals. Jarðhiti er á svæðinu.	Gert ráð fyrir sumarhúsabyggð á um 15 lóðum.
F12	Svarfhóll (5 ha)	Á svæðinu er sumarhúsabyggð sem tekur til 4 lóða skv. deiliskipulagi.
F13	Kolsstaðir (5 ha) (ATH var líka í Grafarlandi á uppdrætti)	Á jörðinni eru 3 sumarhúsalóðir og er gert ráð fyrir að þeim fjölgi í allt að 10, eins og nánar verður skilgreint í deiliskipulagi.
F14	Svínhóll (20 ha) Við Svínhólsgil	Í deiliskipulagi eru markaðar lóðir fyrir 19 frístundahús og tvær lóðir fyrir samtals 10 smáhýsi.
F15	Sauðafell (Glæsivellir) (13 ha)	Gert er ráð fyrir sumarhúsasvæði með 10 lóðum (dsk frá 2012)
F16	Stórislógar	Veiðihús Haukadalsár í landi Stóraskógar.
F17	Vatn í Haukadal (10 ha)	Á svæðinu eru 3 sumarhúsalóðir og er gert ráð fyrir að þeim geti fjölgað í allt að 10 eins og skilgreint verður í deiliskipulagi. Þyrfti að afmarka (ekki hringtákn)
F18	Leikskálar	Veiðihús Haukadalsár í landi Leikskála.
F19	Núpur í Haukadal (10 ha)	Á svæðinu eru 3 sumarhúsalóðir og er gert ráð fyrir að þeim geti fjölgað í allt að 10 eins og skilgreint verður í deiliskipulagi.
F20	Mjóaból í Haukadal (5 ha)	Á svæðinu eru 3 sumarhúsalóðir og er gert ráð fyrir að þeim geti fjölgað í allt að 10 eins og skilgreint verður í deiliskipulagi.
F21	Þrándarkot	Veiðihús Laxár í Laxárdal
F22	Víghólsstaðir í Laxárdal (4 ha)	Á jörðinni er gert ráð fyrir sumarhúsabyggð á 6 lóðum.
F23	Ljárskógar í Laxárdal (20 ha)	Á jörðinni er í gildi deiliskipulag fyrir frístundabyggð á alls 15 lóðum á 2 svæðum. Auk þess er 2 veiðihús á jörðinni.
F24	Sælingsdalstunga (100 ha)	Á svæðinu er sumarhúsabyggð sem tekur til 57 lóða skv. Deiliskipulagi frá 2004.
F25	Laugar í Sælingsdal (15 ha)	Á svæðinu er sumarhúsabyggð sem tekur til 15 lóða skv. deiliskipulagi frá 2003.

Sértæk ákvæði

<i>Auðkenni</i>	<i>Lýsing</i>	<i>Skipulagsákvæði</i>
F26	Skerðingsstaðir (15 ha)	Gert ráð fyrir 12 – 15 lóðum.
F27	Ketilsstaðir í Hvammssveit (20 ha)	Á svæðinu er sumarhúsabyggð sem tekur til 20 lóða skv. gildandi deiliskipulagi.
F28	Ytra-Fell á Fellsströnd (1 ha)	Tvö veiðihús
F29	Kjarlaksstaðir (18 ha)	Gert ráð fyrir 12 lóðum
F30	Á á Skarðsströnd	Á jörðinni eru í gildi deiliskipulag á alls 20 lóðum á um 10 ha svæði. Á svæðinu er einnig veiðihús fyrir Krossá.
F31	Skarð á Skarðsströnd (5 ha)	Gert er ráð fyrir 5 lóðum
F32	Kastali á Skarðsströnd	Veiðihús fyrir Búðardalsá.
F33	Barmur á Skarðsströnd (5 ha)	Gert er ráð fyrir 5 lóðum
F34	Bersatunga í Saurbæ (5 ha)	Á jörðinni eru 3 lóðir
F35	Purranes I (5 ha)	Á jörðinni er gert ráð fyrir 5 lóðum
F36	Hlíð (Gildubrekkur) (6 ha)	Fjögur sumarhús (sjá líka VP8)
F37 F1b	Svæði norðan byggðar (8,2 ha)	Norðan þéttbýlis í Búðardal er ert ráð fyrir 6-8 lóðum undir frístundabyggð. Aðkoma að svæðinu verður norðan byggðarinnar.
F38 F2b	Ytra-Fell á Fellsströnd (4 ha)	Þrjú sumarhús
F39	Erpsstaðir	Nýtt

17.9 AFBREYINGAR- OG FERÐAMANNASVÆÐI (AF)

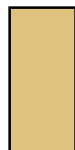
Svæði fyrir afþreyingu og móttöku ferðafólks, þ.m.t. þjónustumiðstöðvar á hálendi og verndarsvæðum, fjallaskálar, tjald- og hjólhýsasvæði og skemmtigarðar.

Skipulagsákvæði fyrir afþreyingar- og ferðamannasvæði

Auðkenni	Lýsing	Skipulagsákvæði
AF1 OP1	Gröf í Suðurdölum	Tjaldsvæði og Grafarlaug í Reykjadal.
AF2 OP2 VP2	Stóra-Vatnshorn í Haukadal(0,5 ha)	Tjaldsvæði í tengslum við orlofshúsasvæði. Á svæðinu er orlofshúsabyggt og gistihús fyrir ferðamenn. Gert er ráð fyrir frekari uppbyggingu á sviði ferðaþjónustu á svæðinu.
AF3 VP6	Skarðsstöð á Skarðsströnd (1,5 ha)	Áformað er að endurbyggja gamla verslunarhúsið og byggja upp aðstöðu fyrir ferðamenn á staðnum.
AF4 OP5	Á á Skarðsströnd	Á svæðinu er tjaldsvæði í tengslum við sumarhúsabyggt.
AF5 OP6	Skriðuland í Saurbæ	Gert er ráð fyrir að útbúið verði tjaldsvæði við Skriðuland í Saurbæ.
AF6 OP7	Tjarnarlundur í Saurbæ (1,8 ha)	Við Tjarnarlund er tjaldsvæði sem nýtir hreinlætisaðstöðu sem er í Tjarnarlundi.
AF7 OP2	Smáhýsa- og húsbílasvæði á Fjósatúni (3,4 ha)	Tekið frá svæði á Fjósatúni fyrir ferðaþjónustu. Þar er gert ráð fyrir svæði fyrir smáhýsi, húsbíla og tjaldsvæði. Svæðið er í góðum tengslum við Dalabúð. (Hugmynd: efri hluti svæðisins þar sem lausaganga hunda yrði leyfð. Afgirt svæði þar sem íbúar og ferðamenn geta komið með hunda, viðrað þá og leikið. Fyrirmynd slíkra svæða er að finna hjá mörgum öðrum sveitarfélögum og bæjum. Sama hugmynd á svæði íP3)
AF8 OP3	Tjaldsvæðið við Grunnskólann (0,6 ha)	Tjaldsvæði ásamt aðliggjandi gróðursvæðum, tengist útivistarsvæði neðar í dalnum.
AF9 OP6	Víkingarorp við Leifssafn (1,5 ha)	Á landfyllingunni norðan Leifssafns og neðan Búðarbrautar er gert ráð fyrir svæði fyrir víkingarorp og hugsanlega gistirými í smáhýsum. Áhugavert svæði við Hvammsfjörð í tengslum við smábátasvæði, safnahús og Dalabúð. Einnig er gert ráð fyrir að gömul aðflutt hús verði á svæðinu.

		(hér er líka hugmynd um að svæðið verði ætlað íbúðarbyggð með kröfu um að húsin þar verði í 19. aldar stíl)
AF10 S14	Ólafsdalur (15 ha)	Svigrúm fyrir menningartengda ferðaþjónustu í tengslum við enduruppbyggingu Ólafsdalsskóla. Heimild til viðhalds mannvirkja og enduruppbyggingu fallinna bygginga. Svigrúm fyrir safnastarfsemi og starfsemi fræðaseturs. Svæðið er innan hverfisverndarsvæðis HV-9 og skal öll uppbygging taka mið af ákvæðum hennar (kafla 18.3).
AF11 VP1	Árblik í Suðurdölum (0,5 ha) Á svæðinu er félagsheimili sem hefur verið nýtt í þágu ferðaþjónustu, einkum fyrir gistingu og kaffiveitingar. Einnig er tjaldsvæði við húsið.	Stefnt er að efla staðinn sem móttökustað ferðamanna.
AF12 VP3	Eiríksstaðir í Haukadal (0,5 ha) Á svæðinu eru Eiríksstaðir, endurbyggður bær Eiríks rauða. Einnig snyrtingar og upplýsingaskilti.	Gert er ráð fyrir að aðstaða ferðamanna verði bætt enn frekar á svæðinu, s.s. með byggingu söluskála eða þjónustuhúss.

17.10 ÍPRÓTTASVÆÐI (ÍP)

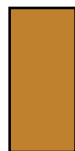

Svæði fyrir landfreka ípróttaaðstöðu aðra en þá sem þjónar tilteknu hverfi, svo sem skeiðvelli og hesthúsabyggð, akstursípróttasvæði, skotæfingasvæði, golfvelli og stærri ípróttamiðstöðvar.

Skipulagsákvæði fyrir ípróttasvæði

Auðkenni	Lýsing	Skipulagsákvæði
ÍP1 OP3	Golfvöllur í Sælingsdalstungu (114 ha)	Gert er ráð fyrir golfvelli í landi Sælingsdalstungu, beggja vegna aðkomuvegar að Laugum. Framkvæmdin fellur undir 2. viðauka laga um mat á umhverfisáhrifum.
ÍP2 OP1	Hesthúsasvæði austan Vesturbrautar (14,6 ha)	Gert er ráð fyrir nýjum skeiðvelli og fjölgun hesthúsa í allt að 13 hús skv. fyrirbyggjandi tillögu að deiliskipulagi.
ÍP3 OP5	Ípróttasvæðið í Búðardal (4,9 ha)	Ípróttasvæðið er neðan Dalbrautar og Miðbrautar. Gert er ráð fyrir frekari uppbyggingu á svæðinu. (Hugmynd: efri hluti svæðisins þar sem lausaganga hunda yrði leyfð. Afgirt svæði þar sem íbúar og ferðamenn geta komið með hunda, viðrað þá og leikið. Fyrirmynd slíkra svæða er að finna hjá mörgum öðrum sveitarfélögum og bæjum. Sama hugmynd á svæði AF7)
ÍP4 OP10b	Golfvöllur (8 ha)	Á hluta Fjósatúns er golfvöllur.

17.11 KIRKJUGARÐAR OG GRAFREITIR (K)

Svæði fyrir kirkjugarða og grafreiti.

Skipulagsákvæði fyrir kirkjugarða og grafreiti

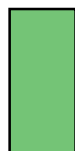
Auðkenni

Lýsing

Skipulagsákvæði

FRUMDRÖG

17.12 OPIN SVÆÐI (OP)

Svæði fyrir útivist, aðallega í tengslum við þéttbýli, með aðstöðu sem almennri útivist tilheyrir, svo sem stígum og áningarstöðum, auk þjónustu sem veitt er á forsendum útivistar.

Skipulagsákvæði fyrir opin svæði

Almenn ákvæði

Sértæk ákvæði

Auðkenni	Lýsing	Skipulagsákvæði
OP2 (nýtt)	Útivistarsvæði með ströndinni norður með byggðinni	M.a. fyrir leiksvæði, samkomusvæði og brennusvæði. Huga að tengslum við Þ3 og OP4.
OP3 (nýtt)	Útivistarsvæði með ströndinni suður með byggðinni	Huga að tengslum við OP4. Bæta aðgengi að útsýnispalli með bílastæðum.
OP4	Útivistar- og skógræktarsvæði (3,6 ha)	Almennt útivistarsvæði með skógrækt. Ennfremur er gert ráð fyrir skólagörðum á svæðinu í tengslum við grunnskólann. (Hugmynd: Setja upp útivistarsvæði fyrir íbúa, hægt að hafa útilíkamsræktartæki á svæðinu, stað til að setjast niður og borða nesti, hægt að fara í minni leiki með fjölskyldunni, svæðið gæti nýst á sumrin til að hafa samkomur íbúa þar sem farið er í leiki og fl.) (Líka hugmynd um svæði fyrir smáhýsi, stöðuhýsi, minni íbúðareiningar. Það eru ekki allir á því að byggja stór einbýlishús, áhugi á smáhýsum (tiny homes) eykst.)
OP7	Skógræktarsvæði norðan byggðar (8,3 ha)	Skógræktarsvæði við norðurjaðar byggðarinnar beggja vegna Vestfjarðavegar.
OP9	Leiksvæði við stjórnsýsluhúsið (0,2 ha)	Leiksvæði á bak við stjórnsýsluhúsið. Þarna er gert ráð fyrir bekkjum og gróðri.

17.13 HAFNIR (H)

Svæði fyrir hafnir og hafnarmannvirki þar sem gert er ráð fyrir mannvirkjum og tækjum til móttöku skipa og báta, losunar og lestunar þeirra, geymslu vöru, móttöku og afgreiðslu þessarar vöru til áframhaldandi sjó- eða landflutninga, til móttöku og brottfarar farþega og smábátahafnir.

Skipulagsákvæði fyrir hafnir

Almenn ákvæði

Svigrúm er fyrir viðhald og endurbætur á hafnarmannvirkjum.

Byggingar skulu taka mið af einkennum núverandi byggðar.

Sérstaklega skal huga að ásýnd og lýsingu í samræmi við ákvæði í kafla um gæði byggðar.

Sértæk ákvæði

Auðkenni	Lýsing	Skipulagsákvæði
H1	Skarðsstöð. Stærð lóðar um 1,5 ha. Við Skarðsstöð er smábátaaðstaða sem hefur einkum verið nýtt vegna grásleppuveiða síðari ár, en einnig vegna siglinga með ferðamenn.	
H2	Hnúksnes. Við Hnúksnes er smábátaaðstaða sem hefur verið í umsjón Hlutfélagsins Hnúksnes ehf og styrkt af ríkissjóði. Aðstaðan er mikilvæg vegna siglinga við Hvammsfjörð og Breiðafjörð.	
H3 OP85	Smábátasvæði neðan við Leifssafn í Búðardal.	

17.14 LANDBÚNAÐARSVÆÐI (L)

Svæði fyrir landbúnað og mannvirki sem tengjast búrekstrinum, með áherslu á búfænað, matvæla- og fóðurframleiðslu.

Tafla 17.2 Takmarkandi þættir við uppbyggingu á landbúnaðarsvæðum.

Takmarkandi þáttur	Lágmarks fjarlægð	Undantekningar
Landamerki	50 m	Sameiginleg uppbygging aðliggjandi jarða Jarðhitaleitarholur
Vötn, ár og sjór	50 m	Smávatnsvirkjanir Jarðhitaleitarholur
Friðlýstar fornminjar	100 m	Uppbygging til verndar minjum
Friðaðar fornminjar	15 m	Uppbygging til verndar minjum
Veitulagnir	25 m	Byggingar tengdar veitum.
Stofn- og tengivegir	100 m	Jarðhitaleitarholur

Skipulagsákvæði fyrir landbúnaðarsvæði

Almenn ákvæði

Sértæk ákvæði

Auðkenni

Lýsing

Skipulagsákvæði

17.15 SKÓGRÆKTAR- OG LANDGRÆÐSLUSVÆÐI (SL)

Samkvæmt skipulagsreglugerð eru skógræktar- og landgræðslusvæði (SL) svæði fyrir skógrækt, landgræðslu og aðra uppgæðslu.

Tafla 17.3 Lágmarksfjarlægð á milli takmarkandi þátta og skógræktar.

Takmarkandi þáttur	Lágmarks fjarlægð	Skipulagsákvæði
Landamerki	-	Á þessu svæði skal landeigandi hafa samráð við landeiganda aðliggjandi jarðar vegna skógræktar.
Vötn, ár og sjór	-	Ekki þétt skógrækt við vatns-, árbakka og sjó. Heimilt að láta jarðar nærliggjandi skógræktar þynnast út í átt að vötnum, ám og sjó.
Friðlýstar fornminjar	100 m	Hvers konar röskun fornleifa er óheimil án leyfis Minjastofnunar Íslands skv. lögum nr. 80/2012 um menningarminjar.
Friðaðar fornleifar	15 m	Hvers konar röskun fornleifa er óheimil án leyfis Minjastofnunar Íslands skv. lögum nr. 80/2012 um menningarminjar.
Veitulagnir	1 m	Ekki skógrækt, sbr. kafla um veitur.
Stofnvegir, tengivegir og aðrir vegir	15-30 m	Ekki skógrækt á 30 m breiðu svæði frá miðlínu stofnvega og 15 m frá miðlínu annarra þjóðvega, sbr. vegalög nr. 80 / 2007. Þar sem líkur er á snjósöfnun á veg skal fjarlægðin aukin. Sjá einnig kafla um samgöngur.

Skipulags ákvæði fyrir skógræktar- og landgræðslusvæði

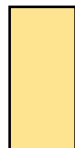
Almenn ákvæði

Ekki skal plantað í mýrlendi og þess gætt að ekki skapist hætta á þurrkun tjarna og annarra votlendissvæða.

Sértæk ákvæði

<i>Auðkenni</i>	<i>Lýsing</i>	<i>Skipulagsákvæði</i>
Lýsing	Lýsing	Lýsing
Lýsing	Lýsing	Lýsing
Lýsing	Lýsing	Lýsing

17.16 ÓBYGGÐ SVÆÐI (ÓB)

Svæði þar sem ekki er gert ráð fyrir búsetu né atvinnustarfsemi, svo sem hálendi, heiðar og afréttir, að mestu án mannvirkja annarra en þeirra sem þjóna útivist, afréttarnotum, öryggismálum og fjarskiptum.

Skipulagsákvæði fyrir óbyggð svæði

Sértæk ákvæði

Auðkenni

Lýsing

Skipulagsákvæði

Óbyggð svæði

Mannvirkjum skal haldið í lágmarki.

Fjarskiptamannvirki (s.s. endurvarpstöðvar) eru heimiluð á opnum óbyggðum svæðum í samræmi við deiliskipulag eða að undangenginni grenndarkynningu, þar sem það á við.

Mannvirki til almannaþota, s.s. fjallaskálar, og neyðarskýli, skulu vera í lágmarki og taka mið af öryggismálum og þörf fyrir neyðarafdrep og gistaðstöðu fyrir gangnamenn og ferðafólk þar sem það á við. Slíkir skálar skulu sérmerktir á aðalskipulagsupprætti sem afþreyingar- og ferðamannasvæði.

Skógrækt er ekki heimil á óbyggðum svæðum.

Innviðir, svo sem gönguleiðir og veitur, eru sýndir með viðeigandi táknum á óbyggðum svæðum á skipulagsupprætti.

Á óbyggðum svæðum eru ýmsar takmarkanir sem m.a. tengjast náttúruvernd, vatnsvernd og minjavernd. Sjá nánar í kafla um verndarákvæði.

Taka skal mið af ákvæðum hverfisverndar við leyfisveitingar á óbyggðum svæðum.

17.17 SÉRSTÖK NOT HAF- OG VATNSSVÆÐA (SN)

Svæði innan netlaga á hafi og vatni þar sem sérstaklega þarf að gera ráð fyrir tilteknum notum, t.d. veiðum, fiskeldi eða siglingaleiðum.

Skipulagsákvæði fyrir sértök not haf- og vatnssvæða

<i>Sértæk ákvæði</i>		
<i>Auðkenni</i>	<i>Lýsing</i>	<i>Skipulagsákvæði</i>
SN1	Skarðsstöðvarhöfn	Hafnarsvæði Skarðsstöðvarhafnar á sjó, markast af línu sem dregin er frá punkti, sem er á línu sem dregin er frá bryggjuenda skemmstu leið til Örfyriseyjar 80 m frá bryggjunni. Annars vegar hornrétt 150 m í austur og þaðan af línu dreginni hornrétt til lands. Hins vegar hornrétt 150 m í vestur og þaðan af línu dreginni hornrétt til lands, skv. Hafnarreglugerð fyrir Dalabyggð nr. 335/1997. Landsvæði hafnarinnar skiptist í: Bryggjur, sjóvarnargarða, legusvæði og óskipulagt land.
SN2	Hnúksneshöfn	Við Hnúksnes er smábátaaðstaða sem hefur verið í umsjón Hlutfélagsins Hnúksnes ehf og styrkt af ríkissjóði. Aðstaðan er mikilvæg vegna siglinga við Hvammsfjörð og Breiðafjörð.
SN3	Búðardalshöfn	Hafnarsvæði Búðardalshafnar markast af línu, sem dregin er frá punkti A, sem er á miðlínu Miðbrautar 150 framan við núverandi bryggjuhaus. Þaðan 200 m norður og þaðan í lóðarmörk Búðarbrautar 10 og 12. Frá punkti A 350 m til suðurs og þaðan í lóðarmörk Ægisbrautar 5 og 7. Að ofanverðu ráða Búðarbraut og Ægisbraut, en undan eru skildar lóðirnar Búðarbraut 1 og Ægisbraut 2-4, skv. Hafnarreglugerð fyrir Dalabyggð nr. 335/1997. Landsvæði hafnarinnar skiptist í: Bryggjur, afgreiðslusvæði, götur, iðnaðar- og baksvæði.

17.18 VÖTN, ÁR OG SJÓR (V)

Vatnsfletir núverandi og fyrirhugaðra vatna, fallvatna og sjávar, þar með talið legu þeirra vegna stífla, breytingu á árfarvegum og landfyllinga.

Skipulagsákvæði fyrir vötn, ár og sjó

Almenn ákvæði

Sértæk ákvæði

Auðkenni

Lýsing

Skipulagsákvæði

17.19 STRANDSVÆÐI (ST)

Svæði innan netlaga og meðfram sjó, ám eða vötnum þar sem aðgengi almennings er tryggt og mannvirkjagerð er haldið í lágmarki.

Skipulagsákvæði fyrir strandsvæði

Sértæk ákvæði

Auðkenni

Lýsing

Skipulagsákvæði

ST1

Strandsvæði (0 ha).
Strandsvæði og fjara innan þéttbýlis í Búðardal.

Nýting skal vera í samræmi við meginmarkmið aðalskipulagsins.
Tryggja skal aðgengi gangandi að fjöru.
Strönd skal haldið í náttúrulegu ástandi eins og kostur er.
Umgengni á strandsvæðum skal vera góð.

17.20 FLUGVELLIR (FV)

Tiltekið svæði á láði eða legi, að meðtöldum byggingum, flugbrautum og búnaði sem er ætlað til afnota við komu, brottför og hreyfingar loftfara á jörðu niðri.

Skipulagsákvæði fyrir flugvelli

Sértæk ákvæði

Auðkenni

Lýsing

Skipulagsákvæði

FV1

Lendingarstaður á Kambsnesi (4ha)
795 m langur og 24 m breiður malarvöllur í 151 feta
hæð og ber einkennisstafina BIBR

Lendingarstaður fyrir sjúkraflug og einkaflug. Svigrúm til viðhalds og endurbóta þannig að hann nýtist fyrir sjúkraflug og ferðaþjónustu.

Hindranafletir landingarstaðarins eru skilgreindir af Isavia og eru ekki sýndir á uppdrætti. Hindranafletirnir stíga skáhalt upp í 85 m.y.s. frá endum flugbrautarinnar að 1630 m fjarlægð. Til hliðanna stíga fletirnir upp í 40 m.y.s. að 196 m fjarlægð. Hindranafletirnir ákvarða hámarkshæð mannvirkja á svæðinu neðan þeirra. Miðað er við hæð yfir sjávarmáli og hefur hæð landsins því áhrif á hámarkshæðina.

17.21 VEGIR, GÖTUR OG STÍGAR (VE)

Vegir, götur, helstu göngu-, reið- og hjólastígar og tengd mannvirki þ.m.t. mislæg gatnamót, undirgöng og göngubrýr og helgunarsvæði þeirra, svo sem stofn- og tengibrautir í þéttbýli og stofn- og tengivegir utan þéttbýlis.

Skipulagsákvæði fyrir vegi, götur og stíga

Almenn ákvæði

Sértæk ákvæði

Auðkenni

Lýsing

Skipulagsákvæði

17.22 VEITUR OG HELGUNARSVÆÐI (VH)

Veitur, svo sem vatnsveita, hitaveita, rafveita, fjarskiptalagnir- og mannvirki, fráveita og helgunarsvæði þeirra, þegar það á við.

Tafla 17.4 Lágmarksfjarlægð framkvæmdasvæða frá veitulögnum.

Skipulagsákvæði fyrir veitur og helgunarsvæði

Almenn ákvæði

Sértæk ákvæði

Auðkenni

Lýsing

Skipulagsákvæði

FRUMDRÖG

TAKMARKANIR Á LANDNOTKUN

18 VERNDARÁKVÆÐI

Auk þeirrar stefnu um landnotkun sem fram kemur með reitaskiptingu í kafla um landnotkun, gilda takmarkanir af ýmsum ástæðum. Um er að ræða friðun og verndun hvers konar vegna náttúrufars, menningarminja og auðlinda og ákvæði vegna hættu af hugsanlegri náttúruvá.

Svæði þar sem takmarkanir gilda eru sýnd með punktum og/eða mismunandi yfirstrikuðum reitum á skipulagsupprætti.

18.1 MINJAVERND (MV)

Svæði þar sem eru friðlýstar fornleifar og friðaðar fornminjar, hús og mannvirki sem njóta sjálfkrafa verndar á grundvelli aldurs þeirra samkvæmt lögum um menningarminjar.

Viðbótarákvæði vegna minjaverndar

Auðkenni	Lýsing	Skipulagsákvæði
MV1	Narfeyri á Skógarströnd Borgardalsrúst, í dalverpi, er Borgardalur heitir, suður í hlíðinni frá Narfeyri, austanmegin við Álptafjörðinn. Þinglýst 1929.	
MV2	Stóri-Langidalur á Skógarströnd Leifar hoftóftar (?) fyrir ofan túnið. Hvangarður, svo nefndur, gömul girðing suður í túninu. Þinglýst 1929	
MV3	Valshamar á Skógarströnd Hafþórsleiði, svo nefnt, í túninu, skammt ofan við bæinn. Þinglýst 1929.	
MV4	Dunkur í Hörðudal Smiðjutóft og steðjasteinn fyrir sunnan bæinn. Þinglýst 1931	
MV5	Hrafnabjörg í Hörðudal Rústir lauga í Laugardal; þær eru í grösugum hvammi vestan megin ár þeirrar, sem eftir dalnum rennur. Þinglýst 1931	
MV6	Grettisbæli í Sökkólfssdal	

	Grettisbæli í Sökkólfssdal; það er innsta hluta dalsins, austan megin, á flötu, grasivöxnu þrepi uppi undir efstu brún fjallsins. Þinglýst 1931
MV7	Hundadalur í Suðurdölum Svo nefnd "Grænatóft" í Hundadalsnesi. Þinglýst 1931
MV8	Oddsstaðir í Suðurdölum Byggingarleifar og önnur mannvirki, þar sem heitir þúfa fyrir norðan tún á Oddsstöðum
MV9	Jörfi í Haukadal Rústaleyfar Valþjófsstaða, að nokkru leyti undir skriðu. Þinglýst 1931
MV10	Saurstaðir í Haukadal. Ferhyrnd girðing á móafles austanmegin árspræunnar fyrir austan Saurstaði. Þinglýst 1931.
MV11	Stóra-Vatnshorn í Haukadal Rústaleyfar Eiríksstaða við landamæri milli Vatnshorns og Skriðukots. Þinglýst 1931.
MV12	Fjós við Búðardal "Fjósatóftir Ólafs pá", sem svo eru kallaðar, fyrir austan bæinn; þær eru tvær, sín hvoru megin við götuna. Þinglýst 1931
MV13	Höskuldsstaðir í Laxárdal Þorgerðarhóll, eða "haugur Þorgerðar", svo nefndur, í túninu, nokkru utan og neðan við bæinn. Þinglýst 1931
MV14	Kamsnes við Búðardal Forn tóft, kölluð hoftóft, hjer um bil ferhyrnd. Þinglýst 1931.
MV15	Lambastaðir í Laxárdal. Haugur Þórðar godða í Lambastaðanesi. Þinglýst 1931
MV16	Ljárskógar í Laxárdal Hoftóft, svo nefnd, frammi á túninu. b. Kirkjutóft, forn, og kirkjugarður, á sléttri flöt fyrir austan bæinn. Þinglýst 1931

MV17	Rútsstaðir (Hrútsstaðir) í Laxárdal Túngirðing forn. b. Uppvið túngarðinn tvær langar tóftir, fornar, er snúa langsum með garðinum. c. Hoftóft fyrir ofan bæinn, einstök, snýr nærfellt austur og vestur. Þinglýst 1931
MV18	Ásgarður í Hvammssveit Forn girðing í túninu, nefnd "Lögrjetta". Þinglýst 1931.
MV19	Hofakur í Hvammssveit Forn girðing í brekkunni fyrir ofan bæinn. Þinglýst 1931.
MV20	Hvammur í Hvammssveit Forn, aflangur hringur suðvestur á túninu, nefndur "Lögrjetta". b. Virkisbali, svo nefndur, nál. ferhyrnt mannvirki í túninu fyrir ofan og vestan bæinn. c. Rústabunga forn, suður og niður undir túngarði. d. Auðarnaust, er svo heitir, leifar af tóft á sjávarbakkanum austanmegin við útfall Hvammsár. e. Auðartóftir, svo nefndar, hjer um bil 13 faðma upp og vestur frá naustinu. Þinglýst 1931
MV21	Magnússkógar í Hvammssveit. "Silfraskógar", tóftir og girðingar, þar sem sagt er að bærinn hafi staðið til forna. Þinglýst 1931
MV22	Skerðingsstaðir í Hvammssveit a. Auðarnaust, er svo heitir, leifar af tóft á sjávarbakkanum, austanmegin við útfall Hvammsár. e. Auðartóftir, svo nefndar, hjer um bil 13 faðma upp og vestur frá naustinu. (Upprunaleg friðlýsingarskjöl eru glötuð og er friðlýsingartexti samhljóða liðum d og e fyrir Hvamm)
MV23	Sælingsdalur í Hvammssveit Bollatóftir, svo kallaðar, á Langholti; þær eru á vesturbrún holtsins og er brött brekka fyrir neðan, og undir henni lækjar drag, sem rennur í Sælingsdalsá litlu neðar. Þinglýst 1931.

MV24	Sælingsdalstunga í Hvammssveit Forn kirkju- og kirkjugarðsrúst fyrir austan hlaðið á neðri bænum. Þinglýst 1931.
MV25	Dagverðarnes á Fellsströnd Stór grjóthringur, með grjótbungu í miðju, á vinstri hönd við veginn niður að Dagverðarnesi, upp af Saltnesi og beint fyrir neðan Þrívörður. Þinglýst 1931. (Hringurinn er á hægri hönd þegar ekið er niður að Dagverðarnesi).
MV26	Ormsstaðir á Fellsströnd 1. Gamla akurgirðingar í Ekrunum fyrir suðvestan bæinn. 2. Fornlegar tóftir, 2-3 í nánd við akurgirðingarnar. Þinglýst 1931.
MV27	Staðarfell á Fellsströnd Leifar eyðibýlisins Ljósstaða í Fellsskógum; þær eru austan undir landamerkjum, innundir lágri brekku. b. Borgargerði, svo nefnt, (eða Borgugerði), allstór og forn girðing við veginn fyrir austan Staðarfell. Þar með er dálítil rúst í girðingunni. c. Staðarbakkarústir hinar fornu í Flekkudal, á norðurbakka Flekkudalsár inni á miðjum dal. d. Lítil rústabunga er heitir Dyngja, sunnan til í Flekkudal, þar sem heitir á Hólmi. Þinglýst 1931
MV28	Bessatunga a. Hoftóft á ávöllum, fallegum hól neðst í túninu austantil. Sbr. Árb. 1897: 15. b. "Blótsteinn", er stendur neðanundir fyrgreindum hól. c. Akurgirðing forn framan í næsta hól, neðst í túninu, vestan til. Sbr. Árb. 1882: 67; Árb. 1897: 15-16; Árb. 1924: 43. Skjal undirritað af MÞ 25.10.1930. Þinglýst 27.06.1931
MV29	Bjarnarstaðir a. "Hoftóft", svo nefnd, norðvestur á túninu. Sbr. Árb. 1899: 16. b. Tófta þyrping fornleg, fáum föðmum austar en "hoftóftin". Sbr. Árb. 1899: 16. Skjal undirritað af MÞ 25.10.1930. Þinglýst 27.06.1931.

FRUMDRÖG

18.2 VATNSVERNDARSVÆÐI OG VATNSBÓL (VF, VG, VB)

Vatnsverndarsvæði, þ.e. svæði sem heilbrigðisnefnd sveitarfélags hefur ákvarðað sem vatnsverndarsvæði umhverfis hvert vatnsból, annars vegar grannsvæði (VG) og hins vegar fjarsvæði (VF) sbr. reglugerð um neysluvatn.

Vatnsból (VB):

Svæði fyrir vatnsöflun, það er brunnsvæði vatnsverndar.

Viðbótarákvæði vegna vatnsverndar

Auðkenni	Lýsing	Skipulagsákvæði
VB1	Gröf Lindasvæði innan við Gröf	Brunnsvæði er næsta nágrenni vatnsbólsins. Algjörlega friðað fyrir óviðkomandi umferð og framkvæmdum öðrum en þeim, sem nauðsynlegar eru vegna vatnsveitunnar.
VB2	Fellsendi Áreyrar Reykjadalssár	Brunnsvæði er næsta nágrenni vatnsbólsins. Algjörlega friðað fyrir óviðkomandi umferð og framkvæmdum öðrum en þeim, sem nauðsynlegar eru vegna vatnsveitunnar.
VB3	Árblik í Suðurdölum Lindasvæði í Norðurbrekkum í landi Kvinnabrekku.	Brunnsvæði er næsta nágrenni vatnsbólsins. Algjörlega friðað fyrir óviðkomandi umferð og framkvæmdum öðrum en þeim, sem nauðsynlegar eru vegna vatnsveitunnar.
VB4	Laugar Lindasvæði undir Hólum	Brunnsvæði er næsta nágrenni vatnsbólsins. Algjörlega friðað fyrir óviðkomandi umferð og framkvæmdum öðrum en þeim, sem nauðsynlegar eru vegna vatnsveitunnar.
VB5	Svínadalur Samveita frá lindasvæði á Norðurhólum í Svínadal í landi Sælingsdalstungu, um 25 km fjarlægð frá Búðardal.	Brunnsvæði er næsta nágrenni vatnsbólsins. Algjörlega friðað fyrir óviðkomandi umferð og framkvæmdum öðrum en þeim, sem nauðsynlegar eru vegna vatnsveitunnar.
VB6	Staðarfell á Fellsströnd Vatnsbólíð í skriðu vestan við bæinn.	Brunnsvæði er næsta nágrenni vatnsbólsins. Algjörlega friðað fyrir óviðkomandi umferð og framkvæmdum öðrum en þeim, sem nauðsynlegar eru vegna vatnsveitunnar.
VB7	Tjarnarlundur Vatnsból í vesturhlíðum Fells.	Brunnsvæði er næsta nágrenni vatnsbólsins. Algjörlega friðað fyrir óviðkomandi umferð og framkvæmdum öðrum en þeim, sem nauðsynlegar eru vegna vatnsveitunnar.
VB8	Brunná Vatnsból í hlíð ofan bæja og í Brunnárgjá.	Brunnsvæði er næsta nágrenni vatnsbólsins. Algjörlega friðað fyrir óviðkomandi umferð og framkvæmdum öðrum en þeim, sem nauðsynlegar eru vegna vatnsveitunnar.
VB9	Fóðuriðjan	Brunnsvæði er næsta nágrenni vatnsbólsins. Algjörlega friðað fyrir óviðkomandi umferð og framkvæmdum öðrum en þeim, sem nauðsynlegar eru vegna vatnsveitunnar.

Vatnsból undir Holtahyrnu í landi Stórahólts.

VG

Meta svæðin og númera

Umgengi í samræmi við reglugerð um varnir gegn mengun vatns nr. 796/1999 m.s.br.

Á grannsvæði er notkun á hættulegum efnum og birgðageymsla slíkra efna bönnuð. Hér er m.a. átt við olíu, bensín og skyld efni, salt, eiturefni til útrýmingar á skordýrum eða gróðri og önnur efni sem mengað geta grunnvatn, auk efna sem sérstaklega eru tilgreind í reglugerð um neysluvatn. Ekki skal leyfa nýjar byggingar, sumarbústaði eða þess háttar á svæðinu.

Vegalagnir, áburðarnotkun og önnur starfsemi innan svæðisins skal vera undir ströngu eftirliti.

VF

Ekkert svæði í gildandi skipulagi.

Umgengi í samræmi við reglugerð um varnir gegn mengun vatns nr. 796/1999 m.s.br.

Þar sem vitað er um sprungur eða misgengi á þessu svæði, skal fyllstu varúðar gætt í meðferð efna, sem talin eru upp í II. Flokki í viðauka reglugerðarinnar. Stærri geymslur fyrir slík efni eru bannaðar á svæðinu. Heilbrigðisnefnd getur gefið út frekari fyrirmæli varðandi umferð á þessu svæði, svo og um byggingu sumarhúsa og annarra mannvirkja.

18.3 HVERFISVERND (HV)

Svæði þar sem sveitarstjórn hefur sett ákvæði um hverfisvernd til að vernda sérkenni eldri byggðar eða annarra menningarsögulegra minja, náttúruminjar, landslag eða gróður vegna sögulegs, náttúrulegs eða menningarlegs gildis, án þess að um friðun sé að ræða samkvæmt öðrum lögum.

Viðbótarákvæði vegna hverfisverndar

Auðkenni	Lýsing	Skipulagsákvæði
HV1	<p>Árgljúfur Skraumu</p> <p>Sérstætt landslag og áhugavert útivistarsvæði. Skrauma er laxveiðiá.</p> <p>Ath. svæðið myndar eina heild með HV2 og -3 á gildandi uppdrætti – mætti endurskoða afmarkanir</p>	<p>Vernda skal landslag og lífríki svæðisins.</p> <p>Hefðbundnar nytjar, svo sem beit og veiðar geta haldist eins og verið hefur. Sveitarstjórn getur þó sett reglur um takmörkun eða stjórn beitar á svæðinu.</p> <p>Framræsla votlendis á svæðunum er óheimil. Lögð er til endurheimt votlendis þar sem því verður við komið.</p> <p>Halda skal byggingaframkvæmdum í lágmarki. Áhersla skal lögð á að við nýframkvæmdir verði öllu raski haldið í lágmarki. Tryggja skal að framkvæmdir spilli ekki lífríki svæðisins.</p> <p>Leitast skal við að laga mannvirki sem best að landinu þannig að sérstæð náttúra svæðisins fái notið sín.</p> <p>Tryggja skal aðgengi almennings til útivistar á svæðinu en þess gætt að útivistin skerði ekki gæði svæðisins.</p>
HV2	<p>Hörðudalsá ásamt bökkum</p> <p>Sérstætt landslag og áhugavert útivistarsvæði. Hörðudalsá er silungsveiðiá.</p> <p>Ath. svæðið myndar eina heild með HV1 og -3 á gildandi uppdrætti – mætti endurskoða afmarkanir</p>	<p>Vernda skal landslag og lífríki svæðisins.</p> <p>Hefðbundnar nytjar, svo sem beit og veiðar geta haldist eins og verið hefur. Sveitarstjórn getur þó sett reglur um takmörkun eða stjórn beitar á svæðinu.</p> <p>Framræsla votlendis á svæðunum er óheimil. Lögð er til endurheimt votlendis þar sem því verður við komið.</p> <p>Halda skal byggingaframkvæmdum í lágmarki. Áhersla skal lögð á að við nýframkvæmdir verði öllu raski haldið í lágmarki. Tryggja skal að framkvæmdir spilli ekki lífríki svæðisins.</p> <p>Leitast skal við að laga mannvirki sem best að landinu þannig að sérstæð náttúra svæðisins fái notið sín.</p>

Auðkenni	Lýsing	Skipulagsákvæði
		<p>Tryggja skal aðgengi almennings til útivistar á svæðinu en þess gætt að útivistin skerði ekki gæði svæðisins.</p>
HV3	<p>Ósasvæði Hörðudalsár, Miðár og Haukadalsár</p> <p>Sérstætt landslag við ósa ána, lífríkar fjörur og auðugt fuglalíf. Árnar eru gjöfular laxa- og silungsar.</p> <p>Ath. svæðið myndar eina heild með HV1 og -2á gildandi uppdrætti – mætti endurskoða afmarkanir</p> <p>Athuga stækkun til sjávar vegna sjávarfitja og leira (sérstök vernd - náttúruminjalög)</p>	<p>Vernda skal landslag og lífríki svæðisins.</p> <p>Hefðbundnar nytjar, svo sem beit og veiðar geta haldist eins og verið hefur. Sveitarstjórn getur þó sett reglur um takmörkun eða stjórn beitar á svæðinu.</p> <p>Framræsla votlendis á svæðunum er óheimil. Lögð er til endurheimt votlendis þar sem því verður við komið.</p> <p>Halda skal byggingaframkvæmdum í lágmarki. Áhersla skal lögð á að við nýframkvæmdir verði öllu raski haldið í lágmarki. Tryggja skal að framkvæmdir spilli ekki lífríki svæðisins.</p> <p>Leitast skal við að laga mannvirki sem best að landinu þannig að sérstæð náttúra svæðisins fái notið sín.</p>
HV4	<p>Reykjadalur í Suðurdölum</p> <p>Sérstætt landslag og gróðurfar, kjarrendi. Jarðhiti og gömul sundlaug. Áhugavert útivistarsvæði.</p>	<p>Við uppbyggingu á svæðinu skal miða að varðveislu landslags og náttúru svæðisins ásamt menningarmínjum og að auka möguleika svæðisins sem ferðapjónustu- og útivistar. Áhersla verði á aukna vitund og fræðslu m.t.t. sögu og náttúru svæðisins.</p> <p>Hefðbundnar nytjar, svo sem beit og veiðar geta haldist eins og verið hefur. Sveitarstjórn getur þó sett reglur um takmörkun eða stjórn beitar á svæðinu.</p> <p>Framræsla votlendis á svæðunum er óheimil. Lögð er til endurheimt votlendis þar sem því verður við komið.</p> <p>Leitast skal við að laga mannvirki sem best að landinu þannig að sérstæð náttúra svæðisins fái notið sín. Áhersla skal lögð á að við nýframkvæmdir verði öllu raski haldið í lágmarki.</p> <p>Öll nýting jarðvarma skal vera með sjálfbærum hætti og þess jafnframt gætt að skerða ekki ímynd svæðisins.</p> <p>Tryggja skal að framkvæmdir raski ekki náttúru- og menningarmínjum og skerði ekki gæði svæðisins.</p> <p>Tryggja skal aðgengi almennings til útivistar á svæðinu en þess gætt að útivistin skerði ekki gæði svæðisins.</p> <p>Nákvæm skráning fornleifa skal fara fram áður en ráðist er í bygginga- eða framkvæmdaleyfisskyldar framkvæmdir.</p> <p>Nánar útfært í verndar- og umgengnisreglum sem tryggja varðveislu náttúruverndar og útivistarsvæða.</p>

Auðkenni	Lýsing	Skipulagsákvæði
HV5	<p>Laxá ásamt bökkum</p> <p>Sérstætt landslag og áhugavert útivistarsvæði. Laxá er rómuð laxveiðiá.</p> <p>mætti endurskoða afmörkun</p>	<p>Vernda skal landslag og lífríki svæðisins á 50 m belti meðfram ánni að þegar gerðum túnum undanskildum. Einnig aðliggjandi votlendi. Ekki búið að útfæra á uppdrætti.</p> <p>Hefðbundnar nytjar, svo sem beit og veiðar geta haldist eins og verið hefur. Sveitarstjórn getur þó sett reglur um takmörkun eða stjórn beitar á svæðinu.</p> <p>Framræsla votlendis á svæðunum er óheimil. Lögð er til endurheimt votlendis þar sem því verður við komið.</p> <p>Halda skal byggingaframkvæmdum í lágmarki. Áhersla skal lögð á að við nýframkvæmdir verði öllu raski haldið í lágmarki. Tryggja skal að framkvæmdir spilli ekki lífríki svæðisins.</p> <p>Leitast skal við að laga mannvirki sem best að landinu þannig að sérstæð náttúra svæðisins fái notið sín.</p> <p>Tryggja skal aðgengi almennings til útivistar á svæðinu en þess gætt að útivistin skerði ekki gæði svæðisins.</p>
HV6	<p>Laugar – Krosshólar í Hvammssveit</p> <p>Sérstætt landslag og jarðmyndanir, áhugavert útivistarsvæði.</p>	<p>Svæðið er lifandi og með svigrúm til áframhaldandi þróunar á fjölbreyttri nýtingu.</p> <p>Við uppbyggingu á svæðinu skal miða að varðveislu sögu- og menningarminja og að auka möguleika svæðisins sem ferðabjónustu-, útivistar- og safnasvæðis. Áhersla verði á aukna vitund og fræðslu m.t.t. sögu og náttúru svæðisins.</p> <p>Öll nýting jarðvarma skal vera með sjálfbærum hætti og þess jafnframt gætt að skerða ekki ímynd svæðisins.</p> <p>Hefðbundnar nytjar, svo sem beit og veiðar geta haldist eins og verið hefur. Sveitarstjórn getur þó sett reglur um takmörkun eða stjórn beitar á svæðinu.</p> <p>Framræsla votlendis á svæðunum er óheimil. Lögð er til endurheimt votlendis þar sem því verður við komið.</p> <p>Áhersla skal lögð á að við nýframkvæmdir verði öllu raski haldið í lágmarki. Tryggja skal að framkvæmdir spilli ekki lífríki svæðisins.</p> <p>Leitast skal við að laga mannvirki sem best að landinu þannig að sérstæð náttúra svæðisins fái notið sín.</p> <p>Tryggja skal aðgengi almennings til útivistar á svæðinu en þess gætt að útivistin skerði ekki gæði svæðisins.</p> <p>Nánar útfært í verndar- og umgengnisreglum sem tryggi varðveislu náttúruverndar og útivistarsvæða.</p>

Auðkenni	Lýsing	Skipulagsákvæði
HV7	Flekkudalur á Fellsströnd Sérstætt gróðurfar og fjöldi söguminja.	Vernda skal sögu- og fornminjar. Áhersla verði á aukna vitund og fræðslu m.t.t. sögu og náttúru svæðisins. Hefðbundnar nytjar, svo sem beit og veiðar geta haldist eins og verið hefur, enda verði tryggt að þær skerði ekki söguminjar á svæðinu. Sveitarstjórn getur þó sett reglur um takmörkun eða stjórn beitar á svæðinu. Framræsla votlendis á svæðunum er óheimil. Lögð er til endurheimt votlendis þar sem því verður við komið. Halda skal byggingaframkvæmdum í lágmarki. Áhersla skal lögð á að við nýframkvæmdir verði öllu raski haldið í lágmarki. Tryggja skal að framkvæmdir spilli ekki menningarminjum eða sérstæðu gróðurfari svæðisins. Nákvæm skráning fornleifa skal fara fram áður en ráðist er í bygginga- eða framkvæmdaleyfisskyldar framkvæmdir.
HV8	Dagverðarnes og Arnarbæli Sérstætt landslag og gróðurfar. Söguminjar. Mögulega bæta við Kjallaksstaðavogi og lengra út á nesið vegna sjávarfitja og leira (sérstök vernd - náttúruminjalög)	Vernda skal svæðið sem landslagsheild. Áhersla verði á aukna vitund og fræðslu m.t.t. sögu og náttúru svæðisins. Hefðbundnar nytjar, svo sem beit og veiðar geta haldist eins og verið hefur, enda verði tryggt að þær skerði ekki söguminjar á svæðinu. Sveitarstjórn getur þó sett reglur um takmörkun eða stjórn beitar á svæðinu. Framræsla votlendis á svæðunum er óheimil. Lögð er til endurheimt votlendis þar sem því verður við komið. Halda skal byggingaframkvæmdum í lágmarki. Áhersla skal lögð á að við nýframkvæmdir verði öllu raski haldið í lágmarki. Tryggja skal að framkvæmdir spilli ekki landslagi, menningarminjum eða sérstæðu gróðurfari svæðisins. Nákvæm skráning fornleifa skal fara fram áður en ráðist er í bygginga- eða framkvæmdaleyfisskyldar framkvæmdir.
HV9	Ólafsdalur í Gilsfirði (0 ha) Menningarlandslag og mannvirki búnaðarskólans ásamt útihúsum. Svæðið í heild hefur mikið menningarsögulegt gildi.	Vernda skal svæðið sem landslagsheild. Áhersla verði á aukna vitund og fræðslu m.t.t. sögu og náttúru svæðisins. Öll uppbygging skal vera í sátt við menningarlandslag og stuðla að varðveislu minjaheildar. Uppbygging skal taka mið af menningarlandslagi og minjum á svæðinu. Einkum skal horft til tímabilsins í kringum aldamótin 1900.

Auðkenni	Lýsing	Skipulagsákvæði
		<p>Mannvirki sem tengjast rekstri og sögu Búnaðarskólans í Ólafsdal skulu varðveitt eins og kostur er. Heimilt er að endurbyggja fallin mannvirki og endurbæta þau sem eru uppistandandi.</p> <p>Vernda skal og halda til haga ummerkjum um búskaparhætti á tímum skólans.</p> <p>Vernda skal náttúrulegt gróðurfar og stuðla að uppgræðslu.</p> <p>Nákvæm skráning fornleifa skal fara fram áður en ráðist er í bygginga- eða framkvæmdaleyfisskyldar framkvæmdir.</p>
HV10	<p>Stóri-Langidalur</p> <p>Núttímahraun og gígar, það eina innan Dalabyggðar</p>	Tillaga
HV11	<p>Laxárdalsháls – Bjarnarfell</p> <p>Votlendi og mikilvæg fuglasvæði (sérstök vernd - náttúruminjalög)</p>	Möguleg tillaga
HV12	<p>Ljárskógafjall – Gaflfellsheiði</p> <p>Votlendi og mikilvæg fuglasvæði (sérstök vernd - náttúruminjalög)</p>	Möguleg tillaga
HV13+	Friðað æðarvarp	Tillaga

19 HEIMILDIR

Breiðafjarðarnefnd. 2014. Verndaráætlun fyrir Breiðafjörð 2014-2019. Sótt 24. febrúar 2021 af <https://www.stjornarradid.is/>

Dalabyggð. 2020A. Dalabyggð; Húsnæðisáætlun 2020-2024. Sótt 24. febrúar 2021 af <http://fundargerð.dalir.is/>

Dalabyggð. 2020. *Stefna Dalabyggðar 2019 – 2022.*

Eva Kristín Dal. 2008A. Menningarminjar í Haukadalshreppi; Svæðisskráning fornleifa. Reykjavík, Fornleifastofnun Íslands. FS406-07184.

Eva Kristín Dal. 2008B. Menningarminjar í Laxárdalshreppi; Svæðisskráning fornleifa. Reykjavík, Fornleifastofnun Íslands. FS405-07183.

Hagstofa Íslands. 2021. *Mannfjöldi eftir kyni, aldri og sveitarfélögum 1998-2020 - Sveitarfélagaskipan 1. janúar 2020.* Sótt 24. febrúar 2021 af <https://www.hagstofa.is/>

Halldór Björnsson, Bjarni D. Sigurðsson, Brynhildur Davíðsdóttir, Jón Ólafsson, Ólafur S. Ástþórsson, Snjólaug Ólafsdóttir, Trausti Baldursson, Trausti Jónsson 2018. Loftslagsbreytingar og áhrif þeirra á Íslandi – Skýrsla vísindanefndar um loftslagsbreytingar 2018. Reykjavík: Veðurstofa Íslands.

Náttúrufræðistofnun Íslands. 2021. Náttúruminjaskrá. Sótt 16. febrúar 2021 af <https://www.ni.is/midlun/natturuminjaskra>

Óskar Leifur Arnarsson. 2008. Menningarminjar í Miðdalshreppi, Dalasýslu; Svæðisskráning fornleifa. Reykjavík, Fornleifastofnun Íslands ses.FS396-07183.

Siglingastofnun Íslands. 2011. *Yfirlitsskýrsla um sjóvarnir árið 2011.* Sótt 16. febrúar 2021 af <https://rafhladan.is/>

Samtök sveitarfélaga á Vesturlandi (SSV). 2021. *Íbúakönnun 2020: Íbúar og mikilvægi búsetuskilyrða á Vesturlandi. Samantekt á niðurstöðum.* ISSN 1670-7923. Sótt 10. febrúar 2021 af <https://ssv.is/>

Samtök sveitarfélaga á Vesturlandi. 2020. *Smávirkanir á Vesturlandi; Frumúttekt valkosta.* Útgáfa 2. Unnið af Arnarlæk ehf. fyrir Samtök Sveitarfélaga á Vesturlandi (SSV). Sótt 18. febrúar 2021 af <http://ssv.is/>

Skipulagsstofnun. 2019. Lýsing fyrir gerð landsskipulagsstefnu; Loftslag, landslag, lýðheilsa. Viðauki við Landsskipulagsstefnu 2015–2026. Sótt 17. febrúar 2021 af <https://www.landsskipulag.is>.

Sigrún Inga Garðarsdóttir og Andrea S. Harðardóttir. 2006. Menningarminjar í Saurbæjarhreppi; Svæðisskráning. Reykjavík, Fornleifastofnun Íslands. FS345-06411.

Umhverfisráðuneytið. 2011. Náttúruvernd; Hvítbók um löggjöf til verndar náttúru Íslands. Sótt 17. febrúar 2021 af <https://www.stjornarradid.is/>
Stýrihópur um mótun vinnuregla í brunavörum í skógi og öðrum gróðri. 2018. *Gróðureldar; Varnir og viðbrögð. Greinargerð stýrihóps.* Sótt 16. febrúar 2021 af <https://www.grodueldar.is/>

Umhverfisstofnun. 2021. Stjórn vatnamála. Vatnavefsjá. Sótt 16. febrúar 2021 af <https://vatnavefsja.vedur.is/>

Umhverfisstofnun. 2019. *Loftgæði á Íslandi; Ársskýrsla 2017.* Sótt 24. febrúar 2021 af <https://ust.is/>

Umhverfis- og auðlindaráðuneytið. 2020. Aðgerðaáætlun í loftslagsmálum; Aðgerðir íslenskra stjórnvalda til að stuðla að samdrætti í losun gróðurhúsalofttegunda til 2030. 2. Útgáfa. Sótt 15. febrúar 2021 af <https://www.stjornarradid.is/>

Umhverfis- og auðlindaráðuneytið. 2017. *Hreint loft til framtíðar; Áætlun um loftgæði á Íslandi 2018-2029.* Sótt 24. febrúar 2021 af <https://www.stjornarradid.is/>

Þjóðskrá Íslands. 2021. Þjónusta, gögn, talnaefni, fjöldi íbúða. Sótt 20. febrúar 2021 af <https://www.skra.is/>

Þjóðskrá Íslands. 2021B. Þjónusta, gögn, talnaefni, fjöldi sumarhúsa. Sótt 20. febrúar 2021 af <https://www.skra.is/>

Þóra Pétursdóttir. 2009. Menningarminjar í Hörðudalshreppi; Svæðisskráning fornleifa. Reykjavík, Fornleifastofnun Íslands. FS420-07185.

Þóra Pétursdóttir. 2008. Menningarminjar í Skógarstrandarhreppi; Svæðisskráning fornleifa. Reykjavík, Fornleifastofnun Íslands. FS-374-07282.

FRUMDRÖG

20 VIÐAUKAR

ⁱ Náttúrufræðistofnun Íslands. 2020. Jarðfræðikort. Sótt 11. febrúar 2020 af <https://jardfraedikort.ni.is/>

ⁱⁱ Haukur Jóhannesson. 220. Þættir úr jarðfræði Breiðafjarðarsvæðisins. Breiðfirðingur 44. árgangur 1986. Sótt 11. febrúar 2020 af <https://timarit.is/>

ⁱⁱⁱ Breiðarfjarðarnefnd. 2014. Verndaráætlun fyrir Breiðafjörð 2014-2019. Sótt 11. febrúar 2020 af <https://www.stjornarradid.is/>

^{iv} Haukur Jóhannesson. 220. Þættir úr jarðfræði Breiðafjarðarsvæðisins. Breiðfirðingur 44. Árgangur 1986. Sótt 11. febrúar 2020 af <https://timarit.is/>

^v Veðurstofa Íslands. 2020. Gögn um vindmælingar á veðurstöðvum í Dalabyggð. Dags. 25.5.2020.

^{vi} Veðurstofa Íslands. 2020. Gögn um vindmælingar á veðurstöðvum í Dalabyggð. Dags. 25.5.2020.

^{vii} Veðurstofa Íslands. 2020. Gögn um úrkomu á veðurstöðvum í Dalabyggð. Dags. 25.5.2020

^{viii} Veðurstofa Íslands. 2020. Veðurfarskort. Sótt 20. febrúar 2020 af <https://www.vedur.is>

^{ix} Landbúnaðarháskóli Íslands. 2020. Kortavefsjá Landbúnaðarháskóla Íslands. Jarðvegskort 2009. Sótt 12. febrúar 2020 af <http://lbhi.maps.arcgis.com/apps/webappviewer/index.html?id=227b358de2ec4738b9d51c8e86457c0d>

^x Ólafur Arnalds og Hlynur Óskarsson. 2009. Íslenskt jarðvegskort. Náttúrufræðingurinn 78 (3–4), bls. 141–153.

^{xi} Byggt á vistgerðakorti og gróðurkorti Náttúrufræðistofnunar Íslands, Kortasjá Landbúnaðarháskóla Íslands og kortagögnum Skógræktarinnar

^{xii} Breiðarfjarðarnefnd. 2014. Verndaráætlun fyrir Breiðafjörð 2014-2019. Sótt 11. febrúar 2020 af <https://www.stjornarradid.is/>

^{xiii} Breiðarfjarðarnefnd. 2014. Verndaráætlun fyrir Breiðafjörð 2014-2019. Sótt 11. febrúar 2020 af <https://www.stjornarradid.is/>

^{xiv} Þóra Ellen Þórhallsdóttir, Þorvarður Árnason, Hlynur Bárðarson og Karen Pálsdóttir. 2010. Íslenskt landslag : Sjónræn einkenni, flokkun og mat á fjölbreytni. Unnið fyrir Orkustofnun vegna Rammaáætlunar um nýtingu vatnsafls og jarðvarma

^{xv} Vífill Karlsson. 2017. Tölfræði um Vesturland; Íbúar, fyrirtæki, vinnumarkaður og fasteignamarkaður og fleira. Samtök sveitarfélaga á Vesturlandi. Sótt 19. febrúar 2020 af <http://ssv.is/>

^{xvi} Byggt á gögnum Íbúakönnunar Samtaka sveitarfélaga á Veturlandi og út frá störfum íbúanna óháð á hvaða landsvæðum/sveitarfélögum þau eru unnin.

^{xvii} Ferðamálastofa. 2020. Áætlaður fjöldi á svæðum og stöðum. Sótt 19. febrúar 2020 af <https://www.ferdamalastofa.is/>

^{xviii} Vestfjarðarstofa. 2020. Hringvegur 2. Sótt 25. febrúar 2020 af <https://www.vestfiridir.is/is/verkefni/hringvegur2>

^{xix} Orkubú Vestfjarða. 2020. Kortasjá. Sótt 20. febrúar 2020 af <http://www.map.is/orkubu/>

^{xx} Vegagerðin. 2020. Vegaskrá. Sótt 18. febrúar 2020 af <http://www.vegagerdin.is/>

^{xxi} Isavia. 2021. Flugmálahandbók Íslands. Sótt 26 febrúar 2021 af <https://www.isavia.is/>